Byla Nr. 8/2019

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMŲ, KURIAIS REGULIUOJAMAS TAM TIKRŲ PROGRAMŲ, FONDŲ ARBA INSTITUCIJŲ FINANSAVIMAS, NUOSTATŲ ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2020 m. lapkričio 3 d. Nr. KT187-N15/2020
Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant pareiškėjos Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovams Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės vyriausiajam patarėjui Deividui Kriaučiūnui ir vyresniajai patarėjai Ievai Peciukonienei, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Teisės departamento Teisės taikymo skyriaus vedėjui Rolandui Mockui ir Biudžeto departamento direktorei Daivai Kamarauskienei,

suinteresuoto asmens Lietuvos Respublikos Seimo atstovui Seimo nariui Mykolui Majauskui,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, Konstitucinio Teismo posėdyje 2020 m. rugsėjo 24 d., spalio 1 d. žodinio proceso tvarka išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 8/2019 pagal pareiškėjos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gegužės 29 d. nutarime Nr. 520 „Dėl kreipimosi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą“ išdėstytą prašymą Nr. 1B-10/2019 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą

svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja:

– Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo (2014 m. gegužės 15 d. redakcija) 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija), 9 straipsnis (su 2019 m. gegužės 16 d. pakeitimais ir papildymu), 10 straipsnio 2 dalis;

– Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnis (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalis (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu), 2 dalis;

– Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2–4 dalys;

– Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalis;

– Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo 10 straipsnio 2 dalis, 3 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punktas;

– Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalis (2017 m. liepos 11 d. redakcija);

– Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. redakcija) 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnio 1 dalis;

– Lietuvos Respublikos sporto įstatymo (2018 m. spalio 18 d. redakcija) 16 straipsnio 2 dalis, 17 straipsnio 2, 3 dalys;

– Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalis (2014 m. gegužės 8 d. redakcija).

Konstitucinis Teismas

n u s t a t ė :

I

Pareiškėjos argumentai

1. Pareiškėjos Vyriausybės prašymas grindžiamas šiais argumentais.

1.1. Pareiškėja, remdamasi Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimuose suformuluotomis oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatomis, teigia, kad Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytais įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams ir Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą biudžetiniams metams atsižvelgiant į esamą socialinę ir

ekonominę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius, valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

Pasak pareiškėjos, biudžetiniams metams planuojamos valstybės pajamos ir išlaidos pagal Konstituciją gali būti numatytos tik įstatymu patvirtintame valstybės biudžete. Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, privalo paisyti įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, taigi šios išlaidos turi būti numatytos Seimui pateikiamame tvirtinti valstybės biudžeto projekte.

Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodyti įstatymai, numatantys tam tikras išlaidas, nėra įstatymai, atstojantys ar pakeičiantys valstybės biudžeto įstatymą, jais negalima reguliuoti santykių, kuriuos pagal Konstituciją galima reguliuoti tik valstybės biudžeto įstatymu. Remdamasi oficialiąja konstitucine doktrina, pareiškėja teigia, kad Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodyti įstatymai užtikrina valstybės biudžeto santykių perimamumą ir finansavimo tęstinumą, kai kryptingam tam tikrų (ypatingų, ilgalaikių, strateginių) visuomenės ir valstybės uždavinių sprendimui lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus. Taigi šiuose įstatymuose išlaidas galima numatyti tik konkrečiai apibrėžtam, visuotinai svarbiam tikslui pasiekti per įstatymo nustatytą laiką ir tik tada, kai šių reikmių negalima patenkinti per vienus biudžetinius metus, tačiau juose negali būti numatomos valstybės nuolatinių funkcijų vykdymo ar visuomenės kasdienių reikmių finansavimo išlaidos.

Pasak pareiškėjos, ginčijamuose įstatymuose nustatyta, kokia valstybės biudžeto lėšų (tam tikrų mokesčių ar kitų privalomų mokėjimų) dalis kasmet turi būti skiriama atskiroms valstybės finansuojamoms sritims, kokie yra šiuose įstatymuose numatytų atskirų sričių fondų ir programų kasmetinio finansavimo šaltiniai ir išlaidos, tačiau tuose įstatymuose neapibrėžti tikslai ir laikas, per kurį jie turėtų būti pasiekti skiriant šiuose įstatymuose nurodytas lėšas. Taigi, pasak pareiškėjos, ginčijamuose įstatymuose įtvirtintos nuostatos vertintinos kaip nustatančios valstybės nuolatinių funkcijų vykdymo ar visuomenės kasdienių reikmių finansavimo išlaidas. Todėl šiais įstatymais reguliuojami santykiai vertintini kaip tokie, kuriuos pagal konstitucinę valstybės biudžeto sampratą galima reguliuoti tik valstybės biudžeto įstatymu. Atsižvelgdama į tai, ginčijamais įstatymais nustatytą teisinį reguliavimą pareiškėja vertina kaip galintį neatitikti Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalies ir joje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos.

1.2. Remdamasi Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d. nutarimu, pareiškėja teigia, jog visuotinai pripažįstama, kad valstybės biudžetas yra valstybės pajamų ir išlaidų planas tam tikram laikotarpiui, t. y. valstybės finansinis planas, pagal kurį perskirstomos viešosios lėšos. Iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga

sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams ir Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

Pasak pareiškėjos, ginčijamuose įstatymuose nustatant, kad kiekvienais metais tam tikrai programai ar fondui turi būti skiriama ne mažesnė kaip tam tikra valstybės biudžeto lėšų dalis, taip pat nustatant, kokie kasmet į valstybės biudžetą surenkami mokesčiai ir kiti privalomi mokėjimai naudojami šiems iš anksto nustatytiems fondams ar programoms įgyvendinti, gali būti sudaromos prielaidos paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę.

1.3. Remdamasi Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimais, pareiškėja teigia, kad Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkto nuostata, jog įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą turi Vyriausybė, reiškia, kad tik ji turi įgaliojimus valstybės biudžeto projekte numatyti, kiek lėšų ir iš kokių pajamų šaltinių turėtų būti gauta, kiek lėšų ir kokiems tikslams turėtų būti skirta.

Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės biudžeto projektą tvirtina Seimas. Pasak pareiškėjos, kaip konstatuota Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d. nutarime, pagal Konstituciją valstybės biudžeto projekto patvirtinimas (valstybės biudžeto įstatymo priėmimas) – tai galutinis biudžeto sudarymas. Seimo konstituciniai įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžeto projektą apima ir Seimo įgaliojimus nustatyti valstybės biudžeto pajamų šaltinius, planuojamas valstybės biudžeto pajamas ir jų dydžius, valstybės biudžeto išlaidas, subjektus, kuriems skiriamos valstybės biudžeto lėšos, asignavimų dydžius ir kita.

Seimą saisto ne tik Konstitucija, bet ir jo paties priimti įstatymai. Pagal Konstituciją įstatymais gali būti nustatytas teisinis reguliavimas, apibrėžiantis Seimo įgaliojimų vykdymą ir taip apribojantis Seimą, tačiau Seimas nėra visiškai laisvas įstatymais nustatyti sau bet kokius apribojimus: įstatymais suvaržydamas save Seimas negali pažeisti Konstitucijos. Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalies nuostata, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, pareiškėjos teigimu, reiškia, kad Seimas gali priimti įstatymus, numatančius tam tikras išlaidas, ir, kol tie įstatymai nepakeisti, suvaržyti save šiais įstatymais, kai svarsto ir tvirtina valstybės biudžeto projektą. Tačiau svarstydamas ir tvirtindamas valstybės biudžeto projektą Seimas gali suvaržyti save ne bet kokiais išlaidas numatančiais įstatymais, bet tik tokiais, kurie atitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinę sampratą.

Pasak pareiškėjos, atsižvelgiant į Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį, 131 straipsnio 1 dalį, ginčijamų įstatymų nuostatos, nustatančios išankstinį kasmetį tam tikrų sričių finansavimą valstybės biudžeto lėšomis, numatant tokio finansavimo dydį ir struktūrą – finansavimo šaltinius ir finansuotinas konkrečias išlaidas, taip pat draudžiančios

ginčijamuose įstatymuose įtvirtintų programų ir fondų lėšas naudoti kitoms valstybės reikmėms finansuoti, įtvirtina pareigą Vyriausybei rengiant metinį valstybės biudžeto projektą, o Seimui – tvirtinant valstybės biudžetą numatyti tokį atskirų sričių ir veiklų išlaidų dydį, koks yra numatytas ginčijamuose įstatymuose ar išplaukia iš jų. Todėl nurodytos ginčijamų įstatymų nuostatos vertintinos kaip ribojančios konstitucinius Vyriausybės ir Seimo įgaliojimus rengti valstybės biudžetą ir jį tvirtinti atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

1.4. Remdamasi Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d. nutarimu, pareiškėja teigia, kad Konstitucijos 5 straipsnyje, taip pat kituose jos straipsniuose, nustatančiuose valstybės valdžią vykdančių institucijų įgaliojimus, yra įtvirtintas valdžių padalijimo principas, kuris reiškia ir tai, kad, Konstitucijoje tiesiogiai nustačius konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimus, viena valstybės valdžios institucija negali iš kitos perimti tokių įgaliojimų ir kad tokie įgaliojimai negali būti pakeisti ar apriboti įstatymu. Konstatavus, kad įstatymai apriboja konkrečiai valstybės valdžios institucijai Konstitucijoje priskirtus įgaliojimus, kartu konstatuotina, kad taip pažeidžiamas Konstitucijos 5 straipsnis, taip pat konstitucinis valdžių padalijimo principas. Pasak pareiškėjos, atsižvelgiant į tai, kad ginčijami įstatymai galimai apriboja Vyriausybės įgaliojimus savarankiškai rengti kasmetinį valstybės biudžetą, jie vertintini kaip galimai pažeidžiantys Konstitucijos 5 straipsnį, taip pat konstitucinį valdžių padalijimo principą.

Iš Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalies nuostatų išplaukia ir tai, kad Seimas, kaip įstatymų ir kitų teisės aktų leidėjas, yra savarankiškas tiek, kiek jo galių neriboja Konstitucija. Pasak pareiškėjos, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas, be kitų reikalavimų, suponuoja tai, kad Konstitucija turi aukščiausią teisinę galią ir įstatymai turi atitikti Konstituciją, kad valstybės valdžią vykdančios institucijos negali viršyti Konstitucijoje joms nustatytų įgaliojimų, kad viena valstybės valdžios institucija negali įsiterpti į kitai valstybės valdžios institucijai Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus. Konstatavus, kad ginčijamais įstatymais nepaisoma šių reikalavimų, pareiškėjos nuomone, kartu konstatuotina, kad taip pažeidžiamas ir konstitucinis teisinės valstybės principas.

II

Suinteresuoto asmens atstovo argumentai

2. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens Seimo atstovo Seimo nario M. Majausko rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai. Suinteresuoto asmens Seimo atstovo pozicija grindžiama šiais argumentais.

2.1. Pasak suinteresuoto asmens atstovo, pareiškėjos abejonės dėl ginčijamų įstatymų atitikties Konstitucijai iš esmės yra grindžiamos tuo, kad, pareiškėjos nuomone, šie įstatymai neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų konstitucinės sampratos, jais ribojami konstituciniai Vyriausybės ir Seimo įgaliojimai formuoti valstybės biudžetą. Suinteresuoto asmens atstovas teigia, jog tai, kad Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimuose tam tikrų įstatymų (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ekonominių santykių valstybinio reguliavimo įstatymo, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo, Lietuvos Respublikos mokslo ir švietimo ilgalaikio finansavimo įstatymo) nuostatos, kuriomis buvo įtvirtinti tam tikrų ūkio sričių finansavimo rodikliai, pripažintos prieštaraujančiomis Konstitucijai, nepaneigia Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje eksplicitiškai numatytos galimybės tam tikras valstybės išlaidas numatyti atskiruose įstatymuose (ne valstybės biudžeto įstatyme) ir savaime nesuponuoja tokių įstatymų, kuriuose įtvirtinti valstybės finansiniai įsipareigojimai, lemiantys Vyriausybės ir Seimo pareigas valstybės biudžete numatyti atitinkamas konkretiems biudžetiniams metams planuojamas valstybės išlaidas, prieštaravimo Konstitucijai.

Pasak suinteresuoto asmens atstovo, kiekvienu konkrečiu atveju turi būti įvertinama ne vien tai, kad įstatyme yra įtvirtintas Vyriausybę ir Seimą saistantis valstybės įsipareigojimas tam tikroms reikmėms skirti nustatyto dydžio finansavimą, bet, be kita ko, ir tai, kokioms būtent reikmėms, kokio tikslo siekiant tas finansavimas yra numatytas, iš kokių šaltinių atitinkamos valstybės išlaidos turėtų būti finansuojamos, koks yra atskiru įstatymu užtikrinamo finansavimo mastas, palyginti su visu valstybės biudžetu. Šiame kontekste suinteresuoto asmens atstovas pažymi, kad pareiškėja neanalizavo ginčijamų įstatymų nuostatų ir visiškai neatsižvelgė į tai, kokioms konkrečioms reikmėms, kokių tikslų siekiant, iš kokių šaltinių ir kiek lėšų numatoma pagal tokias nuostatas skirti.

2.2. Suinteresuoto asmens atstovas pabrėžia, kad minėti Konstitucinio Teismo nutarimai, kuriais remiasi ir pareiškėja, grindžiami tokia pozicija, jog atskiruose, ne valstybės biudžeto, įstatymuose negali būti numatomos kasdienių visuomenės reikmių finansavimo valstybės išlaidos, išreikštos gana nemažomis bendrojo vidaus produkto ar viso valstybės biudžeto išlaidų procentinėmis dalimis. Pasak suinteresuoto asmens atstovo, palyginti su Konstitucinio Teismo prieštaraujančiais Konstitucijai pripažintais įstatymais, kuriuose buvo numatyti nemažomis santykinėmis viso bendrojo vidaus produkto arba visų nacionalinio biudžeto išlaidų dalimis išreikšti tam tikrų ūkio šakų finansavimo rodikliai, ginčijamuose įstatymuose yra numatytas mažesnio masto finansavimas iš konkrečių mokesčių ir kitų valstybės pajamų, daugiausia tiesiogiai susijusių su atitinkama finansuojama sritimi, ir lėšas numatyta skirti ne visai ūkio šakai, o konkretesnėms specifinėms reikmėms finansuoti (kaip pavyzdžiai nurodomi Kelių priežiūros ir plėtros programa, Aplinkos apsaugos rėmimo programa, Atliekų tvarkymo programa, Kultūros rėmimo fondas, Sporto

rėmimo fondas, Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija (toliau – ir LRT)). Todėl ginčijamus įstatymus galima vertinti kaip išimtinius, šiuo aspektu atitinkančius Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinę sampratą ir nepaneigiančius Vyriausybės ir Seimo konstitucinių įgaliojimų formuoti valstybės biudžetą.

2.3. Suinteresuoto asmens atstovas atkreipia dėmesį į tai, kad yra ir kitų įstatymų, kurių pareiškėja neginčija, bet kurie nustato tam tikrus valstybės finansinius įsipareigojimus, lemia atitinkamo dydžio valstybės išlaidas ir kurie rengiant, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą suvaržo Vyriausybę ir Seimą.

Pasak suinteresuoto asmens atstovo, kai kurių tokių įstatymų atitiktį Konstitucijai yra nagrinėjęs ir Konstitucinis Teismas. Jis teigia, kad Konstitucinio Teismo 2013 m. vasario 15 d. nutarime buvo tirtas, be kita ko, Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 ir 5 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2009 metais, įstatymo, turėjusių įtakos 2009 metų valstybės biudžeto išlaidų dydžiui, konstitucingumas. Suinteresuoto asmens atstovas taip pat nurodo Konstitucinio Teismo 2015 m. birželio 11 d. nutarimą, kuriame buvo tirtas Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo nuostatų, pagal kurias numatyta savivaldybėms skirti tam tikrą gyventojų pajamų mokesčio procentinę dalį, konstitucingumas. Pasak suinteresuoto asmens atstovo, šių įstatymų nuostatų, kuriomis buvo įtvirtinti tam tikri valstybės finansiniai įsipareigojimai, Konstitucinis Teismas minėtuose nutarimuose nepripažino prieštaraujančiomis Konstitucijai arba tai padarė dėl kitų priežasčių, t. y. ne dėl to, kad tuose įstatymuose apskritai numatytos tam tikros valstybės biudžeto lėšos tam tikroms reikmėms, funkcijoms finansuoti.

Suinteresuoto asmens atstovas nurodo ir tai, kad asmenų, gaunančių atlyginimą iš valstybės biudžeto lėšų, darbo apmokėjimas reglamentuojamas ne tik įstatymais, kuriais kasmet nustatomas jų pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis, bet ir daugeliu kitų įstatymų (Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymu, Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymu), kuriuose nustatytos esminės jų darbo apmokėjimo sąlygos. Pasak suinteresuoto asmens atstovo, šiais įstatymais valstybės prisiimti finansiniai įsipareigojimai lemia reikšmingą valstybės biudžeto išlaidų dalį, tačiau nekyla abejonių, kad tai nėra pagrindas vertinti juos kaip paneigiančius Vyriausybės ar Seimo konstitucinius įgaliojimus formuoti valstybės biudžetą.

2.4. Suinteresuoto asmens atstovas pateikia kai kurias Konstitucinio Teismo 2013 m. vasario 15 d. nutarime suformuluotas oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas, įtvirtinančias reikalavimus valstybės biudžetui ir jo pajamoms bei išlaidoms įtakos turinčių įstatymų priėmimui.

Remdamasis tomis nuostatomis, jis teigia, kad įstatymai, turintys įtakos valstybės pajamų ir išlaidų dydžiui, saisto valstybės biudžeto projektą rengiančią Vyriausybę ir valstybės biudžetą tvirtinantį Seimą ir nepaneigia šių valstybės valdžios institucijų pareigos ir galimybių formuojant valstybės biudžetą paisyti konstitucinių vertybių pusiausvyros, socialinės darnos, atsakingo valdymo, kitų konstitucinių imperatyvų, atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, esamą ekonominę ir socialinę padėtį, visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius, valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

Suinteresuoto asmens atstovas pabrėžia, kad pagal Konstitucijos 68 straipsnio 1 dalį Vyriausybė turi įstatymų leidybos iniciatyvos teisę. Taigi, įvertinusi visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, Vyriausybė visada gali inicijuoti atitinkamus įstatymų, turinčių įtakos valstybės pajamoms ir išlaidoms, pakeitimus. Suinteresuoto asmens atstovas teigia, kad iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalies kylanti būtinybė prieš tvirtinant valstybės biudžetą pakeisti įstatymus, pagal kuriuos tam tikroms reikmėms biudžetiniais metais turėtų būti skiriama daugiau valstybės lėšų, nei ketinama numatyti konkrečių metų valstybės biudžete, pasunkina valstybės biudžeto formavimo procesą. Kita vertus, pasak jo, tai ir yra konstitucinės tokiais įstatymais valstybės prisiimtų finansinių įsipareigojimų vykdymo garantijos esmė, nes šiais įstatymais siekiama užtikrinti tam tikrų svarbių visuomenės ir valstybės reikmių finansavimo tęstinumą, valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą.

2.5. Suinteresuoto asmens atstovas teigia, kad Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą ir jame biudžetiniams metams planuodama įvairių visuomenės ir valstybės reikmių finansavimo valstybės išlaidas, neturi visiškos nuožiūros laisvės. Pasak jo, Vyriausybės įgaliojimų šiuo atžvilgiu nereikėtų suabsoliutinti, nes kai kuriais atvejais iš pačios Konstitucijos kyla būtinybė įstatymuose nustatyti esminius tam tikroms reikmėms iš valstybės biudžeto lėšų skiriamo finansavimo kriterijus, pagal kuriuos Vyriausybei iš esmės belieka apskaičiuoti konkrečius planuojamų valstybės biudžeto išlaidų dydžius. Todėl, suinteresuoto asmens atstovo nuomone, kai kuriais kitais atvejais turėtų būti pripažįstama Seimo, kurio viena svarbiausių konstitucinių funkcijų yra valstybės biudžeto formavimas, diskrecija priimti politinį sprendimą tam tikroms svarbioms visuomenės ir valstybės reikmėms suteikti prioritetą, atskirais įstatymais užtikrinant jų finansavimo tęstinumą.

Suinteresuoto asmens atstovas papildomai nurodo, jog, atsižvelgiant į tai, kad Vyriausybė vykdo įstatymus, jos nuožiūros laisvės planuojant valstybės biudžetą apribojimas įstatymais, kuriais įstatymų leidėjas užtikrina juose nurodytų reikmių tam tikro dydžio finansavimą, negali būti vertinamas kaip Vyriausybės konstitucinių įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą paneigimas. Seimo susisaistymas tokiais savo paties priimtais įstatymais siekiant didesnio jais reguliuojamų santykių stabilumo nepaneigia jo konstitucinių įgaliojimų tvirtinti valstybės biudžetą.

2.6. Suinteresuoto asmens atstovas pažymi, kad konkrečių visuomenės ir valstybės reikmių svarba, jų finansavimo prioritetų pasirinkimas yra politinio vertinimo dalykas, o ne atitikties Konstitucijai klausimas, nebent priimdamas atitinkamus politinius sprendimus Seimas akivaizdžiai pažeistų visuomenės ir valstybės interesus, iškreiptų konstitucinių vertybių pusiausvyrą. Suinteresuoto asmens atstovo teigimu, pareiškėja prašyme nepateikia argumentų, pagrindžiančių, jog reikmės, kurių tęstinį finansavimą įstatymų leidėjas užtikrino ginčijamais įstatymais (kaip antai aplinkos apsauga klimato kaitos kontekste), akivaizdžiai nėra pakankamai svarbios, kad prioritetinis jų finansavimas nebūtų konstituciškai pagrįstas.

2.7. Suinteresuoto asmens atstovas atkreipia dėmesį į tai, kad tam tikro dydžio valstybės biudžeto lėšos kultūrai ir menui remti, sporto projektams įgyvendinti įtvirtintos specialiuose įstatymuose, taip siekiant, kad šios sritys, turint omenyje įprastą jų reikšmės nuvertinimą, apskritai neliktų be finansavimo. Taigi Seimas, ginčijamais įstatymais užtikrindamas, jo vertinimu, ypatingų visuomenės ir valstybės reikmių finansavimo tęstinumą, neperžengė savo politinės diskrecijos ribų, nepaneigė konstitucinio biudžetinių metų instituto prasmės ir savo bei Vyriausybės konstitucinių įgaliojimų valstybės biudžeto srityje.

2.8. Pagal oficialiąją konstitucinę doktriną Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytais įstatymais negali būti numatomos valstybės nuolatinių funkcijų vykdymo, visuomenės kasdienių reikmių finansavimo išlaidos. Pasak suinteresuoto asmens, riba tarp nuolatinių valstybės funkcijų ir ypatingų, ilgalaikių, strateginių visuomenės ir valstybės uždavinių, kurių kryptingam sprendimui lėšos gali būti užtikrinamos Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytais įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, pavyzdžiui, tokiose srityse kaip klimato kaitos valdymas, yra santykinė. Taigi kriterijus, ar tam tikros visuomenės reikmės ir atitinkamos valstybės funkcijos yra ilgalaikio, ar nuolatinio pobūdžio, neturėtų būti lemiamas vertinant įstatymų, kuriais numatomos tų reikmių finansavimo valstybės išlaidos, atitiktį Konstitucijai.

2.9. Pasak suinteresuoto asmens atstovo, ginčijamomis Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo nuostatomis siekta užtikrinti LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, konstitucinei misijai vykdyti būtiną jo nepriklausomumą, kuris kyla iš Konstitucijos. Suinteresuoto asmens atstovas, remdamasis Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d., 2019 m. gegužės 16 d. nutarimuose suformuluotomis oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatomis, be kita ko, pažymi, jog ypatinga LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, konstitucinė misija suponuoja tai, kad turi būti sudarytos materialiosios, organizacinės, finansinės sąlygos visuomeniniam transliuotojui veiksmingai ją vykdyti, kad įstatymu nustatytu teisiniu reguliavimu turi būti užtikrintas visuomeninio transliuotojo nepriklausomumas nuo valdžios institucijų, pareigūnų, taip pat kitų asmenų kišimosi į jo veiklą. Suinteresuoto asmens atstovas taip pat teigia, kad Konstitucija netoleruoja tokio nacionalinio visuomeninio transliuotojo nepakankamo

(jo ypatingai konstitucinei misijai vykdyti) finansavimo iš valstybės biudžeto (ar jo mažinimo), kai tuo siekiama (arba gali būti siekiama) pažeisti jo nepriklausomumą ir šitaip daryti įtaką jo transliuojamoms programoms ir laidoms.

III

Byloje gauta medžiaga

3. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gautos Lietuvos Respublikos finansų ministro Viliaus Šapokos, LRT generalinės direktorės Monikos Garbačiauskaitės-Budrienės rašytinės nuomonės, Mykolo Romerio universiteto Mykolo Romerio teisės mokyklos dekanės prof. dr. Lyros Jakulevičienės pateikta Viešosios teisės instituto prof. dr. Vytauto Sinkevičiaus parengta rašytinė nuomonė.

3.1. Finansų ministro V. Šapokos rašytinėje nuomonėje pritariama pareiškėjos prašyme išdėstytiems argumentams dėl ginčijamų įstatymų atitikties Konstitucijai. Joje, be kita ko, pažymėta, kad rengiant valstybės biudžeto projektą privaloma vadovautis Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo ir Stabilumo ir augimo pakto – 2005 m. birželio 27 d. Europos Sąjungos Tarybos reglamento (EB) Nr. 1055/2005, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo, – fiskalinę drausmę reglamentuojančiomis nuostatomis, kurias vykdant valdomas valdžios sektoriaus struktūrinis deficitas ir ribojamas valdžios sektoriaus išlaidų didėjimas. Pasak V. Šapokos, nesilaikant fiskalinę drausmę reglamentuojančių nuostatų būtų keliama rizika ilgalaikiam valdžios sektoriaus finansų ir ekonomikos augimo tvarumui.

Finansų ministras pažymi, kad valstybėje susiklosčius itin sunkiai ekonominei, finansinei padėčiai gali būti nesurenkamos valstybės biudžeto įstatyme numatytos pajamos, taigi negaunamos ir reikiamos lėšos atitinkamoms valstybės biudžeto įstatyme numatytoms reikmėms finansuoti. Tokiais atvejais pagal Konstitucijos 132 straipsnio 2 dalį keičiant valstybės biudžetą nepasibaigus biudžetiniams metams gali būti mažinamos išlaidos (asignavimai). Vadinasi, susiklosčius minėtai padėčiai, ginčijamomis įstatymų nuostatomis nustatytu atskirų sričių finansavimu gali būti pažeistas lygiateisiškumo principas, pasunkinta Vyriausybės teisė objektyviai reaguoti į susidariusią situaciją.

3.2. LRT generalinė direktorė M. Garbačiauskaitė-Budrienė rašytinėje nuomonėje teigia, kad Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalis neprieštarauja Konstitucijai, ir, grįsdama tokią poziciją, mano, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu yra siekiama užtikrinti ypatingo subjekto, t. y. nacionalinio transliuotojo, kuris yra konstitucinės prigimties ir vykdo konstitucinę misiją, nepriklausomumą, *inter alia* nuo valstybės valdžios institucijų galimo politinio ir ekonominio poveikio nacionaliniam transliuotojui, kartu – nuo tiesioginio ar netiesioginio kišimosi į nacionalinio transliuotojo redakcinį nepriklausomumą (nepriklausomumą informacijos laisvės požiūriu). Pasak M. Garbačiauskaitės-Budrienės, LRT ypatingas konstitucinis

teisinis statusas, kylantis iš jo konstitucinės misijos, reiškia ir tai, kad nacionalinio transliuotojo finansavimo principai ir jį įtvirtinantis teisinis reguliavimas gali skirtis nuo bendrųjų kitų iš valstybės biudžeto finansuojamų institucijų finansavimo principų.

M. Garbačiauskaitė-Budrienė, be kita ko, teigia, kad Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas teisinis reguliavimas, kuriuo nustatyta, kokia valstybės biudžeto pajamų dalį sudarančių mokesčių dalis, t. y. iš gyventojų pajamų mokesčio ir iš akcizų gautų pajamų dalis, kasmet turi būti skiriama LRT finansuoti, negali būti tapatinamas su tokiu Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimuose prieštaraujančiu Konstitucijai pripažintu teisiniu reguliavimu, kuriuo nustatoma, kad Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto įstatymo projektą, jame turi numatyti įstatyme nurodytą konkrečią bendrojo vidaus produkto dalį ar valstybės biudžeto išlaidų dalį (procentinę išraišką). Pasak M. Garbačiauskaitės-Budrienės, Seimas įstatymu gali nustatyti, kad Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto įstatymo projektą, jame turi numatyti tam tikrą įstatyme numatytą valstybės biudžeto pajamų dalį sudarančių ir kitų mokesčių (ne tik gyventojų pajamų mokesčio ir iš akcizo gautų pajamų, bet ir kitų mokesčių bei pajamų) dalį, skiriamą LRT finansuoti.

3.3. LRT generalinė direktorė M. Garbačiauskaitė-Budrienė pateikė papildomą rašytinę nuomonę, kurioje aptarta LRT parengta galimų nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelių analizė, įvertinti alternatyvūs LRT finansavimo būdai. Šioje M. Garbačiauskaitės-Budrienės rašytinėje nuomonėje daromos, be kita ko, šios išvados:

– kad LRT galėtų tinkamai įgyvendinti savo konstitucinę misiją, privalo būti užtikrintas tinkamas LRT finansavimas, t. y. toks, kuris yra pakankamas ir pastovus, užtikrina nacionalinio visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą, yra teisingas ir pagrindžiamas, o finansavimo sistema yra skaidri ir atskaitinga; neužtikrinus tinkamo LRT finansavimo būtų pažeista Konstitucija;

– Europos transliuotojų sąjunga galiojantį LRT finansavimo iš valstybės biudžeto modelį vertina kaip geriausią ir pažangiausią modelį, atitinkantį visų suinteresuotų šalių (t. y. valstybės, vartotojų, kitų rinkos dalyvių ir nacionalinio visuomeninio transliuotojo) interesus, nes toks modelis užtikrina finansavimo aiškumą, skaidrumą ir visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą, kartu nesukuriant papildomų sąnaudų valstybei ir vartotojams;

– galiojantis teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtintas LRT finansavimas valstybės biudžeto lėšomis, neturėtų būti laikomas prieštaraujančiu Konstitucijai, nes juo užtikrinamas LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, nepriklausomumas, o atsižvelgiant į tai, kad LRT skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dalis sudaro nedidelę visų valstybės biudžeto asignavimų dalį (kaip pavyzdys nurodomi 2020 metai, kai LRT skirti 46,3 mln. eurų sudarė tik 0,36 procento visų patvirtintų 12 778,539 mln. eurų dydžio asignavimų iš valstybės biudžeto), tokiu teisiniu reguliavimu nepaneigiama Vyriausybės ir Seimo teisių formuoti valstybės biudžetą esmė.

M. Garbačiauskaitė-Budrienė, be kita ko, teigia, kad nors Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje įtvirtinus ginčijamą teisinį reguliavimą LRT finansavimas valstybės biudžeto lėšomis reikšmingai padidėjo, Europos transliuotojų sąjungos duomenimis, LRT finansavimas 2018 metais tesudarė 0,09 procento bendrojo vidaus produkto ir buvo gerokai mažesnis nei Europos transliuotojų sąjungos šalių vidurkis (2018 metais sudaręs 0,16 procento bendrojo vidaus produkto). Todėl, pasak M. Garbačiauskaitės-Budrienės, LRT finansavimas ateityje turėtų ne tik nemažėti, bet ir būti palaipsniui didinamas.

3.4. Prof. dr. V. Sinkevičiaus rašytinėje nuomonėje teigiama, kad yra pagrindas skirtingai vertinti pareiškėjos ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį Konstitucijai. Joje nurodoma, kad visų pareiškėjos ginčijamų įstatymų nuostatos, išskyrus Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo nuostatą, prieštarauja Konstitucijai. V. Sinkevičius pateikė šiuos jo nuomonę dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties Konstitucijai pagrindžiančius argumentus.

3.4.1. Visų ginčijamų įstatymų, išskyrus Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymą, nuostatomis reguliuojamas atskirų sričių finansavimas, o ginčijamoje Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje reguliuojamas ne atskiros srities, o institucijos, t. y. LRT, finansavimas. LRT, kaip visuomeninis transliuotojas, turi ypatingą konstitucinį statusą, jis yra konstitucinės prigimties ir vykdo konstitucinę misiją, todėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalies, kurioje numatytas LRT finansavimas, atitiktis Konstitucijai negali būti vertinama pagal tuos pačius kriterijus, kurie taikomi sprendžiant, ar visų kitų ginčijamų įstatymų nuostatos neprieštarauja Konstitucijai.

3.4.2. Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimuose suformuluota konstitucinė doktrina, pagal kurią įstatymais negalima iš anksto nustatyti, jog Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto įstatymo projektą, jame turi numatyti įstatymuose nurodytą konkrečią bendrojo vidaus produkto dalį ar valstybės biudžeto išlaidų dalį (procentinę išraišką), skirtą visuomenės atitinkamoms kasdienėms reikmėms finansuoti. Ši konstitucinė „procentinio biudžeto“ doktrina neturėtų būti aiškinama kaip esą nenumatanti jokių išlygų ir jas draudžianti. Tam tikros išlygos gali būti laikomos konstituciškai pagrįstomis, jeigu jomis siekiama užtikrinti kitas labai svarbias konstitucines vertybes, jų apsaugą ir įgyvendinimą. Viena iš tokių konstitucinių vertybių – visuomeninio transliuotojo, t. y. LRT, nepriklausomumas. Taigi subjekto konstitucinis statusas, būtinumas užtikrinti jo konstitucinių funkcijų įgyvendinimą sudaro prielaidas teigti, kad nurodyta konstitucinė doktrina nėra absoliuti, kad ji nedraudžia įstatymų leidėjui nustatyti ir tokį teisinį reguliavimą, koks yra įtvirtintas Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje.

3.4.3. Kituose pareiškėjos ginčijamuose įstatymuose nurodytų sričių finansavimas – tai kasdienių visuomenės poreikių finansavimas, šios sritys negali būti prilygintos konkrečiai

institucijai, t. y. LRT, ir nėra konstituciškai pagrįstų aplinkybių, leidžiančių nukrypti nuo Konstitucinio Teismo suformuotos oficialiosios konstitucinės doktrinos, pagal kurią įstatymuose, numatančiuose tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams ir Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams; tokie įstatymai valstybės biudžeto įstatymo negali pakeisti. Todėl ginčijamų įstatymų, išskyrus Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymą, nuostatos prieštarauja pareiškėjos nurodytoms Konstitucijos nuostatoms.

4. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gautas Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Biudžeto departamento direktorės D. Kamarauskienės raštas, kuriame pateikti atsakymai į užduotus klausimus.

Finansų ministerijos Biudžeto departamento direktorės D. Kamarauskienės rašte, be kita ko, paaiškinta, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 13 straipsniu, Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnyje ir Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje išvardytos lėšos priskiriamos valstybės biudžeto pajamoms, tačiau pagal nurodytų įstatymų nuostatas šios lėšos yra pervedamos į valstybės iždą ir patenka atitinkamai į Aplinkos apsaugos rėmimo programą arba Klimato kaitos programą. Prie D. Kamarauskienės rašto pridėtoje lentelėje, be kita ko, matyti, kad tais atvejais, kai ginčijamose įstatymų nuostatose nėra nustatytas konkretus procentinis valstybės biudžeto pajamas sudarančių mokesčių arba kitų privalomų mokėjimų dydis, taikomas įstatymuose nustatytoms programoms finansuoti, tokioms programoms yra skiriama 100 procentų iš atitinkamų mokesčių arba kitų privalomų mokėjimų surinktų lėšų.

5. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gautas Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojos Živilės Simonaitytės raštas, kartu su kuriuo pateikta 2019 m. spalio 1 d. valstybinio audito ataskaita Nr. FA-8 „2018 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“ (toliau – Valstybinio audito ataskaita), kurioje buvo įvertinta ir tai, ar į rezultatus orientuoto biudžeto sudarymą skatina toks finansavimo modelis, kai iš anksto nustatyta teisės aktuose patvirtinta mokesčių ir kitų pajamų dalis skiriama programoms, fondams ir įstaigoms finansuoti.

5.1. Valstybinio audito ataskaitoje, be kita ko, konstatuota, kad:

– valstybės biudžeto lėšos asignavimų valdytojams skiriamos įprastu biudžeto derybų būdu ir taikant fiksuotą finansavimą, t. y. programas, fondus ir įstaigas finansuojant iš anksto nustatyta teisės aktuose patvirtinta mokesčių ir kitų pajamų dalimi (53 punktas);

– 2019 metais veikė devyniolika fiksuoto finansavimo programų, finansuojamų valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšomis; Valstybinio audito ataskaitoje analizuota keturiolika fiksuoto finansavimo programų ir nustatyta, kad jos finansuojamos teisės aktuose iš anksto nustatyta devynių mokesčių ir kitų pajamų dalimi; visoms šioms programoms bendrai per metus skirta lėšų suma 2016–2018 metų laikotarpiu išaugo 31,1 mln. eurų ir 2018 metais sudarė 703,4 mln. eurų; jų asignavimus valdė septynios ministerijos, LRT ir 60 savivaldybių (54, 57 punktai);

– audito metu vertintų keturiolikos fiksuoto finansavimo programų (*inter alia* Kelių priežiūros ir plėtros programos, Aplinkos apsaugos rėmimo programos, Atliekų tvarkymo programos, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos, Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos, Klimato kaitos programos, Kultūros rėmimo fondo, Sporto rėmimo fondo, LRT) steigimą reglamentuojančiuose dokumentuose nenustatyti konkretūs, pamatuojami ir laiko požiūriu riboti programų tikslai; šios programos tvirtinamos siekiant sutelkti, kaupti lėšas priemonėms, programoms finansuoti, projektams įgyvendinti, veikloms vykdyti, finansavimo klausimui išspręsti (*inter alia* Kelių priežiūros ir plėtros programa, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programa, LRT, Sporto rėmimo fondas), priemonėms, reikmėms finansuoti (Aplinkos apsaugos rėmimo programa, Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programa), finansavimo galimybėms padidinti, priemonėms papildomai finansuoti (Atliekų tvarkymo programa, Klimato kaitos programa), atskiroms sritims remti (Kultūros rėmimo fondas, Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondas) (60 punktas);

– nė vienos iš keturiolikos fiksuoto finansavimo programų jų steigimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nenumatytas baigtinis programos vykdymo laikotarpis; šių programų lėšomis finansuojamos veiklos yra tęstinės ir nuolatinės (kartojasi daug metų), dažnai šias veiklas vykdo pati ministerija ar ministro valdymo srities tos pačios įstaigos (61 punktas);

– nesant nustatytų kriterijų, kada gali būti taikomas fiksuotas finansavimas, konkrečių ir pamatuojamų fiksuoto finansavimo programų tikslų ir konkretaus laikotarpio jiems pasiekti, programų lėšomis finansuojamos specialaus finansavimo modelio nereikalaujančios ir išskirtinių požymių neturinčių veiklų išlaidos – darbuotojų darbo užmokestis, darbuotojų uniformos ir suvenyrai, Lietuvos zoologijos sodo ir muziejų išlaikymas, renginiai, konsultacijų teikimas, šiukšlių maišai ir pirštinės ir t. t. (62 punktas);

– ta pati ar panašaus pobūdžio veikla finansuojama fiksuoto finansavimo programų lėšomis ir įprastu biudžeto derybų būdu skiriamais valstybės biudžeto asignavimais (63 punktas);

– fiksuoto finansavimo programų lėšų naudojimo būdai yra tokie patys kaip ir įprastu biudžeto derybų būdu skirtų asignavimų: vykdant viešuosius pirkimus, finansuojant projektus (priemones) atrankos būdu, dengiant su darbo santykiais susijusias išlaidas, skiriant lėšas kitoms fiksuoto finansavimo programoms ir t. t. (64 punktas);

– fiksuoto finansavimo programų lėšomis dengiamas finansavimo trūkumas: jos skiriamos kitoms šio finansavimo programoms ir asignavimų valdytojų įgyvendinamoms strateginio veiklos plano programoms, finansuojamoms įprastu biudžeto derybų būdu skiriamais asignavimais, finansuoti; 2018 metais perskirstyta 4 605,1 tūkst. eurų šio finansavimo programų lėšų (65 punktas);

– šalies mastu neanalizuojama informacija, kiek ir kokių fiksuoto finansavimo programų yra ir kaip keičiasi šių programų finansavimas, nevertinamas jų tikslingumas; tvirtinant ar keičiant šių programų dydį arba finansavimo šaltinį nė karto nesiremta sąnaudų ir naudos analize, nepagrįstas programos finansavimo poreikis, nevertinta, kaip pasikeis programos rezultatai padidinus ar sumažinus finansavimą, ir (ar) nepateikta argumentų, kodėl pasirenkamas konkretus finansavimo šaltinis; siūlant nustatyti ar pakeisti finansavimo šaltinį ir (ar) jo dydį, nurodomi bendro pobūdžio argumentai, nepateikiant įrodymų, pagrindžiančių, kodėl pasirinktas konkretus finansavimo šaltinis ir toks jo dydis (67–69 punktai);

– daugiau kaip pusė fiksuoto finansavimo programų veikia šešiolika ir daugiau metų; šešių iš keturiolikos programų kai kurie šaltiniai ar jų dydžiai nesikeitė kelis dešimtmečius (70 punktas);

– nesant pagrįstos fiksuoto finansavimo programų dydžio nustatymo tvarkos ir nepanaudotų šio finansavimo programų lėšų negrąžinant į valstybės ar savivaldybės biudžetą (išskyrus LRT), 2016–2018 metais ne tik išaugo keturiolikos šio finansavimo programų per metus gauta lėšų suma, bet ir padidėjo nepanaudotų lėšų likutis: visų keturiolikos programų per metus bendrai gautos lėšos išaugo 4,6 procento (31,1 mln. eurų); nepanaudotų lėšų likutis išaugo 57 procentais – nuo 132,3 mln. eurų 2016 metais iki 207,7 mln. eurų 2018 metais (72 punktas).

5.2. Paminėtina, kad Valstybinio audito ataskaitoje nustatyta, jog fiksuoto finansavimo programų lėšomis finansuojama veikla yra planuojama strateginiuose veiklos planuose ta pačia tvarka, kaip ir asignavimų valdytojų vykdomų kitų programų, kurioms lėšos skiriamos biudžeto derybų būdu, veikla:

– kaip atskira strateginio veiklos plano programa planuojamos penkios fiksuoto finansavimo programos iš keturiolikos (*inter alia* Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programa, Kultūros rėmimo fondas, Sporto rėmimo fondas, LRT);

– kaip strateginio veiklos plano programos, finansuojamos valstybės ar savivaldybės biudžeto ir fiksuoto finansavimo lėšomis, sudedamoji dalis planuojamos devynios fiksuoto finansavimo programos iš keturiolikos (*inter alia* Aplinkos apsaugos rėmimo programa, Atliekų tvarkymo programa, Klimato kaitos programa, Kelių priežiūros ir plėtros programa, Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programa) (75 punktas).

5.3. Valstybinio audito ataskaitoje atsižvelgta į Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) Tarybos 2015 m. vasario 18 d. rekomendaciją dėl biudžeto valdymo,

pagal kurią, siekiant, be kita ko, efektyvios biudžeto valdysenos, rekomenduojama iki minimumo sumažinti tokių kaip fiksuoto finansavimo programos skaičių (7 punkto c papunktis). Viena iš Valstybinio audito ataskaitos išvadų yra tokia, kad fiksuoto finansavimo būdo taikymas neatitinka EBPO rekomenduojamos praktikos (79 punktas).

IV

Konstitucinio Teismo posėdyje dalyvavę asmenys ir jų pateikti paaiškinimai

6. Konstitucinio Teismo posėdyje pareiškėjos Vyriausybės atstovai Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės vyriausiasis patarėjas D. Kriaučiūnas ir vyresnioji patarėja I. Peciukonienė, Finansų ministerijos Teisės departamento Teisės taikymo skyriaus vedėjas R. Mockus ir Biudžeto departamento direktorė D. Kamarauskienė nurodė, kad palaiko pareiškėjos prašyme išdėstytus poziciją ir argumentus, pateikė papildomus paaiškinimus ir atsakė į suinteresuoto asmens atstovo, Konstitucinio Teismo teisėjų klausimus.

6.1. Atsakydama į Konstitucinio Teismo teisėjų klausimus dėl pareiškėjos prašymo apimties, pareiškėjos atstovė D. Kamarauskienė pažymėjo, kad pareiškėjos atstovai laikosi pareiškėjos prašyme išdėstytos prašymo apimties. Jos nuomone, ginčijamuose įstatymuose nepagrįstai nustatytas išskirtinis programų, fondų ir LRT finansavimas, daugelio kitų programų finansavimas įstatymais nėra reguliuojamas. Pasak jos, ginčijamuose įstatymuose yra nustatytos konkrečios valstybės biudžeto pajamų (gaunamų iš mokesčių, baudų ir kitų šaltinių) rūšys, kurios nustatytu dydžiu (be kita ko, konkrečiai nustatyta procentine dalimi) patenka į valstybės iždo sąskaitą ir pagal ginčijamų įstatymų nuostatas yra skiriamos tik atitinkamoms programoms, fondams arba LRT finansuoti ir negali būti naudojamos jokioms kitoms reikmėms. Pareiškėjos atstovės D. Kamarauskienės teigimu, tais atvejais, kai ginčijamuose įstatymuose yra nustatyti tam tikri programų finansavimo šaltiniai (be kita ko, įstatymuose nustatyti mokesčiai, baudos), nenurodant konkrečios procentinės dalies, visos iš jų gautos lėšos, t. y. 100 procentų, yra skiriamos atitinkamai ginčijamame įstatyme nustatytai programai finansuoti.

Pasak D. Kamarauskienės, ginčijamų įstatymų nuostatose nustatant tam tikras reikmes, kurioms naudojamos atitinkamų programų ir fondų lėšos, yra nustatomos finansavimo sritys, kurias Vyriausybė privalo finansuoti taip, kaip nustatyta įstatyme, t. y. ji negali skirti tokio finansavimo kitoms, jos manymu, prioritetinėms, sritims.

D. Kamarauskienė pabrėžė, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio 2–4 dalis, kitų įstatymų nuostatas pareiškėja ginčija kaip visumą, t. y., pasak jos, įstatymų leidėjas negali nustatyti nei programų (fondų) finansavimo šaltinių (lėšų) ir jų dydžių, nei reikmių, kurioms jie naudojami, nes tai yra Vyriausybės kompetencija ir diskrecija.

Pareiškėjos atstovės D. Kamarauskienės nuomone, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios ginčijamų įstatymų nuostatos, kaip antai įtvirtintosios Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija), buvo pakeistos, bet ne šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiais aspektais, šioje konstitucinės justicijos byloje turėtų būti tiriamos šiuo metu galiojančių ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktis Konstitucijai.

6.2. Pareiškėjos atstovės D. Kamarauskienės nuomone, ginčijamuose įstatymuose neturėtų būti nustatyti nei programų, fondų ar LRT finansavimo šaltiniai, nei jų finansavimo dydžiai. Visos iš ginčijamų įstatymų nuostatose įtvirtintų programų, fondų ir LRT finansavimo šaltinių gautos lėšos turi patekti į valstybės biudžetą ir Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, turi turėti teisę jas perskirstyti, numatyti, iš kokių valstybės biudžeto pajamas sudarančių šaltinių ir kokiu dydžiu bus finansuojamos programos, fondai ir LRT.

6.3. Atsakydama į klausimą, ar Seimas, pagal Konstituciją turėdamas plačią diskreciją formuoti valstybinę politiką įvairiose visuomenės gyvenimo srityse, negali nustatyti Vyriausybei prioritetinių krypčių, kurioms turėtų būti skiriamos valstybės biudžeto lėšos (turint omenyje ne tuos atvejus, kai nustatomos reikmės, kurioms finansuoti nustatomi konkretūs tam tikrų valstybės biudžeto lėšas sudarančių šaltinių procentiniai dydžiai), pareiškėjos atstovė D. Kamarauskienė pabrėžė, kad Seimas tokią teisę turi, tačiau, jos nuomone, Vyriausybei turėtų būti palikta diskrecija pasirinkti, kokiomis priemonėmis tokias prioritetines kryptis įgyvendinti.

6.4. Pareiškėjos atstovas D. Kriaučiūnas sutiko, jog įstatymų leidėjas gali nustatyti, kam gali būti naudojamos valstybės biudžeto lėšos, tačiau pažymėjo, kad problema kyla tada, kai nustatoma, jog tam tikroms reikmėms skiriami konkretūs tokių lėšų procentai. Juo labiau kad tai daroma ne viename įstatyme, taip, pasak jo, sudarant prielaidas, kad iš tam tikrų šaltinių gaunamų valstybės biudžeto lėšų gali nelikti kitoms, ne ginčijamuose įstatymuose nustatytoms, reikmėms finansuoti.

6.5. Pareiškėjos atstovės D. Kamarauskienės nuomone, LRT nepriklausomumas turėtų būti užtikrinamas ne įstatymu nustatant iš valstybės biudžeto lėšų skiriamą LRT finansavimo dydį, kaip padaryta ginčijamoje Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje, o atitinkamai reguliuojant LRT valdymą ir priežiūrą. Pasak jos, ginčijamoje Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje įtvirtintas LRT finansavimas nėra pagrįstas LRT sąnaudomis, o jas LRT, kaip valstybės biudžeto asignavimų valdytojas, turėtų įrodyti derybų būdu rengiant valstybės biudžeto projektą.

Pareiškėjos atstovas R. Mockus citavo Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d., 2019 m. gegužės 16 d. nutarimų nuostatas, pagal kurias konstitucinė visuomeninio transliuotojo misija suponuoja valstybės priedermę visuomeniniam transliuotojui skirti deramą finansavimą, o nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelio pasirinkimas yra socialinio, politinio ir ekonominio tikslingumo dalykas, kuris priklauso įstatymų leidėjo kompetencijai. Tačiau, pasak pareiškėjos atstovo R. Mockaus, įstatymų leidėjui pasirenkant nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį neturi būti paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžeto projektą biudžetiniams metams ir Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą biudžetiniams metams atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę padėtį, visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius

išteklius, valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius. Pasak R. Mockaus, yra ir kitų institucijų (pavyzdžiui, teismai), kurioms taikomos nepriklausomumo garantijos, tačiau jų veiklos finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų dydis nustatomas derybų būdu.

Pareiškėjos atstovų R. Mockaus ir D. Kamarauskienės nuomone, LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, nepriklausomumas nebūtų pažeidžiamas, jeigu valstybės biudžeto asignavimų LRT dydis būtų nustatomas derybų būdu, nes LRT, kaip ir, pavyzdžiui, teismų, veiklos turinys nebūtų vertinamas.

Pareiškėjos atstovas D. Kriaučiūnas papildomai paaiškino, kad Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, turi laikytis ir kitų Konstitucijoje įtvirtintų reikalavimų, *inter alia* laikytis iš Europos Sąjungos teisės kylančių įsipareigojimų, kaip antai neteikti neteisėtos valstybės pagalbos. Pasak jo, vertinant galiojantį LRT finansavimo modelį, pagal kurį iš anksto nustatyta LRT finansavimo valstybės biudžeto lėšomis suma, Vyriausybė nieko negali padaryti net ir akivaizdžiai matydama, kad ta suma dėl dydžio arba jos panaudojimo gali būti pripažinta neteisėta valstybės pagalba. Europos Sąjungos teisė nedraudžia nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansuoti valstybės biudžeto lėšomis, tačiau toks finansavimas negali pažeisti konkurencijos teisės normų.

7. Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens Seimo atstovas Seimo narys M. Majauskas nurodė, jog palaiko savo rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytą poziciją, kad pareiškėjos ginčijami įstatymai neprieštarauja Konstitucijai, ir pateikė šią poziciją pagrindžiančius argumentus, taip pat papildomus paaiškinimus ir atsakė į Konstitucinio Teismo teisėjų klausimus.

7.1. Pasak suinteresuoto asmens atstovo M. Majausko, pagal Konstituciją Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, tačiau jį tvirtina Seimas. Taigi, pasak jo, už valstybės biudžeto formavimą yra atsakinga ne Vyriausybė, o Seimas. Vyriausybė pagal Konstituciją yra atsakinga už valstybės biudžeto vykdymą ir atsiskaitymą jį vykdant.

Suinteresuoto asmens atstovas M. Majauskas pažymėjo, kad Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, gali parengti ir įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, pakeitimo projektus ir juos kartu pateikti Seimui svarstyti. Jo nuomone, Vyriausybės įgaliojimai teikti ir ginčijamų įstatymų pakeitimo įstatymų projektus, jei ji mano, kad tai yra būtina, nėra apriboti. Todėl, pasak suinteresuoto asmens atstovo M. Majausko, nėra pagrindo teigti, kad ginčijami įstatymai varžo Vyriausybės įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą.

7.2. Pasak suinteresuoto asmens atstovo M. Majausko, pagal oficialiąją konstitucinę doktriną Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytais įstatymais išlaidas galima numatyti tik konkrečiai apibrėžtam, visuotinai svarbiam tikslui pasiekti per įstatymo nustatytą laiką ir tik tada, kai šių reikmių negalima patenkinti per vienus biudžetinius metus, tačiau jais negali būti numatomos valstybės nuolatinių funkcijų vykdymo, visuomenės kasdienių reikmių finansavimo

išlaidos. M. Majausko teigimu, visuose pareiškėjos ginčijamuose įstatymuose nustatytos valstybės biudžeto išlaidos patiriamos siekiant visuotinai svarbių tikslų ir ilgiau nei vienus biudžetinius metus, tačiau šiuose įstatymuose numatomos išlaidos yra susijusios su valstybės nuolatinių funkcijų vykdymu, visuomenės kasdienių reikmių finansavimu.

M. Majauskas pabrėžė, jog Seimas, priimdamas ginčijamus įstatymus, pasiekė politinį sutarimą, kad juose būtų įtvirtintas iš anksto nustatytas (fiksuotas) tam tikrų programų, fondų ir LRT finansavimas valstybės biudžeto lėšomis; tokio iš valstybės biudžeto skiriamo finansavimo dalis, palyginti su visais valstybės biudžeto asignavimais, sudaro nedidelę dalį. Vyriausybė turi diskreciją nuspręsti, kaip paskirstyti atitinkamos programos lėšas konkrečioms jos reikmėms, išskyrus tuos atvejus, kai įstatyme yra nustatyta, kiek programos lėšų procentais turi būti skiriama konkrečiai reikmei.

7.3. Suinteresuoto asmens atstovas M. Majauskas pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė yra tyrusi ne tik ginčijamuose įstatymuose nustatytų programų, fondų, LRT finansavimą, bet ir daugelio kitų sričių (švietimo, sveikatos apsaugos ir kt.) finansavimą valstybės biudžeto lėšomis. Pasak M. Majausko, Valstybės kontrolė tose kitose srityse, kurių finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų dydis nustatomas derybų būdu, nustatė iš esmės tokius pačius pažeidimus, kaip ir ginčijamuose įstatymuose reguliuojamo programų, fondų, LRT fiksuoto finansavimo atveju. Taigi, M. Majausko nuomone, minėtos Valstybinio audito ataskaitoje pateiktos išvados nėra išskirtinės, nes Valstybės kontrolės nustatyti trūkumai nepriklauso nuo finansavimo valstybės biudžeto lėšomis būdo (modelio).

7.4. Suinteresuoto asmens atstovo M. Majausko nuomone, Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme įtvirtintas LRT finansavimo modelis labiau nei kiti galimi modeliai užtikrina nacionalinio visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą, ilgalaikį jo finansavimą. Pasak M. Majausko, norint gauti Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje nustatytą finansavimą, pagal įstatymą privaloma pagrįsti LRT sąnaudas.

8. Konstitucinio Teismo posėdyje kalbėjo ir į suinteresuoto asmens atstovo, Konstitucinio Teismo teisėjų klausimus atsakė specialistės Valstybės kontrolės Valdymo audito departamento direktorė Jurgita Grebenkovienė ir šio departamento vyriausioji valstybinė auditorė Nomeda Poteliūnienė.

8.1. Specialistė J. Grebenkovienė pristatė pagrindines Valstybinio audito ataskaitos išvadas ir pažymėjo, kad fiksuoto finansavimo būdu valstybės biudžeto lėšomis finansuojamos reikmės, be kita ko, reikmės, įtvirtintos ginčijamuose įstatymuose, yra kasdienės, nuolat vykdomos veiklos (funkcijos), o nustatyti, kodėl joms finansuoti yra pasirinkti konkretūs finansavimo dydžiai ir konkretūs šaltiniai, nebuvo galimybės, nes tai nepagrįsta programų, fondų kaštų naudos analize. Pasak J. Grebenkovienės, ginčijamuose įstatymuose nustatytų programų, fondų fiksuotas

finansavimas yra orientuotas ne į rezultatų siekimą, o į procesą. Dėl šios priežasties kasmet kaupiasi nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų likutis, kuris, išskyrus LRT atvejį, neprivalo būti grąžintas į valstybės biudžetą. J. Grebenkovienė pažymėjo, kad Vyriausybė turėtų įvertinti, kiek objektyviai yra tikslingas šiuo metu veikiančių programų, fondų fiksuotas finansavimas valstybės biudžeto lėšomis.

J. Grebenkovienė pažymėjo ir tai, kad Valstybės kontrolės atliktuose programų, kurių finansavimo dydis nustatomas tiek derybų būdu, tiek įstatyme fiksuotu dydžiu, audituose buvo nustatyta panašių pažeidimų, nes, kaip nustatyta Valstybinio audito ataskaitoje, fiksuoto finansavimo programų lėšomis finansuojamos veiklos yra kasdienės reikmės (nuolatinių funkcijų vykdymas) ir dėl to jos iš esmės nesiskiria nuo tų veiklų, kurių finansavimo valstybės biudžeto lėšomis dydis nustatomas derybų būdu.

J. Grebenkovienė paaiškino, kad Valstybinio audito ataskaitoje nenustatyta atvejų, kad pagal ginčijamų įstatymų nuostatas, nustatančias konkrečius programų finansavimo šaltinius (be kita ko, mokesčius, baudas), nenurodant konkretaus jų procentinio dydžio, būtų galimybė tų programų reikmėms finansuoti skirti mažiau nei 100 procentų iš tokių programų finansavimo šaltinių gautų lėšų.

Pasak J. Grebenkovienės, Valstybinio audito ataskaitoje LRT finansavimas pagal Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalį buvo vertinamas neatsižvelgiant į LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, ypatumus, be kita ko, į jo vykdomų funkcijų išskirtinumą, nepriklausomumo garantijas.

8.2. Specialistė N. Poteliūnienė pažymėjo, kad LRT, kaip ir kitų institucijų, kurioms skiriami valstybės biudžeto asignavimai, veiklos pagrindas yra strateginis veiklos planas, kuriame numatomi jos tikslai, uždaviniai ir jų įvykdymo kriterijai. Pasak N. Poteliūnienės, biudžetinių metų pabaigoje LRT kiek kitokia tvarka negu kiti asignavimų valdytojai išleidžia atskirą veiklos ataskaitą, iš kurios galima spręsti, ar LRT strateginiame veiklos plane iškelti tikslai ir uždaviniai buvo pasiekti.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

Tyrimo ribos

9. Šioje konstitucinės justicijos byloje pareiškėja Vyriausybė prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja:

– Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo (2014 m. gegužės 15 d. redakcija) 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija), 9 straipsnis (su 2019 m. gegužės 16 d. pakeitimais ir papildymu), 10 straipsnio 2 dalis;

– Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnis (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalis (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu), 2 dalis;

– Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2–4 dalys;

– Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalis;

– Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo 10 straipsnio 2 dalis, 3 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punktas;

– Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalis (2017 m. liepos 11 d. redakcija);

– Kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. redakcija) 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnio 1 dalis;

– Sporto įstatymo (2018 m. spalio 18 d. redakcija) 16 straipsnio 2 dalis, 17 straipsnio 2, 3 dalys;

– Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalis (2014 m. gegužės 8 d. redakcija).

10. Iš pareiškėjos prašymo ir pareiškėjos atstovų Konstitucinio Teismo posėdyje pateiktų paaiškinimų matyti, kad ji prašo ištirti ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį Konstitucijai tokiais aspektais, kad:

– jose nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys programų, fondų ir LRT finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai,

– jose nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys programų ir fondų finansavimo šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais,

– pagal jas draudžiama valstybės biudžeto pajamas sudarančius programų ir fondų finansavimo šaltinius (lėšas) naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta ginčijamuose įstatymuose,

– pagal jas per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios programų ir fondų lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

Pažymėtina, jog Konstitucinio Teismo posėdyje pareiškėjos atstovai laikėsi pozicijos, kad tais atvejais, kai ginčijamų įstatymų nuostatos buvo pakeistos, bet ne šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiais aspektais, šioje konstitucinės justicijos byloje turėtų būti tiriamos šiuo metu galiojančios ginčijamų įstatymų nuostatos.

11. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo (2014 m. gegužės 15 d. redakcija) 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija), 9 straipsnio (su 2019 m. gegužės 16 d. pakeitimais ir papildymu), 10 straipsnio 2 dalies atitiktį Konstitucijai.

Seimas 2000 m. spalio 12 d. priėmė Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymą, kuris Seimo 2014 m. gegužės 15 d. priimtu Lietuvos Respublikos

kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 pakeitimo įstatymu išdėstytas nauja redakcija. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas (2014 m. gegužės 15 d. redakcija) (toliau – Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Seimo 2019 m. gegužės 16 d. priimtu Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 4 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. XIII-2120, įsigaliojusiu 2020 m. sausio 1 d., 2019 m. birželio 13 d. priimtu Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 3, 5, 6, 7, 9 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymu, įsigaliojusiu 2019 m. lapkričio 1 d., 2020 m. birželio 23 d. priimtu Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9^1 straipsniu įstatymu, įsigaliojusiu 2020 m. rugsėjo 1 d.

11.1. Pareiškėja ginčija *inter alia* Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnį „Programos finansavimo šaltiniai“.

Pažymėtina, kad Seimo 2019 m. birželio 13 d. priimtu Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 3, 5, 6, 7, 9 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymo 1 straipsniu buvo pakeistas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnio 5 punktas, tačiau teisinis reguliavimas, įtvirtintas pareiškėjos ginčijamame Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje, šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu nepakito.

11.2. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija), kurią ginčija pareiškėja, buvo nustatyta: „Programai finansuoti skiriama 48 procentai akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus, suskystintas dujas, skirtas automobiliams, ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai.“

Pažymėtina, kad Seimo 2019 m. gegužės 16 d. priimtu Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 4 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2120 (įsigaliojusio 2020 m. sausio 1 d.) 1 straipsniu Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija) buvo pakeista ir išdėstyta taip:

„Programai finansuoti skiriama 50 procentų, o nuo 2021 m. sausio 1 d. – 52 procentai akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus, suskystintas dujas, skirtas automobiliams, ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai.“

Palyginus Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju 4 straipsnio 1 dalyje (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija), matyti, kad pagal jį buvo

padidinta konkreti procentais išreikšta akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus, suskystintas dujas, skirtas automobiliams, ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai, dalis, kuri skiriama Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti. Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu nepakito.

11.3. Pareiškėja ginčija *inter alia* Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnį „Programos finansavimo lėšų naudojimas“ (su 2019 m. gegužės 16 d. pakeitimais ir papildymu).

11.3.1. Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nustatyta: „Vyriausybė nustato Programos finansavimo lėšų naudojimo tvarką ir paskiria institucijas šiam įstatymui įgyvendinti. Šio įstatymo įgyvendinimą prižiūri nuolatinė Programos komisija. Jos sudėtį ir nuostatus tvirtina Vyriausybė.“

Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį Konstitucijai tokiais aspektais, kad:

– jose nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia*, programų finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai,

– jose nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia*, programų finansavimo šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais,

– pagal jas draudžiama valstybės biudžeto pajamas sudarančius, *inter alia*, programų finansavimo šaltinius (lėšas) naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta ginčijamuose įstatymuose,

– pagal jas per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios, *inter alia*, programų, lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nėra nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai, reikmės, kurioms jie (jos) naudojami, joje nėra draudžiama šios programos finansavimo lėšas naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta šiame įstatyme, ir nėra nustatyta, kad per biudžetinius metus nepanaudotos tokios lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

Atsižvelgdamas į tai, Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje netirs Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 4 dalies (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) atitikties Konstitucijai.

11.3.2. Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnis (su 2019 m. gegužės 16 d. pakeitimais ir papildymu) buvo keičiamas minėtais 2019 m.

birželio 13 d. priimtu Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 3, 5, 6, 7, 9 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymu ir 2020 m. birželio 23 d. priimtu Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9^1 straipsniu įstatymu.

Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 3, 5, 6, 7, 9 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymo 5 straipsniu buvo pakeistas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalies (2017 m. balandžio 27 d. redakcija) 20 punktas, taip pat pakeisti 6 dalies (2017 m. balandžio 27 d. redakcija) 1, 2, 3, 6 punktai, o Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9^1 straipsniu įstatymo 1 straipsniu buvo pakeisti Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 1 dalies (2017 m. balandžio 27 d. redakcija) 13, 18, 19 punktai, ši dalis papildyta nauju 23 punktu ir, atsižvelgiant į tai, buvęs 23 punktas tapo 24 punktu, tačiau teisinis reguliavimas, įtvirtintas pareiškėjos ginčijamame Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnyje (su 2019 m. gegužės 16 d. pakeitimais ir papildymu), šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiais aspektais nepakito.

11.4. Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 4 dalyje (1996 m. liepos 11 d. redakcija) nustatyta, kad ginčijamo teisės akto panaikinimas yra pagrindas priimti sprendimą pradėtą teiseną nutraukti.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 4 dalies (1996 m. liepos 11 d. redakcija) formuluotė „yra pagrindas <...> pradėtai teisenai nutraukti“ aiškintina kaip nustatanti Konstitucinio Teismo teisę tais atvejais, kai į Konstitucinį Teismą kreipėsi ne teismai ir ne Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyti asmenys, bet kiti Konstitucijos 106 straipsnyje nurodyti subjektai, o ginčijamas teisės aktas (jo dalis) nebegalioja – jis yra pripažintas netekusiu galios (panaikintas arba pakeistas) arba jo galiojimas yra pasibaigęs, atsižvelgus į nagrinėjamos bylos aplinkybes, nutraukti pradėtą teiseną, o ne kaip nustatanti, kad kiekvienu atveju, kai ginčijamas teisės aktas (jo dalis) yra panaikintas (pakeistas), pradėta teisena turi būti nutraukta (2019 m. lapkričio 25 d., 2020 m. vasario 6 d. nutarimai).

11.4.1. Minėta, kad į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti ginčijamų įstatymų, be kita ko, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo, nuostatų atitiktį Konstitucijai kreipėsi pareiškėja Vyriausybė.

Pažymėtina, kad, kaip minėta, Seimui 2019 m. gegužės 16 d. priėmus Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 4 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2120, šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu liko nepakitęs pareiškėjos ginčijamas teisinis reguliavimas, įtvirtintas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo

įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija), 2019 m. birželio 13 d. priėmus Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 3, 5, 6, 7, 9 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymą, šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu liko nepakitęs pareiškėjos ginčijamas teisinis reguliavimas, įtvirtintas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje. Pažymėtina ir tai, kad 2019 m. birželio 13 d. priėmus Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 3, 5, 6, 7, 9 straipsnių ir 3 priedo pakeitimo įstatymą ir 2020 m. birželio 23 d. priėmus Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 9^1 straipsniu įstatymą, šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu liko nepakitęs pareiškėjos ginčijamame Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnyje (su 2019 m. gegužės 16 d. pakeitimais ir papildymu) nustatytas teisinis reguliavimas.

Pažymėtina ir tai, kad, kaip minėta, pareiškėjos atstovai laikosi pozicijos, jog tais atvejais, kai ginčijamų įstatymų nuostatos buvo pakeistos, bet ne šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiais aspektais, šioje konstitucinės justicijos byloje turėtų būti tiriamos šiuo metu galiojančios ginčijamų įstatymų nuostatos.

11.4.2. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Konstituciniam Teismui nėra pagrindo priimti sprendimą nutraukti šią konstitucinės justicijos bylos dalį.

11.5. Taigi šioje konstitucinės justicijos byloje Konstitucinis Teismas tirs, ar Konstitucijai neprieštarauja, be kita ko, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnis (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnis (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais), išskyrus jo 4 dalį, 10 straipsnio 2 dalis.

12. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies atitiktį Konstitucijai.

12.1. Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio „Mokesčio sumokėjimas, išieškojimas ir paskirstymas“ (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalyje, kurią ginčija pareiškėja, nustatyta:

„1. Mokestis už aplinkos teršimą, išskyrus mokestį už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis ir gaminių ar pakuotės atliekomis, paskirstomas taip:

1) 30 procentų mokama į valstybės biudžetą. Šios lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšoms administruoti ir šioje programoje numatytiems aplinkos apsaugos investiciniams projektams finansuoti aplinkos ministro nustatyta tvarka;

2) 70 procentų mokama į savivaldybės, kurios teritorijoje yra taršos objektas, biudžetą. Šios lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiojoje programoje numatytoms priemonėms finansuoti.“

Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį Konstitucijai, be kita ko, tokiais aspektais, kad:

– jose nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia,* programų finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai,

– jose nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia*, programų, šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais.

Vadinasi, pareiškėja Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies atitiktį Konstitucijai ginčija tiek, kiek pagal ją valstybės biudžeto, o ne savivaldybės (savivaldybių) biudžeto (biudžetų) pajamas sudarančio mokesčio už aplinkos teršimą, išskyrus mokestį už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis ir gaminių ar pakuotės atliekomis, dalis skiriama Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programai finansuoti.

Taigi, nors pareiškėja ginčija visą Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalį, iš jos prašymo matyti, kad abejojama tik 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto atitiktimi Konstitucijai.

12.2. Atsižvelgiant į tai, šioje konstitucinės justicijos byloje Konstitucinis Teismas tirs Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto atitiktį Konstitucijai.

13. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2017 m. liepos 11 d. redakcija) atitiktį Konstitucijai.

13.1. Pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas 2019 m. balandžio 16 d. nutarimu, įsigaliojusiu 2019 m. gruodžio 2 d., kai buvo oficialiai paskelbtas, pripažino, kad Seimo 2017 m. liepos 11 d. priimtas Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 2, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 18 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymas pagal priėmimo tvarką prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalims, 69 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams. Taigi nuo 2019 m. gruodžio 2 d., kai įsigaliojo Konstitucinio Teismo 2019 m. balandžio 16 d. nutarimas, Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalis (2017 m. liepos 11 d. redakcija), kurią ginčija pareiškėja, nebegalėjo būti taikoma.

Pažymėtina ir tai, kad Seimas 2019 m. gruodžio 10 d. priėmė Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 2, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 18 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymą, iš kurio *travaux préparatoires* matyti, kad šis įstatymas priimtas siekiant įgyvendinti minėtą Konstitucinio Teismo 2019 m. balandžio 16 d. nutarimą.

13.2. Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatyta:

„Bendrosioms miškų ūkio reikmėms tenkinti ir gamtotvarkos priemonėms miškuose įgyvendinti Vyriausybės nustatyta tvarka miško valdytojams nustatomi privalomieji 5 procentų atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. Šie atskaitymai įtraukiami į valstybės biudžeto pajamas ir naudojami bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti (miškų inventorizavimui, apskaitai, valstybinių miškų miškotvarkos projektams rengti, bendrai, nepriklausomai nuo nuosavybės formos, valstybinei miško priešgaisrinės apsaugos sistemai organizuoti ir išlaikyti, stichinių nelaimių padariniams ir masinių ligų bei kenkėjų židiniams likviduoti, miško mokslo ir projektavimo darbams, privačių miškų savininkams konsultuoti bei mokyti, privačių miškų savininkų organizacinėms struktūroms kurtis, miško kelių ir susijusių miško žemės sausinimo sistemų įrenginių priežiūrai ir taisymui (remontui), informacijai apie miškus viešinti, Aplinkos ministerijai pavaldžių institucijų vykdomoms programoms miškų ūkio ir gamtotvarkos priemonių miškuose srityse bei kitoms bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti). Lėšas administruoja ir jų naudojimo tvarką nustato Aplinkos ministerija.“

Pažymėtina, kad, palyginus Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija), matyti, jog jis nepakito.

13.3. Kaip minėta, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 4 dalies (1996 m. liepos 11 d. redakcija) formuluotė „yra pagrindas <...> pradėtai teisenai nutraukti“ aiškintina kaip nustatanti Konstitucinio Teismo teisę tais atvejais, kai į Konstitucinį Teismą kreipėsi ne teismai ir ne Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyti asmenys, bet kiti Konstitucijos 106 straipsnyje nurodyti subjektai, o ginčijamas teisės aktas (jo dalis) nebegalioja – jis yra pripažintas netekusiu galios (panaikintas arba pakeistas) arba jo galiojimas yra pasibaigęs, atsižvelgus į nagrinėjamos bylos aplinkybes, nutraukti pradėtą teiseną, o ne kaip nustatanti, kad kiekvienu atveju, kai ginčijamas teisės aktas (jo dalis) yra panaikintas (pakeistas), pradėta teisena turi būti nutraukta.

Pažymėtina, kad, kaip minėta, palyginus Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija), matyti, jog jis nepakito. Pažymėtina ir tai, kad, kaip minėta, pareiškėjos atstovai laikosi pozicijos, jog tais atvejais, kai ginčijamų įstatymų nuostatos buvo pakeistos, bet ne šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiais aspektais, šioje konstitucinės justicijos byloje turėtų būti tiriamos šiuo metu galiojančios ginčijamų įstatymų nuostatos.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Konstituciniam Teismui nėra pagrindo priimti sprendimą nutraukti šią konstitucinės justicijos bylos dalį.

13.4. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį Konstitucijai tokiais aspektais, kad:

– jose nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia*, programų finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai,

– jose nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia*, programų finansavimo šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais,

– pagal jas draudžiama valstybės biudžeto pajamas sudarančius *inter alia* programų finansavimo šaltinius (lėšas) naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta ginčijamuose įstatymuose,

– pagal jas per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios, *inter alia*, programų, lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

Vadinasi, pareiškėja neginčija Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nuostatos „Lėšas administruoja ir jų naudojimo tvarką nustato Aplinkos ministerija“ atitikties Konstitucijai.

13.5. Taigi Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje tirs Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija), išskyrus jos nuostatą „Lėšas administruoja ir jų naudojimo tvarką nustato Aplinkos ministerija“, atitiktį Konstitucijai.

14. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. redakcija) (toliau – Kultūros rėmimo fondo įstatymas) 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnio 1 dalies atitiktį Konstitucijai.

14.1. Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnio „Fondo veiklos garantijos“ 1 dalyje, kurią ginčija pareiškėja, nustatyta: „Fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti.“

Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas draudimas perduoti Kultūros rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą arba naudoti jas kitoms valstybės reikmėms finansuoti.

14.2. Pažymėtina, kad pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnio 2 dalį (2014 m. spalio 21 d. redakcija) per kalendorinius metus nepanaudotos Kultūros rėmimo fondo lėšos lieka šio fondo sąskaitoje ir naudojamos kitais metais.

Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje (2014 m. spalio 21 d. redakcija) įtvirtintas iš esmės toks pat teisinis reguliavimas, koks yra nustatytas šio straipsnio 1 dalyje.

14.3. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį Konstitucijai, be kita ko, tokiais aspektais, kad:

– pagal jas draudžiama valstybės biudžeto pajamas sudarančius, *inter alia*, fondų finansavimo, šaltinius (lėšas) naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta ginčijamuose įstatymuose,

– pagal jas per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios, *inter alia*, fondų, lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

Atsižvelgdamas į tai, Konstitucinis Teismas tirs ir Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies (2014 m. spalio 21 d. redakcija) atitiktį Konstitucijai.

14.4. Taigi Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje tirs Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnio (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) atitiktį Konstitucijai.

15. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Sporto įstatymo (2018 m. spalio 18 d. redakcija) (toliau – Sporto įstatymas) 16 straipsnio 2 dalies, 17 straipsnio 2, 3 dalių atitiktį Konstitucijai.

15.1. Pažymėtina, kad Seimo 2019 m. gruodžio 12 d. priimtu Lietuvos Respublikos sporto įstatymo Nr. I-1151 11, 17, 18, 19, 20, 24 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo 2 straipsniu buvo pakeistas Sporto įstatymo 17 straipsnis, kurio 2, 3 dalis ginčija pareiškėja, ir jis išdėstytas nauja redakcija.

Sporto įstatymo 17 straipsnio „Sporto projektų finansavimas“ (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2, 3 dalyse nustatyta:

„2. Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto projektų finansavimo tvarkos aprašą, Sporto rėmimo fondo lėšų paskirstymo proporcijas ir Sporto rėmimo fondo administravimui skirtų lėšų dalį nustato Vyriausybė. Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto. Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti. Vyriausybė Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamiems sporto projektams gali nustatyti bendrojo finansavimo dydį iš kitų šaltinių.

3. Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos. Švietimo mainų paramos fondui ir viešajai įstaigai Centrinei projektų valdymo agentūrai lėšos skiriamos iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų. Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti.“

Pažymėtina, kad, palyginus Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2, 3 dalyse nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju šio įstatymo (2018 m. spalio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 2, 3 dalyse, matyti, jog jis šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiais aspektais nepakito.

15.2. Kaip minėta, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 4 dalies (1996 m. liepos 11 d. redakcija) formuluotė „yra pagrindas <...> pradėtai teisenai nutraukti“ aiškintina kaip nustatanti Konstitucinio Teismo teisę tais atvejais, kai į Konstitucinį Teismą kreipėsi ne teismai ir ne Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodyti asmenys, bet kiti Konstitucijos 106 straipsnyje nurodyti subjektai, o ginčijamas teisės aktas (jo dalis) nebegalioja – jis yra pripažintas netekusiu galios (panaikintas arba pakeistas) arba jo galiojimas yra pasibaigęs, atsižvelgus į nagrinėjamos bylos aplinkybes, nutraukti pradėtą teiseną, o ne kaip nustatanti, kad kiekvienu atveju, kai ginčijamas teisės aktas (jo dalis) yra panaikintas (pakeistas), pradėta teisena turi būti nutraukta.

Pažymėtina, kad, kaip minėta, Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2, 3 dalyse nustatytas teisinis reguliavimas, palyginti su nustatytuoju šio įstatymo (2018 m. spalio 18 d. redakcija) 17 straipsnio 2, 3 dalyse, šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiais aspektais nepakito. Pažymėtina ir tai, kad, kaip minėta, pareiškėjos atstovai laikosi pozicijos, jog tais atvejais, kai ginčijamų įstatymų nuostatos buvo pakeistos, bet ne šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiais aspektais, šioje konstitucinės justicijos byloje turėtų būti tiriamos šiuo metu galiojančios ginčijamų įstatymų nuostatos.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Konstituciniam Teismui nėra pagrindo priimti sprendimą nutraukti šią konstitucinės justicijos bylos dalį.

15.3. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį Konstitucijai tokiais aspektais, kad:

– jose nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia*, fondų finansavimo, šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai,

– jose nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys, *inter alia*, fondų finansavimo, šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais,

– pagal jas draudžiama valstybės biudžeto pajamas sudarančius, *inter alia*, fondų finansavimo, šaltinius (lėšas) naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta ginčijamuose įstatymuose,

– pagal jas per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios, *inter alia*, fondų, lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

Šiame kontekste pažymėtina, kad minėtose Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatose „Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto projektų finansavimo tvarkos aprašą, Sporto rėmimo fondo lėšų paskirstymo proporcijas ir Sporto rėmimo fondo administravimui skirtų lėšų dalį nustato Vyriausybė“, „Vyriausybė Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamiems sporto projektams gali nustatyti bendrojo finansavimo dydį iš kitų šaltinių“, 3 dalies nuostatoje „Švietimo mainų paramos fondui ir viešajai įstaigai Centrinei projektų valdymo agentūrai lėšos skiriamos iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skirtų valstybės

biudžeto asignavimų“ nėra nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Sporto rėmimo fondo finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai, reikmės, kurioms jie naudojami, jomis nėra draudžiama šio fondo finansavimo lėšas naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta šiame įstatyme, ir nėra nustatyta, kad per biudžetinius metus nepanaudotos tokios lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

Atsižvelgdamas į tai, Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje netirs Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatų „Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamų sporto projektų finansavimo tvarkos aprašą, Sporto rėmimo fondo lėšų paskirstymo proporcijas ir Sporto rėmimo fondo administravimui skirtų lėšų dalį nustato Vyriausybė“, „Vyriausybė Sporto rėmimo fondo lėšomis finansuojamiems sporto projektams gali nustatyti bendrojo finansavimo dydį iš kitų šaltinių“, 3 dalies nuostatos „Švietimo mainų paramos fondui ir viešajai įstaigai Centrinei projektų valdymo agentūrai lėšos skiriamos iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų“ atitikties Konstitucijai.

15.4. Taigi Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje tirs Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalies, 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto. Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“, ir 3 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos <...> Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“, atitiktį Konstitucijai.

16. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje tirs, ar Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja:

– Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnis (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnis (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais), išskyrus jo 4 dalį, 10 straipsnio 2 dalis;

– Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnis (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalis (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu), 2 dalis;

– Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2–4 dalys;

– Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punktas;

– Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo 10 straipsnio 2 dalis, 3 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punktas;

– Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalis (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija), išskyrus jos nuostatą „Lėšas administruoja ir jų naudojimo tvarką nustato Aplinkos ministerija“;

– Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnis, 4 straipsnio 1 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnis (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu);

– Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalis, 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalis tiek, kiek joje nustatyta „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto. Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“, ir 3 dalis tiek, kiek joje nustatyta „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos <...> Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“;

– Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalis (2014 m. gegužės 8 d. redakcija).

II

Šioje konstitucinės justicijos byloje aktualus valstybės biudžeto santykius reglamentuojantis teisinis reguliavimas

17. Šioje konstitucinės justicijos byloje yra aktualus su ginčijamu teisiniu reguliavimu susijęs valstybės biudžeto rengimą, jo pajamų sudarymą ir asignavimų paskirstymą nustatantis teisinis reguliavimas, įtvirtintas Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme (2003 m. gruodžio 23 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) (toliau – Biudžeto sandaros įstatymas).

17.1. Biudžeto sandaros įstatymo 1 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 1 dalyje nustatyta, kad šio įstatymo paskirtis – nustatyti valstybės biudžeto ir savivaldybės biudžeto turinį, šių biudžetų pajamų sudarymo ir asignavimų naudojimo teisinius pagrindus, taip pat skaidraus biudžetų rengimo, tvirtinimo, vykdymo, vertinimo ir kontrolės pagrindines nuostatas, procedūras, poveikį visam valdžios sektoriui, asignavimų valdytojų pareigas, teises ir atsakomybę.

17.2. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnį (2012 m. spalio 16 d. redakcija) valstybės biudžetas – Lietuvos Respublikos Seimo tvirtinamas valstybės biudžeto pajamų ir asignavimų planas biudžetiniams metams (20 dalis), biudžetiniai metai yra 12 mėnesių biudžeto laikotarpis, prasidedantis sausio 1 dieną ir pasibaigiantis gruodžio 31 dieną (6 dalis).

17.2.1. Biudžeto sandaros įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje (su 2015 m. lapkričio 17 d. pakeitimu) nustatyta, kad valstybės biudžeto pajamas sudaro *inter alia* pajamos iš mokesčių, gaunamos į valstybės biudžetą pagal įstatymus ir kitus teisės aktus (1 punktas), valstybės biudžetinių įstaigų pajamos (3 punktas), kitos pajamos (6 punktas).

17.2.2. Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 3 dalyje *inter alia* nustatyta, kad asignavimai – valstybės biudžete patvirtinta lėšų išlaidoms ir ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti suma, kurią asignavimų valdytojas turi teisę biudžetiniais metais gauti iš valstybės biudžete sukauptų lėšų, pateikęs paraišką valstybės iždą valdančiai institucijai, patvirtintoms programoms finansuoti.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 4 straipsnio 1 dalį (2010 m. gruodžio 9 d. redakcija) valstybės biudžeto asignavimų valdytojai yra įstaigų, nurodytų Seimo patvirtintame valstybės biudžete, vadovai (ministerijose – ministrai ar jų įgalioti asmenys), jeigu jų vadovaujamos įstaigos atitinka nors vieną sąlygą, nurodytą šio straipsnio 3 dalyje. Pažymėtina, kad Biudžeto sandaros įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog įstaiga, kurios vadovas yra valstybės biudžeto asignavimų valdytojas, be kita ko, yra ministerija (1 punktas (2013 m. sausio 17 d. redakcija)), LRT (5 punktas (2013 m. lapkričio 21 d. redakcija)).

Taigi šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 3 dalyje, 4 straipsnio 1 dalyje (2010 m. gruodžio 9 d. redakcija), 3 dalies 1 punkte (2013 m. sausio 17 d. redakcija), 5 punkte (2013 m. lapkričio 21 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą asignavimai yra valstybės biudžete patvirtinta lėšų, *inter alia* išlaidoms, suma, kurią asignavimų valdytojas, *inter alia* ministerijos, LRT vadovas, turi teisę biudžetiniais metais gauti iš valstybės biudžete sukauptų lėšų patvirtintoms programoms finansuoti.

17.3. Pažymėtina, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 8 straipsnio 1 dalį (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija) biudžeto sudarymo ir vykdymo teisinis pagrindas, be kita ko, yra Konstitucija, Biudžeto sandaros įstatymas, atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, kiti biudžeto pajamų gavimą ir programų finansavimą reglamentuojantys teisės aktai.

Taigi pagal Biudžeto sandaros įstatymo 8 straipsnio 1 dalį (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija) valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo teisinis pagrindas *inter alia* yra specialūs programų finansavimą reglamentuojantys įstatymai.

17.4. Šiame kontekste pažymėtina, kad Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punkte *inter alia* nustatyta, kad programa yra strateginio ir (arba) metinio veiklos plano, parengto pagal Vyriausybės patvirtintą Strateginio planavimo metodiką, dalis, skirta asignavimų valdytojo strateginiam tikslui įgyvendinti, kurios asignavimai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos įstatyme. Taigi pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos įstatyme (įstatymuose).

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

17.5. Pažymėtina ir tai, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 1 dalį (2015 m. gruodžio 8 d. redakcija), metams pasibaigus, asignavimų valdytojai ir jiems pavaldžios biudžetinės įstaigos, ministrų valdymo sričių įstaigoms, vykdančioms atitinkamo asignavimų valdytojo programas, pavaldžios biudžetinės įstaigos ir kiti subjektai disponuojamose sąskaitose esančias biudžeto lėšas, skirtas programoms finansuoti, išskyrus nepanaudotas įmokėtas šio įstatymo *inter alia* 2 straipsnio 16 dalies 1 punkte nurodytas lėšas, naudojamas atsižvelgiant į šio įstatymo 14 straipsnio 2 dalies nuostatas, grąžina ne vėliau kaip iki sausio 10 dienos, valstybės biudžeto lėšas pervesdami į valstybės iždo sąskaitą.

Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio (2015 m. gruodžio 8 d. redakcija) 2 dalyje nustatyta, jog nepanaudotos šio įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 punkte nurodytos įmokos į atitinkamą biudžetą, skirtos programoms finansuoti, perkeliamos į kitus biudžetinius metus ir paliekamos asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms bei gali būti naudojamos viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

Kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Taigi šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio (2015 m. gruodžio 8 d. redakcija) 2 dalyje, 32 straipsnio 1 dalyje (2015 m. gruodžio 8 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą biudžetiniams metams pasibaigus nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas, skirtas programoms finansuoti, privaloma grąžinti į

valstybės biudžetą, išskyrus nepanaudotas šio įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punkte nurodytas lėšas, gautas iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos *inter alia* specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose ir kurios perkeliamos į kitus biudžetinius metus ir paliekamos asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms.

17.6. Šioje konstitucinės justicijos byloje paminėtina, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 20 straipsnio (2015 m. spalio 20 d. redakcija) 5 dalį valstybės biudžetas tvirtinamas pagal rodiklius, nurodytus šio įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje.

Pažymėtina, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 18 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 2 dalį Lietuvos Respublikos tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte tvirtinami valstybės biudžetas ir savivaldybių biudžetų finansiniai rodikliai, tai yra nustatoma *inter alia* valstybės biudžeto pajamų, nurodytų šio įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 1 punkte, skiriamų programoms finansuoti, paskirstymas pagal asignavimų valdytojus (2 punktas), bendra valstybės biudžeto asignavimų suma, jų paskirstymas pagal asignavimų valdytojus programoms įgyvendinti (3 punktas).

Kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Taigi pagal Biudžeto sandaros įstatymo 18 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 2 dalies 2 punkte nustatytą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punkte, Lietuvos Respublikos tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte *inter alia* nustatomas programoms finansuoti skiriamos konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose, paskirstymas pagal asignavimų valdytojus.

III

Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

18. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnio (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalies (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais), išskyrus jo 4 dalį, 10 straipsnio 2 dalies atitiktis Konstitucijai.

Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 1 straipsnyje „Įstatymo paskirtis“ (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija) nustatyta, kad šis įstatymas nustato kelių naudojimo apmokestinimo ir Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo tvarką (1 dalis), kad šio įstatymo tikslas – kaupti ir naudoti lėšas automobilių kelių tinklui plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų (3 dalis).

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 1 straipsnio (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija) 1, 3 dalyse nustatytą teisinį reguliavimą Kelių priežiūros ir plėtros programos paskirtis – kaupti ir naudoti lėšas automobilių kelių tinklui plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų, t. y. kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos plėtoti automobilių kelių tinklą ir užtikrinti jo veikimą vykdymas; Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme nėra nustatyta Kelių priežiūros ir plėtros programos įgyvendinimo trukmė.

19. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje „Programos finansavimo šaltiniai“ (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu), kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, nustatyta:

„Programos finansavimo šaltiniai yra:

1) dalis akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai;

2) dalis akcizo pajamų, gautų už realizuotas suskystintas dujas, skirtas automobiliams;

3) mokestis už Lietuvos Respublikoje įregistruotas krovinines transporto priemones;

4) kelių naudotojo mokestis;

5) mokestis už naudojimąsi keliais važiuojant didžiagabaritėmis ir (ar) sunkiasvorėmis transporto priemonėmis;

6) mokestis už eismo ribojimą;

7) fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų, jų padalinių ir užsienio valstybių tikslinės lėšos;

8) lėšos iš sumokėtų ar išieškotų baudų už nustatyto greičio viršijimą, užfiksuotą stacionariąja Kelių eismo taisyklių pažeidimų fiksavimo įranga, įrengta valstybinės reikšmės keliuose.“

19.1. Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) nustatyti Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai, kurie yra:

– dalis akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai, realizuotas suskystintas dujas, skirtas automobiliams;

– mokesčiai (t. y. mokestis už Lietuvos Respublikoje įregistruotas krovinines transporto priemones, kelių naudotojo mokestis, mokestis už naudojimąsi keliais važiuojant didžiagabaritėmis ir (ar) sunkiasvorėmis transporto priemonėmis, mokestis už eismo ribojimą (3–6 punktai));

– fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų, jų padalinių ir užsienio valstybių tikslinės lėšos (7 punktas);

– lėšos iš sumokėtų ar išieškotų baudų už nustatyto greičio viršijimą, užfiksuotą stacionariąja Kelių eismo taisyklių pažeidimų fiksavimo įranga, įrengta valstybinės reikšmės keliuose (8 punktas).

19.2. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) nustatytas teisinis reguliavimas aiškintinas kartu su Biudžeto sandaros įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi (su 2015 m. lapkričio 17 d. pakeitimu), pagal kurią, kaip minėta, valstybės biudžeto pajamas sudaro, be kita ko, pajamos iš mokesčių, gaunamos į valstybės biudžetą pagal įstatymus ir kitus teisės aktus (1 punktas), valstybės biudžetinių įstaigų pajamos (3 punktas), kitos pajamos (6 punktas).

Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių, išskyrus šio straipsnio 7 punkte nurodytas fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų, jų padalinių ir užsienio valstybių tikslines lėšas, kurios pagal savo paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms reikmėms, išskyrus iš Kelių priežiūros ir plėtros programos finansuojamas automobilių kelių tinklo reikmes.

19.3. Pažymėtina, kad valstybės biudžeto pajamas sudarančių Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltinių dydžiai nėra nustatyti ir Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnio (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) 1, 2 punktuose, pagal kuriuos, kaip minėta, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai yra dalis akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai, realizuotas suskystintas dujas, skirtas automobiliams.

Tačiau Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnio (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) 1, 2 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas yra susijęs su šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalimi (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), kurioje nustatyta: „Programai finansuoti skiriama 50 procentų, o nuo 2021 m. sausio 1 d. – 52 procentai

akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus, suskystintas dujas, skirtas automobiliams, ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai.“

Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nustatyta konkreti procentais išreikšta valstybės biudžeto pajamas sudarančių akcizo pajamų, gautų už joje nurodytus realizuotus produktus, dalis, kuri skiriama Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti.

19.4. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) yra nustatyta konkreti valstybės biudžeto pajamų dalis, kuri pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą ir 8 straipsnio 1 dalį (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija) yra skirta valstybės biudžeto asignavimams Kelių priežiūros ir plėtros programai planuoti.

20. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnyje „Programos finansavimo lėšų naudojimas“ (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais), kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, *inter alia* nustatyta:

„1. Programos finansavimo lėšos naudojamos valstybinės reikšmės kelių tinklui plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų, tai yra:

1) keliams tiesti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

2) keliams, tiltams, viadukams, estakadoms, tuneliams, gamybiniams-buitiniams kelių statiniams, pralaidoms projektuoti, projektų ekspertizėms atlikti, kelių priežiūros ir tinklo plėtros programoms rengti, mokslo tiriamiesiems darbams, susijusiems su kelių tinklo plėtra ir užtikrinimu, kad šis tinklas veiktų, vykdyti;

3) keliams, kelių statiniams ir jų užimamai žemei inventorizuoti;

4) tiltams, viadukams, estakadoms tuneliams ir gamybiniams-buitiniams kelių statiniams apskaityti, statyti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti), inventorizuoti ir prižiūrėti;

5) kelių tiesimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų techninei kontrolei, kelių, tiltų, viadukų, estakadų ir tunelių specialiesiems tyrimams, laboratoriniams darbams, kelių statinių statybos techninei priežiūrai, saugos ir paskirties valstybinei priežiūrai atlikti;

6) kelio ruožų apšvietimo, eismo valdymo, reguliavimo priemonėms, kelių dangos šildymui įrengti;

7) dviračių ir pėsčiųjų takams projektuoti, įrengti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

8) poilsio aikštelėms, maršrutinio transporto sustojimo vietoms, paviljonams, pavėsinėms, tualetams ir kitiems prie kelio esantiems techniniams įrenginiams, oro sąlygų keliuose stebėjimo, transporto eismo apskaitos ir valdymo sistemoms ir kitiems kelio statiniams plėtoti;

9) kelių informacinėms sistemoms kurti;

10) žvyrkelių asfaltavimo programoms įgyvendinti;

11) ekstremaliųjų situacijų, ekstremaliųjų įvykių ir įvykių padariniams keliuose likviduoti;

12) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, skirtų keliams tiesti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir saugaus eismo priemonėms įgyvendinti, daliai padengti vykdant Europos Sąjungos paramos lėšomis bendrai finansuojamus projektus;

13) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos įgaliotos viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros funkcijoms, nurodytoms Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 10 straipsnio 12 dalyje, atlikti;

14) išlaidoms už skirtą žemę, nukeliamus ar (ir) griaunamus pastatus ir kitus statinius, želdinius ir kitas naudmenas, tiesiant, rekonstruojant, taisant (remontuojant), prižiūrint kelius, apmokėti, aplinkos apsaugos reikmėms ir apsaugos nuo triukšmo statiniams prie kelių statyti, žemės rekultivavimo darbams vykdyti tiesiant ir taisant (remontuojant) kelius;

15) bendradarbiavimui su užsienio valstybėmis kelių tinklo plėtros ir užtikrinimo, kad šis tinklas veiktų, klausimais finansuoti;

16) teisės aktams ir normatyviniams dokumentams, susijusiems su kelių tinklo plėtra ir užtikrinimu, kad šis tinklas veiktų, rengti;

17) kelių transporto priemonių svėrimo įrangai įsigyti;

18) institucijų ir įstaigų, atsakingų už valstybinės reikšmės kelius, ir valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos išlaikymo išlaidoms apmokėti;

19) institucijų ir įstaigų, atsakingų už valstybinės reikšmės kelius, ir valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos paskoloms, skirtoms tiesioginėms funkcijoms atlikti, grąžinti ir palūkanoms mokėti;

20) kelių naudotojo mokesčiui, mokesčiams už Lietuvos Respublikoje įregistruotas krovinines transporto priemones, už naudojimąsi keliais važiuojant didžiagabaritėmis ir (ar) sunkiasvorėmis transporto priemonėmis, už eismo ribojimą administruoti ir jų surinkimo priežiūrai atlikti;

21) Kelių muziejui ir kelių srities istorinėms vertybėms išlaikyti, įsigyti ir eksponuoti;

22) saugaus eismo keliuose programoms ir jų priemonėms įgyvendinti (tarp jų keliuose įrengtai stacionariajai Kelių eismo taisyklių pažeidimų fiksavimo įrangai prižiūrėti, gaunamai

informacijai apdoroti ir kitoms saugaus eismo programoms įgyvendinti, naudojant lėšas iš sumokėtų ar išieškotų baudų už nustatyto greičio viršijimą);

23) viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros (toliau – CPVA) veiklai, susijusiai su Programos lėšų, skiriamų valstybinės reikšmės kelių tinklui plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų, priežiūra, užtikrinti;

24) kitoms kelių srities reikmėms finansuoti.

2. Programos finansavimo lėšos naudojamos valstybės institucijų ar viešųjų įstaigų, kurių dalininkė yra valstybė, valstybės įmonių, savivaldybių ar viešųjų įstaigų, kurių dalininkė yra savivaldybė, savivaldybių įmonių valdomam vietinės reikšmės kelių tinklui plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų, tai yra:

1) keliams projektuoti, tiesti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

2) kelių, kelių statinių ir jų užimamos žemės teisinei registracijai būtinoms procedūroms atlikti, daiktinėms teisėms į žemę, šių teisių suvaržymams, juridiniams faktams registruoti;

3) tiltams, viadukams, estakadoms, tuneliams, pralaidoms projektuoti, apskaityti, statyti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

4) apsaugos nuo triukšmo statiniams prie kelių statyti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

5) kelio juostoje esantiems paviršinio vandens nuleidimo įrenginiams ir lietaus kanalizacijai įrengti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

6) techninėms eismo reguliavimo ir kitoms inžinerinėms saugaus eismo priemonėms projektuoti, įrengti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

7) ekstremaliųjų situacijų, ekstremaliųjų įvykių ir įvykių padariniams keliuose likviduoti;

8) apšvietimui keliuose įrengti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti);

9) kelio juostoje esančioms automobilių stovėjimo aikštelėms, viešojo transporto stotelėms ir paviljonams įrengti, statyti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

10) šaligatviams, pėsčiųjų ir (ar) dviračių takams įrengti, projektuoti, tiesti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti) ir prižiūrėti;

11) institucijų ar įstaigų, atsakingų už vietinės reikšmės viešuosius kelius, paskoloms, naudojamoms vietinės reikšmės viešiesiems keliams projektuoti, tiesti, rekonstruoti, taisyti (remontuoti), grąžinti ir palūkanoms mokėti;

12) išlaidoms už skirtą žemę, nukeliamus ar (ir) griaunamus pastatus ir kitus statinius, želdinius ir kitas naudmenas, tiesiant, rekonstruojant, taisant (remontuojant), prižiūrint kelius, apmokėti, aplinkos apsaugos reikmėms, žemės rekultivavimo darbams vykdyti tiesiant ir taisant (remontuojant) kelius;

13) stovėjimo aikštelėms, skirtoms motorinėms transporto priemonėms arba dviračiams palikti, siekiant tęsti kelionę viešuoju transportu, įrengti, jeigu už naudojimąsi jomis neimamas atlygis;

14) Programos finansavimo lėšų naudojimo pagal paskirtį kontrolei, darbų kokybės kontrolės priežiūrai vietinės reikšmės kelių objektuose.

3. Specialiajai vietinės reikšmės žvyrkelių asfaltavimo programai finansuoti skiriama 2 procentai, o nuo 2021 m. sausio 1 d. – 4 procentai akcizo pajamų, gautų už realizuotą benziną, dyzelinius degalus, suskystintas dujas, skirtas automobiliams, ir energetinius produktus, kurie pagaminti iš biologinės kilmės medžiagų ar su jų priedais ir skirti naudoti kaip variklių degalai.

<...>

5. Programos finansavimo lėšos naudojamos pagal iki atitinkamų metų vasario 1 dienos Vyriausybės patvirtintą metinę lėšų naudojimo sąmatą. Metinėje lėšų naudojimo sąmatoje numatomas iki 5 procentų Programos finansavimo lėšų rezervas valstybės reikmėms, susijusioms su keliais, finansuoti.

6. Metinėje lėšų naudojimo sąmatoje numatoma 30 procentų Programos finansavimo lėšų valstybės institucijų ar viešųjų įstaigų, kurių dalininkė yra valstybė, valstybės įmonių, savivaldybių ar viešųjų įstaigų, kurių dalininkė yra savivaldybė, savivaldybių įmonių valdomiems vietinės reikšmės keliams tiesti, taisyti, prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti.

7. Vyriausybės nustatyta tvarka Programos finansavimo lėšos taip pat naudojamos perkėlimo keltais per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją į Kuršių neriją ir iš Kuršių nerijos bilieto kainai kompensuoti:

1) neįgaliųjų ir jų nuosavybės ar kitokiu teisėtu pagrindu valdomų automobilių, kuriuos jie vairuoja arba kuriais jie važiuoja;

2) tarnybos reikalais vykstančių greitosios medicinos pagalbos ir reanimacijos, priešgaisrinių gelbėjimo tarnybų, policijos, valstybės sienos apsaugos, civilinės saugos, kelių priežiūros, uosto saugos tarnybų, prokuratūros, muitinės pareigūnų, Lietuvos kariuomenėje tarnaujančių karių, valstybės tarnautojų ir pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų ir šiame punkte nurodytų institucijų ir tarnybų transporto priemonių;

3) Klaipėdos miesto savivaldybės tarnybinių transporto priemonių, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, atliekančių tarnybines funkcijas ir dirbančių darbus Klaipėdos miesto dalyje Smiltynėje;

4) tolimojo, vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo autobusų, dviračių, autocisternų, kuriomis vežamas kuras į Kuršių neriją;

5) juridinių asmenų, turinčių Kuršių nerijoje registruotą buveinę, transporto priemonių ir darbuotojų;

6) Klaipėdos miesto savivaldybės įmonių ir įstaigų transporto priemonių ir darbuotojų, dirbančių darbus Klaipėdos miesto dalyje Smiltynėje;

7) Neringos mieste ir Klaipėdos miesto dalyje Smiltynėje gyvenamąją vietą deklaravusių asmenų ir jų transporto priemonių;

8) darbo reikalais vykstančių miškų urėdijos, kuriai perduotas valdyti Kuršių nerijoje esantis valstybinės miško žemės sklypas, darbuotojų ir jos transporto priemonių.

8. Programos finansavimo lėšos pagal Vyriausybės nustatytą tvarką naudojamos gyventojų ir jų lengvųjų automobilių neatlygintino perkėlimo užlietu krašto kelio Šilutė–Rusnė ruožu sąnaudoms kompensuoti.“

20.1. Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnyje (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais), be kita ko, nustatyta, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos naudojamos:

– valstybinės reikšmės kelių tinklui plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų (šią reikmę detalizuojant konkrečių reikmių sąrašu) (1 dalis (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais));

– vietinės reikšmės kelių tinklui, valdomam valstybės (ar jos institucijų, įstaigų arba įmonių) ir savivaldybių (ar jų įstaigų arba įmonių), plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų (šią reikmę detalizuojant konkrečių reikmių sąrašu) (2 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2019 m. liepos 1 d.));

– perkėlimo keltais per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją į Kuršių neriją ir iš Kuršių nerijos bilieto kainai kompensuoti (šią reikmę detalizuojant konkrečių reikmių sąrašu) (7 dalis (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimais));

– gyventojų ir jų lengvųjų automobilių neatlygintino perkėlimo užlietu krašto kelio Šilutė–Rusnė ruožu sąnaudoms kompensuoti (8 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.)).

20.2. Kaip minėta, pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 1 straipsnio (2017 m. gruodžio 5 d. redakcija) 1, 3 dalyse nustatytą teisinį reguliavimą Kelių priežiūros ir plėtros programos paskirtis – kaupti ir naudoti lėšas automobilių kelių tinklui plėsti ir užtikrinti, kad šis tinklas veiktų, t. y. kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos plėtoti automobilių kelių tinklą ir užtikrinti jo veikimą vykdymas.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) 1, 2, 7, 8 dalyse nustatytos šiai nuolatinei valstybės funkcijai vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) automobilių kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmės.

20.3. Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) yra

nustatytos konkrečios procentais išreikštos valstybės biudžeto pajamas sudarančių akcizo pajamų, gautų už joje nurodytus realizuotus produktus, dalys, kurios skiriamos specialiajai vietinės reikšmės žvyrkelių asfaltavimo programai finansuoti. Pažymėtina ir tai, kad, kaip ir Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2019 m. liepos 1 d.) nurodytos vietinės reikšmės kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmės, vietinės reikšmės žvyrkelių asfaltavimas yra įprastinė automobilių kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmė.

20.4. Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) yra numatytas privalomas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų rezervas valstybės reikmėms, susijusioms su keliais, finansuoti, kuris numatomas Vyriausybės tvirtinamoje metinėje lėšų naudojimo sąmatoje ir kurio dydis yra iki 5 procentų visų šios programos lėšų.

20.5. Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) yra nustatytas konkretus procentais išreikštas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų dydis, kuris turi būti numatytas metinėje lėšų naudojimo sąmatoje valstybės (ar jos institucijų, įstaigų arba įmonių) ir savivaldybių (ar jų įstaigų arba įmonių) valdomiems vietinės reikšmės keliams tiesti, taisyti, prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti.

21. Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 10 straipsnio „Programos finansavimo garantijos“ 2 dalyje, kurią ginčija pareiškėja, nustatyta: „Programos finansavimo lėšos negali būti naudojamos kitoms valstybės reikmėms, kurios nėra numatytos šio įstatymo 9 straipsnyje, finansuoti.“

Taigi pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalį Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos gali būti naudojamos tik tokioms valstybės reikmėms, kurios yra nustatytos šio įstatymo 9 straipsnyje.

IV

Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

22. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalies (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu), 2 dalies atitiktį Konstitucijai.

23. Seimas 2000 m. spalio 12 d. priėmė Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymą. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas (2000 m. spalio 12 d. redakcija) (toliau – Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymas) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Seimo 2018 m. rugsėjo 11 d. priimtu Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo Nr. VIII-2025 3 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymu, 2018 m.

gruodžio 20 d. priimtu Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo Nr. VIII-2025 4 straipsnio pakeitimo įstatymu.

24. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 1 straipsnyje „Įstatymo paskirtis“ nustatyta, kad šis įstatymas nustato Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų šaltinius bei jų naudojimo tvarką.

Pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 2 straipsnio 1 dalį (2010 m. liepos 2 d. redakcija) Aplinkos apsaugos rėmimo programos tikslas – finansuoti aplinkosaugos ir kitas priemones, numatytas šio įstatymo 4 straipsnyje.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 1 straipsnyje, 2 straipsnio 1 dalyje (2010 m. liepos 2 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Aplinkos apsaugos rėmimo programos paskirtis – kaupti ir naudoti lėšas tam tikroms aplinkos apsaugos priemonėms įgyvendinti, t. y. tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti aplinkos apsaugą vykdymui finansuoti; Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme nėra nustatyta Aplinkos apsaugos rėmimo programos įgyvendinimo trukmė.

25. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnyje „Programos lėšos (įplaukos)“ (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), kurį ginčija pareiškėja, nustatyta:

„Programos lėšas (įplaukas) sudaro:

1) lėšos, nustatyta tvarka išieškotos už aplinkai ir valstybiniams gamtos ištekliams padarytą žalą pažeidus aplinkos apsaugos įstatymus ar kitus aplinkos apsaugą reglamentuojančius teisės aktus;

2) lėšos iš sumokėtų Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse ir Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse nustatytų baudų už aplinkos apsaugos įstatymų ar kitų aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, taip pat lėšos iš juridinių asmenų (įskaitant užsienio valstybių juridinius asmenis ir kitas organizacijas, taip pat šių juridinių asmenų ir organizacijų padalinius) sumokėtų baudų už aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus;

3) lėšos, gautos kaip didesnio tarifo mokestis už aplinkos teršimą, kai šis mokestis taikomas už nuslėptą teršalų, sunaudotų degalų, sąvartyne pašalintų atliekų ir apmokestinamųjų gaminių bei pripildytos gaminių apmokestinamosios pakuotės kiekį, už normatyvus viršijantį teršalų kiekį, taip pat lėšos iš baudų už nuslėptą, limitus viršijantį, sugadintą valstybinių gamtos išteklių kiekį ar valstybinių gamtos išteklių, kurių panaudojimo sąlygos buvo pablogintos, kiekį;

4) lėšos, gautos Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka realizavus konfiskuotus aplinkos apsaugos nusikaltimų ir pažeidimų padarymo įrankius bei priemones ir neteisėtai įgytus gamtos išteklius;

5) asmenų, kurie užsiima žvejyba vidaus vandenyse, lėšos, skirtos žuvų ištekliams atkurti ir išsaugoti;

6) užsienio valstybių, organizacijų bei piliečių, tarptautinių organizacijų lėšos, skirtos žuvų ištekliams atkurti ir saugoti;

7) juridinių ir fizinių asmenų, kurių ūkinė veikla daro neigiamą poveikį žuvų ištekliams, lėšos, skirtos šiam poveikiui kompensuoti;

8) 50 procentų medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą;

9) lėšos, išieškotos už Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymo pažeidimą;

10) savanoriškos juridinių ir fizinių asmenų įmokos;

11) lėšos iš sumokėtų Statybos įstatyme, Administracinių teisės pažeidimų kodekse nustatytų baudų už statinių statybą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, taip pat lėšos iš sumokėtų įmokų už savavališkų statybų įteisinimą;

12) už savavališkai pastatytų ar savavališkai statomų statinių, statinių, pastatytų ar statomų pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, nugriovimą, savavališkai ar pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus perstatytų ar pertvarkytų statinio dalių išardymą ar nugriauto kultūros paveldo statinio (jo dalies) atstatymą pagal teismo sprendimą iš kaltų asmenų išieškotos lėšos;

13) kitos teisėtai gautos lėšos.“

25.1. Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnyje (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), aiškinamame kartu su šio įstatymo 1 straipsniu, pagal kurį, kaip minėta, šis įstatymas nustato Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų šaltinius, yra nustatyti Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų šaltiniai, kurie yra:

– lėšos, išieškotos už aplinkai ir valstybiniams gamtos ištekliams padarytą žalą pažeidus aplinkos apsaugą reglamentuojančius teisės aktus (1 punktas), už Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos įstatymo pažeidimą (9 punktas);

– lėšos, gautos iš sumokėtų įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų baudų (2, 3, 11 punktai);

– lėšos, gautos iš mokesčių (didesnio tarifo mokesčio už aplinkos teršimą (3 punktas), 50 procentų medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą (8 punktas));

– lėšos, gautos teisės aktų nustatyta tvarka realizavus konfiskuotus aplinkos apsaugos nusikaltimų ir pažeidimų padarymo įrankius bei priemones ir neteisėtai įgytus gamtos išteklius (4 punktas);

– tikslinės lėšos, skirtos žuvų ištekliams atkurti ir išsaugoti (5, 6 punktai), ūkinės veiklos neigiamam poveikiui žuvų ištekliams kompensuoti (7 punktas), taip pat savanoriškos juridinių ir fizinių asmenų įmokos į Aplinkos apsaugos rėmimo programą (10 punktas);

– lėšos iš sumokėtų įmokų už savavališkų statybų įteisinimą (11 punktas);

– pagal teismo sprendimą iš kaltų asmenų išieškotos lėšos, *inter alia* už savavališkai pastatytų ar savavališkai statomų statinių, statinių, pastatytų ar statomų pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, nugriovimą (12 punktas);

– kitos Aplinkos apsaugos rėmimo programos teisėtai gautos lėšos (13 punktas).

25.2. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnyje (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) nustatytas teisinis reguliavimas aiškintinas kartu su Biudžeto sandaros įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi (su 2015 m. lapkričio 17 d. pakeitimu), pagal kurią, kaip minėta, valstybės biudžeto pajamas sudaro, be kita ko, pajamos iš mokesčių, gaunamos į valstybės biudžetą pagal įstatymus ir kitus teisės aktus (1 punktas), valstybės biudžetinių įstaigų pajamos (3 punktas), kitos pajamos (6 punktas).

Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnyje (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių, išskyrus šio straipsnio 5–7 punktuose nurodytas tikslines lėšas žuvų ištekliams atkurti ir išsaugoti, ūkinės veiklos neigiamam poveikiui žuvų ištekliams kompensuoti, 8 punkte nustatytą 50 procentų medžioklės plotų naudotojų mokamą mokestį už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą, 10 punkte nurodytas savanoriškas juridinių ir fizinių asmenų įmokas į Aplinkos apsaugos rėmimo programą, 13 punkte nurodytas kitas Aplinkos apsaugos rėmimo programos teisėtai gautas lėšas. Pažymėtina, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) 5–7 punktuose nurodytos tikslinės lėšos, 10 punkte nurodytos savanoriškos juridinių ir fizinių asmenų įmokos, 13 punkte nurodytos kitos teisėtai gautos lėšos pagal savo paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms, ne iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos finansuojamoms aplinkos apsaugos, reikmėms.

25.3. Šiame kontekste pažymėtina, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punkte (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) yra nustatyta konkreti procentais išreikšta valstybės biudžeto pajamas sudarančio medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą dalis, kuri sudaro Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas.

Pažymėtina ir tai, kad, kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios

valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punkte (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) yra nustatyta konkreti valstybės biudžeto pajamų dalis, kuri pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą ir 8 straipsnio 1 dalį (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija) yra skirta valstybės biudžeto asignavimams Aplinkos apsaugos rėmimo programai planuoti.

26. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio „Programos lėšų naudojimas“ 1 dalyje (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu), kurios atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, nustatyta:

„1. Programos lėšos naudojamos:

1) priemonėms, kuriomis kompensuojama aplinkai padaryta žala, kraštovaizdžio kompleksams ar elementams atkurti, aplinkosaugos objektams projektuoti, statyti, rekonstruoti, remontuoti, aplinkos teršimo šaltiniams pašalinti, gamtos ištekliams atkurti ir gausinti, aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių pareigūnų darbo užmokesčiui – ne mažiau kaip 30 procentų Programos metinių įplaukų (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 5, 6, 7, 8, 11 ir 12 punktus);

2) žuvų ištekliams atkurti ir saugoti, aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių pareigūnų darbo užmokesčiui – įplaukos pagal šio įstatymo 3 straipsnio 5, 6 ir 7 punktus;

3) medžiojamųjų gyvūnų išteklių apsaugos ir gausinimo priemonėms; medžioklėtvarkos projektams rengti; medžiojamųjų gyvūnų ir medžioklės moksliniams tyrimams; medžiojamųjų gyvūnų, saugomų pagal Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus, monitoringui; priemonėms prieš brakonieriavimą; medžioklės plėtrą skatinančioms bei medžioklės kultūrą, tradicijas puoselėjančioms ir saugų elgesį medžioklėje skatinančioms priemonėms; griežtai saugomų rūšių laukinių gyvūnų ir medžiojamųjų gyvūnų, kurių medžioklė uždrausta ištisus metus, padarytai žalai žemės, miško ir vandens telkinių sklypų, kuriuose nėra uždrausta medžioti, savininkams, valdytojams ir naudotojams kompensuoti bei šių gyvūnų daromos žalos prevencijos priemonėms; atlyginti vilkų ūkiniams gyvūnams padarytą žalą; valstybės įgyvendinamoms laukinių gyvūnų globos ir užkrečiamųjų ligų prevencijos priemonėms; Lietuvos Respublikos medžioklės įstatymo 22 straipsnyje nustatytoms kompensacijoms medžioklės plotų naudotojams ir privačių žemės sklypų savininkams mokėti, aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančių pareigūnų darbo užmokesčiui – įplaukos pagal šio įstatymo 3 straipsnio 8 punktą;

4) aplinkos apsaugos, gamtos išteklių naudojimo ir jų gausinimo programoms, schemoms, planams, įstatymų ir kitų teisės aktų projektams rengti (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 11 ir 12 punktus);

5) moksliniams taikomiesiems darbams, aplinkos monitoringui, poveikio aplinkai vertinimui (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 11 ir 12 punktus);

6) valstybinėms aplinkos apsaugos įstaigoms ir organizacijoms aprūpinti prietaisais, įrenginiais, medžiagomis ir kitomis materialinėmis priemonėmis jų aplinkosaugos veiklai vykdyti (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 11 ir 12 punktus);

7) aplinkosaugos srityje švietimui, mokymui, specialistų kvalifikacijai kelti, leidybai, aplinkosaugos informacijai skleisti, aplinkos apsaugos renginiams ir konkursams organizuoti, tarptautinių projektų ir sutarčių aplinkosaugos srityje įgyvendinimo išlaidoms apmokėti (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 11 ir 12 punktus);

8) vardinėms premijoms skirti asmenims už nuopelnus aplinkosaugos srityje (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 11 ir 12 punktus);

9) neetatiniams aplinkos apsaugos inspektoriams skatinti ir atliekamiems aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo kontrolės darbams bei rengiamoms programoms įgyvendinti – ne daugiau kaip 5 procentai Programos metinių įplaukų (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 5, 6, 7, 8, 11 ir 12 punktus);

10) savavališkai pastatytiems ar savavališkai statomiems statiniams, statiniams, pastatytiems ar statomiems pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus, nugriauti, savavališkai ar pagal neteisėtai išduotus statybą leidžiančius dokumentus perstatytoms ar pertvarkytoms statinio dalims išardyti ar nugriautam kultūros paveldo statiniui (jo daliai) atstatyti pagal teismo sprendimą; savavališkų statybų prevencijai; statinių ekspertizėms atlikti tais atvejais, kai šias ekspertizes būtina atlikti dėl statinių avarijų prevencijos ar pareiškiant ieškinius teismams; teritorijų planavimo valstybinės priežiūros ir statybos valstybinės priežiūros srityse švietimui, leidybai, specialistų mokymui, jų kvalifikacijai kelti; statybos valstybinę priežiūrą atliekantiems specialistams aprūpinti prietaisais, įrenginiais, medžiagomis ir kitomis materialinėmis priemonėmis jų veiklai statybos valstybinės priežiūros srityje vykdyti, jų darbo užmokesčiui – įplaukos pagal šio įstatymo 3 straipsnio 11 ir 12 punktus;

11) kraujasiurbių upinių mašalų populiacijos pokyčių stebėjimams ir populiacijos reguliavimo priemonėms finansuoti (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 11 ir 12 punktus).“

26.1. Kaip minėta, pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 1 straipsnyje, 2 straipsnio 1 dalyje (2010 m. liepos 2 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Aplinkos apsaugos rėmimo programos paskirtis – kaupti ir naudoti lėšas tam tikroms aplinkos apsaugos priemonėms įgyvendinti, t. y. tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti aplinkos apsaugą vykdymui finansuoti.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu) nustatytos šiai nuolatinei valstybės funkcijai vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) aplinkos apsaugos reikmės, kartu nurodant, iš kokių šio įstatymo 3 straipsnyje (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) nustatytų šios programos lėšų (įplaukų) šios reikmės yra finansuojamos.

26.2. Pažymėtina, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies (2010 m. liepos 2 d. redakcija) 1 punkte (2014 m. birželio 12 d. redakcija), 3 punkte (2018 m. gruodžio 20 d. redakcija), 9 punkte yra nustatyti tam tikri Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų (įplaukų) dydžiai, kurie naudojami tuose punktuose nustatytoms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms finansuoti.

26.2.1. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte (2014 m birželio 12 d. redakcija) nustatyta, kad jame įtvirtintoms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms finansuoti naudojama „ne mažiau kaip 30 procentų“ Aplinkos apsaugos rėmimo programos metinių įplaukų dalis (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 5, 6, 7, 8, 11 ir 12 punktus), t. y. 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte (2014 m birželio 12 d. redakcija) nustatyta, kad jame įtvirtintoms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms turi būti naudojama konkreti, ne mažesnė nei nustatytoji, procentais išreikšta Aplinkos apsaugos rėmimo programos metinių įplaukų dalis.

26.2.2. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 3 punkte (2018 m. gruodžio 20 d. redakcija) įtvirtinta, kad jame nustatytoms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms naudojamos įplaukos pagal šio įstatymo 3 straipsnio 8 punktą.

Kaip minėta, Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punkte (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) yra nustatyta konkreti procentais išreikšta valstybės biudžeto pajamas sudarančio medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą dalis, kuri sudaro Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas.

Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 3 punkte (2018 m. gruodžio 20 d. redakcija) nustatyta, kad jame įtvirtintoms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms yra naudojama 3 straipsnio 8 punkte (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) nustatyta konkreti procentais išreikšta valstybės biudžeto pajamas sudarančio medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą dalis.

26.2.3. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies (2010 m. liepos 2 d. redakcija) 9 punkte nustatyta, kad jame įtvirtintoms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms naudojama „ne daugiau kaip 5 procentai“ Aplinkos apsaugos rėmimo programos metinių įplaukų (neįskaitant įplaukų pagal šio įstatymo 3 straipsnio 5, 6, 7, 8, 11 ir 12 punktus), t. y. nustatytas

maksimalus galimas Aplinkos apsaugos rėmimo programos metinių įplaukų dydis, skiriamas tam tikroms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms.

27. Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje, kurią ginčija pareiškėja, nustatyta: „Programos lėšos, nepanaudotos einamaisiais biudžetiniais metais, yra naudojamos kitiems metams numatytoms priemonėms finansuoti.“

Taigi pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 2 dalį einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms aplinkos apsaugos priemonėms finansuoti.

V

Atliekų tvarkymo įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

28. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2–4 dalių atitiktį Konstitucijai.

29. Seimas 1998 m. birželio 16 d. priėmė Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą, kuris 2002 m. liepos 1 d. priimtu Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimo įstatymu išdėstytas nauja redakcija. Atliekų tvarkymo įstatymas (2002 m. liepos 1 d. redakcija) (toliau – Atliekų tvarkymo įstatymas) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Seimo 2015 m. birželio 23 d. priimtu Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 33 ir 34 straipsnių pakeitimo įstatymu.

30. Pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio „Atliekų tvarkymo programa“ (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 1 dalį Atliekų tvarkymo programos sudarymo tikslas – padidinti atliekų tvarkymo finansavimo galimybes.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą Atliekų tvarkymo programos paskirtis – padidinti atliekų tvarkymo finansavimo galimybes, t. y. finansuoti tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti atliekų tvarkymą vykdymą; Atliekų tvarkymo įstatyme nėra nustatyta Atliekų tvarkymo programos įgyvendinimo trukmė.

31. Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje nustatyta: „Programos lėšas sudaro Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme nustatytas mokestis už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių ir pakuotės atliekomis ir mokestis už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis, taip pat lėšos, gautos pagal šio Įstatymo 34^1 straipsnio 7 dalyje, 34^2 straipsnio 3 dalyje, 34^5 straipsnio 2 dalyje ir 34^{12} straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus, užtikrinančius atliekų tvarkymo finansavimą.“

31.1. Taigi Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje nustatyta, kad Atliekų tvarkymo programos lėšas *inter alia* sudaro Mokesčio už aplinkos

teršimą įstatyme nustatyti mokesčiai už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių ir pakuotės atliekomis, sąvartyne šalinamomis atliekomis.

Šiame kontekste paminėtina, kad pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 2 dalį mokestis už aplinkos teršimą gaminių ar pakuotės atliekomis ir mokestis už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis mokamas į valstybės biudžetą ir šios lėšos naudojamos Atliekų tvarkymo įstatyme numatytiems Atliekų tvarkymo programos tikslams įgyvendinti.

31.2. Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje nustatyta ir tai, kad Atliekų tvarkymo programos lėšas sudaro lėšos, gautos pagal šio įstatymo 34^1 straipsnio 7 dalyje, 34^2 straipsnio 3 dalyje, 34^5 straipsnio 2 dalyje ir 34^{12} straipsnio 2 dalyje nurodytus dokumentus, užtikrinančius atliekų tvarkymo finansavimą.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34^1 straipsnio (2014 m. balandžio 17 d. redakcija) 7 dalyje nurodyti dokumentai – tai dokumentai, įrodantys, kad buitinės elektros ir elektroninės įrangos gamintojų ir importuotojų Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais tiektos visos buitinės elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymas bus finansuojamas, 34^2 straipsnio 3 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija) nurodyti dokumentai yra banko garantija ar laidavimo draudimo sutartis, įrodanti, kad visų elektros ir elektroninės įrangos atliekų, kurios gali susidaryti per 3 mėnesius naudojant jos dalyvių ir gamintojų, ir importuotojų, pavedusių jai organizuoti elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymą, tiektą Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais elektros ir elektroninę įrangą, tvarkymas bus finansuojamas, 34^5 straipsnio 2 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija) nurodyti dokumentai yra banko garantija ar laidavimo draudimo sutartis, įrodanti, kad visų eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, kurios gali susidaryti per 3 mėnesius naudojant jos dalyvių ir jai organizuoti eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymą pavedusių gamintojų ir importuotojų tiektas Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais transporto priemones, tvarkymas bus finansuojamas, 34^{12} straipsnio 2 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija) nurodyti dokumentai yra banko garantija ar laidavimo draudimo sutartis, įrodanti, kad visų alyvos atliekų, kurios gali susidaryti per 3 mėnesius naudojant jos dalyvių ir jai organizuoti alyvos atliekų tvarkymą pavedusių gamintojų ir importuotojų tiektas Lietuvos Respublikos vidaus rinkai alyvas, tvarkymas bus finansuojamas.

Taigi pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalį Atliekų tvarkymo programos lėšas sudaro lėšos, *inter alia* gautos pagal šio įstatymo 34^1 straipsnio (2014 m. balandžio 17 d. redakcija) 7 dalyje, 34^2 straipsnio 3 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija), 34^5 straipsnio 2 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija), 34^{12} straipsnio 2 dalyje (2017 m. liepos 11 d. redakcija) nurodytus dokumentus (banko garantiją ar laidavimo draudimo sutartį), įrodančius, kad tam tikrų atliekų tvarkymas bus finansuojamas.

31.3. Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas aiškintinas kartu su Biudžeto sandaros įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi (su 2015 m. lapkričio 17 d. pakeitimu), pagal kurią, kaip minėta, valstybės biudžeto pajamas sudaro, be kita ko, pajamos iš mokesčių, gaunamos į valstybės biudžetą pagal įstatymus ir kitus teisės aktus (1 punktas), valstybės biudžetinių įstaigų pajamos (3 punktas), kitos pajamos (6 punktas).

Taigi Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Atliekų tvarkymo programos lėšų šaltiniai (tam tikri mokesčiai už aplinkos teršimą ir tam tikros lėšos, gautos pagal specialius dokumentus), nenustatant jų konkrečių dydžių.

32. Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nustatyta:

„Programos lėšos naudojamos finansuoti:

1) atliekų tvarkymo sistemų kūrimą, funkcionavimą ir vystymą, įskaitant ir investicinių projektų įgyvendinimą;

2) visuomenės ir savivaldybių darbuotojų mokymą, švietimą ir informavimą atliekų tvarkymo klausimais – ne daugiau kaip 5 procentai Programos metinių įplaukų;

3) atliekų tvarkymo sistemų kūrimą, funkcionavimą ir vystymą, teikiant dotacijas savivaldybėms ir subsidijas ūkio subjektams;

4) Programos lėšų ir mokesčio už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių ir pakuotės atliekomis ir mokesčio už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis administravimo priemones.“

Taigi Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nustatytos konkrečios su atliekų tvarkymu susijusios reikmės, kurioms naudojamos Atliekų tvarkymo programos lėšos.

32.1. Kaip minėta, pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą Atliekų tvarkymo programos paskirtis – padidinti atliekų tvarkymo finansavimo galimybes, t. y. finansuoti tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti atliekų tvarkymą vykdymą.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nustatytos šiai nuolatinei valstybės funkcijai vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Atliekų tvarkymo programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) atliekų tvarkymo reikmės.

32.2. Paminėtina, jog Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalies 2 punkte nustatyta, kad jame įtvirtintoms įprastinėms atliekų tvarkymo reikmėms

naudojama „ne daugiau kaip 5 procentai“ Atliekų tvarkymo programos metinių įplaukų, t. y. nustatytas maksimalus galimas Atliekų tvarkymo programos metinių įplaukų dydis, skiriamas tam tikroms įprastinėms atliekų tvarkymo reikmėms.

33. Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 4 dalyje nustatyta: „Programos lėšos naudojamos einamaisiais biudžetiniais metais šio straipsnio 3 dalyje numatytoms priemonėms finansuoti, o jeigu nėra galimybės, – perkeliamos į kitus biudžetinius metus.“

Taigi pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 4 dalį einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Atliekų tvarkymo programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms atliekų tvarkymo priemonėms finansuoti.

VI

Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

34. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto atitiktis Konstitucijai.

35. Seimas 1999 m. gegužės 13 d. priėmė Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą, kuris 2002 m. sausio 22 d. priimtu Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo įstatymu išdėstytas nauja redakcija. Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas (2002 m. sausio 22 d. redakcija) (toliau – Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Seimo 2014 m. lapkričio 13 d. priimtu Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7, 8 priedėliais įstatymu.

36. Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad šio įstatymo paskirtis – ekonominėmis priemonėmis skatinti teršėjus mažinti aplinkos teršimą, vykdyti atliekų prevenciją ir tvarkymą, neviršyti nustatytų teršalų išmetimo į aplinką normatyvų, taip pat iš mokesčio kaupti lėšas aplinkosaugos priemonėms įgyvendinti.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą šis įstatymas yra skirtas *inter alia* tam, kad iš mokesčio už aplinkos teršimą būtų kaupiamos lėšos aplinkosaugos priemonėms įgyvendinti, t. y. kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti aplinkos apsaugą vykdymas.

37. Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio „Mokesčio sumokėjimas, išieškojimas ir paskirstymas“ (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte, kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, nustatyta:

„1. Mokestis už aplinkos teršimą, išskyrus mokestį už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis ir gaminių ar pakuotės atliekomis, paskirstomas taip:

1) 30 procentų mokama į valstybės biudžetą. Šios lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšoms administruoti ir šioje programoje numatytiems aplinkos apsaugos investiciniams projektams finansuoti aplinkos ministro nustatyta tvarka;“.

Taigi Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte nustatyta konkreti mokesčio už aplinkos teršimą dalis, mokama į valstybės biudžetą, taip pat nustatyta iš šios mokesčio už aplinkos teršimą dalies gautų lėšų panaudojimo tikslinė paskirtis – Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų administravimas ir šioje programoje numatytų aplinkos apsaugos investicinių projektų finansavimas aplinkos ministro nustatyta tvarka.

37.1. Kaip minėta, pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą šis įstatymas yra skirtas *inter alia* tam, kad iš mokesčio už aplinkos teršimą būtų kaupiamos lėšos aplinkosaugos priemonėms įgyvendinti, t. y. kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti aplinkos apsaugą vykdymas.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte yra nustatytos šiai nuolatinei valstybės funkcijai vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš konkrečios į valstybės biudžetą mokamos mokesčio už aplinkos teršimą dalies:

– Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų administravimas, kuris yra įprastinė (kasdienė) reikmė;

– Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programoje numatyti aplinkos apsaugos investiciniai projektai, finansuojami aplinkos ministro nustatyta tvarka, kurie gali būti skirti įprastinėms (kasdienėms) aplinkos apsaugos reikmėms.

37.2. Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad, kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Taigi Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte yra nustatyta konkreti valstybės biudžeto pajamų dalis, kuri pagal

Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą ir 8 straipsnio 1 dalį (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija) yra skirta valstybės biudžeto asignavimams Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programai planuoti.

Pažymėtina, kad Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme nėra nustatyta Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos įgyvendinimo trukmė.

38. Seimas 2020 m. birželio 25 d. priėmė Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 pakeitimo įstatymą, kurio 1 straipsniu pakeitė Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą (2002 m. sausio 22 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir (arba) papildymais) ir išdėstė jį nauja redakcija. Pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalį šis įstatymas, išskyrus joje nustatytas išimtis, įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

38.1. Pažymėtina, kad pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 1 straipsnio 2 dalį šio įstatymo paskirtis šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu (sudaryti sąlygas iš mokesčio už aplinkos teršimą kaupti lėšas aplinkos apsaugos priemonėms įgyvendinti) nepakito.

38.2. Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 12 straipsnio „Mokesčio paskirstymas ir tikslinis panaudojimas“ 1 dalies 1 punkte nustatyta:

„1. Mokestis už aplinkos teršimą iš stacionariųjų ir mobiliųjų taršos šaltinių paskirstomas taip:

1) 30 procentų įskaitoma į valstybės biudžetą. Šios lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšoms administruoti ir šioje programoje numatytiems aplinkos apsaugos investicijų projektams finansuoti aplinkos ministro nustatyta tvarka;“.

Palyginus Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 12 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju pareiškėjos ginčijamame Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte, matyti, kad jis šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu nepakito: juo nustatyta konkreti mokesčio už aplinkos teršimą dalis, mokama į valstybės biudžetą, taip pat nustatyta iš šios mokesčio už aplinkos teršimą dalies gautų lėšų panaudojimo tikslinė paskirtis – Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų administravimas ir šioje programoje numatytų aplinkos apsaugos investicinių projektų finansavimas aplinkos ministro nustatyta tvarka.

VII

Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

39. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, be kita ko, Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo 10 straipsnio 2 dalies, 3 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punkto atitiktį Konstitucijai.

40. Seimas 2009 m. liepos 7 d. priėmė Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymą. Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymas (2009 m. liepos 7 d. redakcija) (toliau – ir Klimato kaitos valdymo įstatymas) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Seimo 2018 m. birželio 30 d. priimtu Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo Nr. XI-329 2, 9, 10 straipsnių ir 1, 2 priedų pakeitimo įstatymu.

Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatyta, kad klimato kaitos valdymo priemonėms papildomai finansuoti sudaroma Klimato kaitos programa; šios programos lėšos kaupiamos atskiroje Valstybės iždo sąskaitoje ir planuojamos valstybės biudžete; planuojamos nurodytos programos lėšos naudojamos šio straipsnio 3 dalyje nurodytoms priemonėms finansuoti, kiekvienais metais užtikrinant šio straipsnio 3 dalies 1, 2, 6 ir 8 punktuose nurodytų priemonių finansavimą.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Klimato kaitos programos paskirtis – finansuoti tam tikras klimato kaitos valdymo priemones, *inter alia* užtikrinant dalies jų finansavimą kiekvienais metais, t. y. finansuoti tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti klimato kaitos valdymą vykdymą; Klimato kaitos valdymo įstatyme nėra nustatyta Klimato kaitos programos įgyvendinimo trukmė.

41. Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje, kurią ginčija pareiškėja, nustatyta:

„2. Programos finansavimo šaltiniai:

1) lėšos, gautos už perleistus nustatytosios normos vienetus;

2) lėšos, gautos už aukcione parduotus apyvartinius taršos leidimus;

3) lėšos, gautos šio įstatymo šeštajame skirsnyje nustatyta tvarka;

4) savanoriškos fizinių ir juridinių asmenų lėšos, skirtos klimato kaitos poveikio mažinimo priemonėms įgyvendinti;

5) kitos teisėtai gautos lėšos.“

41.1. Taigi Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatyti Klimato kaitos programos finansavimo šaltiniai, kurie yra:

– lėšos, gautos už perleistus nustatytosios normos vienetus ir už aukcione parduotus apyvartinius taršos leidimus (1, 2 punktai);

– lėšos, gautos šio įstatymo šeštajame skirsnyje nustatyta tvarka (3 punktas);

– tikslinės lėšos klimato kaitos poveikio mažinimo priemonėms įgyvendinti iš savanoriškų fizinių ir juridinių asmenų įmokų (4 punktas);

– kitos Klimato kaitos programos teisėtai gautos lėšos (5 punktas).

41.2. Paminėtina, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo šeštajame skirsnyje „Atsakomybė“ yra nustatytos veikos, už kurias skiriamos ekonominės baudos, ir tų baudų dydis (13 straipsnis), reguliuojamas ekonominių baudų skyrimo bylų procesas (14–19 straipsniai) ir kiti su juo susiję santykiai (20, 21 straipsniai). Taigi pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatytą teisinį reguliavimą Klimato kaitos programos finansavimo šaltinis yra lėšos, gautos iš pagal šį įstatymą paskirtų ekonominių baudų.

41.3. Kaip minėta, pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalį (2018 m. birželio 30 d. redakcija) Klimato kaitos programos lėšos planuojamos valstybės biudžete. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 13 straipsnio 1 dalį (su 2015 m. lapkričio 17 d. pakeitimu) valstybės biudžeto pajamas sudaro, be kita ko, pajamos iš mokesčių, gaunamos į valstybės biudžetą pagal įstatymus ir kitus teisės aktus (1 punktas), valstybės biudžetinių įstaigų pajamos (3 punktas), kitos pajamos (6 punktas).

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Klimato kaitos programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių, išskyrus šios dalies 4 punkte nurodytas tikslines lėšas klimato kaitos poveikio mažinimo priemonėms įgyvendinti, 5 punkte nurodytas kitas Klimato kaitos programos teisėtai gautas lėšas. Pažymėtina, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytos tikslinės lėšos, 5 punkte nurodytos kitos teisėtai gautos lėšos pagal savo paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms reikmėms, išskyrus iš Klimato kaitos programos finansuojamas klimato kaitos valdymo priemones.

42. Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija), kurią ginčija pareiškėja, nustatyta:

„3. Programos lėšos naudojamos:

1) energijos vartojimo ir gamybos efektyvumo didinimo projektams: gyvenamiesiems namams ir visuomeninės paskirties pastatams modernizuoti, kitiems projektams, kurie leidžia efektyviausiai sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį energetikos, pramonės, statybos, transporto, žemės ūkio, atliekų tvarkymo ir kitose srityse, įgyvendinti;

2) atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimui skatinti, aplinkai palankioms technologijoms, tarp jų efektyvios energijos gamybos kogeneracijos būdu, diegti;

3) Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo priemonėms vykdyti;

4) miškams atkurti ir įveisti;

5) visuomenei informuoti ir šviesti, mokslo tiriamiesiems darbams ir jų sklaidai, veiklos vykdytojams ir kitiems asmenims konsultuoti ir mokyti aktualiausiais klimato kaitos politikos valdymo ir įgyvendinimo, energijos vartojimo efektyvumo didinimo, atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo ir aplinkai palankių technologijų diegimo klausimais;

6) pagal Europos Sąjungos teisės aktus, Klimato kaitos konvenciją, Kioto protokolą, Paryžiaus susitarimą ir kitus tarptautinius susitarimus nustatytoms prisitaikymo prie klimato kaitos pokyčių ir klimato kaitos padarinių švelninimo priemonėms įgyvendinti Lietuvos Respublikos teritorijoje ir trečiosiose valstybėse;

7) kitoms klimato kaitos politikos veiksmingo valdymo finansinėms priemonėms, kurios, naudojantis valstybės pagalba, leistų veiklos vykdytojams, eksploatuojantiems sektorių ar jų pošakių įrenginius, kuriems gresia reali anglies dioksido nutekėjimo rizika dėl didelių netiesioginių išlaidų, kurios faktiškai patiriamos su išmetamu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu susijusias išlaidas perkeliant į elektros energijos kainas, ir kitiems ūkio subjektams, kurių vykdoma veikla nepatenka į šio įstatymo 1 priede nurodytą veiklos rūšių sąrašą, sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo įsipareigojimų finansinę ir ekonominę naštą, įgyvendinti – ne daugiau kaip 25 procentų pajamų, gautų pardavus aukcione apyvartinius taršos leidimus;

8) Programos lėšų administravimui ir Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų registro administravimui finansuoti.“

Taigi Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytos konkrečios su klimato kaitos valdymu susijusios priemonės, kurioms naudojamos Klimato kaitos programos lėšos.

42.1. Kaip minėta, pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Klimato kaitos programos paskirtis – finansuoti tam tikras klimato kaitos valdymo priemones, *inter alia* užtikrinant dalies jų finansavimą kiekvienais metais, t. y. finansuoti tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti klimato kaitos valdymą vykdymą.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytos šiai nuolatinei valstybės funkcijai vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Klimato kaitos programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) klimato kaitos valdymo reikmės.

42.2. Paminėtina, jog Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 7 punkte nustatyta, kad joje įtvirtintoms įprastinėms klimato kaitos valdymo reikmėms naudojama „ne daugiau kaip 25 procentų“ pajamų, gautų pardavus aukcione apyvartinius taršos leidimus, t. y. nustatytas maksimalus galimas vieno iš Klimato kaitos programos finansavimo šaltinių dydis, skiriamas tam tikroms įprastinėms klimato kaitos valdymo reikmėms.

43. Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punkte, kurį ginčija pareiškėja, nustatyta: „Programos lėšos, nepanaudotos einamaisiais biudžetiniais metais, naudojamos kitiems metams numatytoms šio straipsnio 3 dalies 1–7 punktuose nurodytoms priemonėms finansuoti.“

Taigi pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punktą einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Klimato kaitos programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms tam tikroms klimato kaitos valdymo priemonėms finansuoti.

VIII

Miškų įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

44. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija), išskyrus jo nuostatą „Lėšas administruoja ir jų naudojimo tvarką nustato Aplinkos ministerija“, atitiktis Konstitucijai.

45. Seimas 1994 m. lapkričio 22 d. priėmė Lietuvos Respublikos miškų įstatymą, kuris Seimo 2001 m. balandžio 10 d. priimtu Lietuvos Respublikos miškų įstatymo pakeitimo įstatymu išdėstytas nauja redakcija. Miškų įstatymas (2001 m. balandžio 10 d. redakcija) (toliau – Miškų įstatymas) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Seimo 2019 m. gruodžio 10 d. priimtu Miškų įstatymo Nr. I-671 2, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 18 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymu.

46. Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija), kurios atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, *inter alia* nustatyta:

„Bendrosioms miškų ūkio reikmėms tenkinti ir gamtotvarkos priemonėms miškuose įgyvendinti Vyriausybės nustatyta tvarka miško valdytojams nustatomi privalomieji 5 procentų atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. Šie atskaitymai įtraukiami į valstybės biudžeto pajamas ir naudojami bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti (miškų inventorizavimui, apskaitai, valstybinių miškų miškotvarkos projektams rengti, bendrai, nepriklausomai nuo nuosavybės formos, valstybinei miško priešgaisrinės apsaugos sistemai organizuoti ir išlaikyti, stichinių nelaimių padariniams ir masinių ligų bei kenkėjų židiniams likviduoti, miško mokslo ir projektavimo darbams, privačių miškų savininkams konsultuoti bei mokyti, privačių miškų savininkų organizacinėms struktūroms kurtis, miško kelių ir susijusių miško žemės sausinimo sistemų įrenginių priežiūrai ir taisymui (remontui), informacijai apie miškus viešinti, Aplinkos ministerijai pavaldžių institucijų vykdomoms programoms miškų ūkio ir gamtotvarkos priemonių miškuose srityse bei kitoms bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti) <...>“

46.1. Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) kaip privalomi mokėjimai į valstybės biudžetą miškų valdytojams yra nustatyti privalomieji atskaitymai nuo pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką; be to, nustatytas konkretus šių privalomųjų atskaitymų dydis.

46.2. Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatyta tikslinė valstybės biudžeto pajamų iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką paskirtis – finansuoti bendrąsias miškų ūkio reikmes ir gamtotvarkos priemones miškuose, kaip antai: miškų inventorizavimą, valstybinių miškų miškotvarkos projektų rengimą, bendros valstybinės miško priešgaisrinės apsaugos sistemos organizavimą ir išlaikymą, stichinių nelaimių padarinių ir masinių ligų bei kenkėjų židinių likvidavimą, miško kelių ir susijusių miško žemės sausinimo sistemų įrenginių priežiūrą, informacijos apie miškus viešinimą. Pažymėtina, kad šios bendrosios miškų ūkio reikmės ir gamtotvarkos priemonės miškuose yra įprastinės (kasdienės) miškų ūkio tvarkymo reikmės, būtinos nuolatinei valstybės funkcijai – miškų tvarkymui ir apsaugai – vykdyti.

46.3. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Miškų įstatymo 7 straipsnio 3 dalį (2013 m. birželio 18 d. redakcija) bendrosioms valstybės biudžeto reikmėms tenkinti Vyriausybės nustatyta tvarka valstybinių miškų valdytojams nustatomi privalomieji 10 procentų atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką.

Taigi sistemiškai aiškinant Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija), 7 straipsnio 3 dalyje (2013 m. birželio 18 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, darytina išvada, kad pagal Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalį (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) valstybės biudžeto pajamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką gali būti naudojamos tik pagal šioje dalyje nustatytą paskirtį – bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose, t. y. jos negali būti skiriamos jokioms kitoms reikmėms.

IX

Kultūros rėmimo fondo įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

47. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnio (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) atitiktis Konstitucijai.

48. Seimas 2007 m. liepos 4 d. priėmė Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymą, kuris Seimo 2012 m. rugsėjo 18 d. priimtu Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo pakeitimo įstatymu išdėstytas nauja redakcija. Kultūros rėmimo fondo įstatymas (2012 m.

rugsėjo 18 d. redakcija) (toliau – Kultūros rėmimo fondo įstatymas) buvo ne kartą keičiamas, *inter alia* Seimo 2018 m. birželio 30 d. priimtu Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo Nr. X-1260 1, 2 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymu.

Pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 1 straipsnį „Įstatymo paskirtis“ (2018 m. birželio 30 d. redakcija) šis įstatymas reglamentuoja Kultūros rėmimo fondo, kurio lėšos skiriamos kultūrai ir menui remti, statusą, lėšų šaltinius, lėšų naudojimo pagrindus, šio fondo veiklos garantijas ir jo likvidavimą.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 1 straipsnyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Kultūros rėmimo fondas yra skirtas kultūrai ir menui remti, t. y. tam, kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos remti kultūrą ir meną vykdymas; Kultūros rėmimo fondo įstatyme nėra nustatyta Kultūros rėmimo fondo veiklos ir jo finansavimo iš šiame įstatyme nustatytų šaltinių trukmė.

49. Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio „Fondo lėšų šaltiniai“, kurio atitiktį Konstitucijai ginčija pareiškėja, 1 dalyje nustatyta:

„1. Fondo lėšas sudaro:

1) 3 procentai akcizo pajamų, gautų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

2) 10 procentų lėšų, gautų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio;

3) kitos teisėtai įgytos lėšos.“

49.1. Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra nustatyti Kultūros rėmimo fondo lėšų šaltiniai, kurie yra:

– konkrečios procentais išreikštos pajamos (lėšos), gautos iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, taip pat iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio (1, 2 punktai);

– kitos Kultūros rėmimo fondo teisėtai įgytos lėšos (3 punktas).

49.2. Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas aiškintinas kartu su Biudžeto sandaros įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi (su 2015 m. lapkričio 17 d. pakeitimu), pagal kurią, kaip minėta, valstybės biudžeto pajamas sudaro, be kita ko, pajamos iš mokesčių, gaunamos į valstybės biudžetą pagal įstatymus ir kitus teisės aktus (1 punktas), valstybės biudžetinių įstaigų pajamos (3 punktas), kitos pajamos (6 punktas).

Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kultūros rėmimo fondo lėšų šaltiniai, nustatant jų konkrečius dydžius (*inter alia* konkrečias procentais išreikštas lėšų (pajamų), gautų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, loterijų ir azartinių lošimų mokesčio, dalis). Pažymėtina, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytos kitos teisėtai įgytos lėšos pagal savo

paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms, ne iš Kultūros rėmimo fondo finansuojamoms, reikmėms.

50. Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio, kurio atitiktį Konstitucijai ginčija pareiškėja, 2 dalyje nustatyta:

„2. Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, Fondui numatoma:

1) 3 procentai praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo pajamų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

2) 10 procentų praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio.“

50.1. Taigi pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį privaloma planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus Kultūros rėmimo fondui numatyti konkrečias procentais išreikštas praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalis.

50.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta konkreti valstybės biudžeto pajamų dalis, kuri pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą ir 8 straipsnio 1 dalį (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija) yra skirta valstybės biudžeto asignavimams Kultūros rėmimo fondui planuoti.

51. Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio „Fondo lėšų naudojimas“ 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatyta:

„Fondo lėšos naudojamos kultūros ir meno projektams, programoms ir kitoms priemonėms, atrinktoms viešojo konkurso būdu, finansuoti. Fondo lėšos negali būti naudojamos jo administravimo išlaidoms. Ekspertų paslaugoms ir tyrimų išlaidoms apmokėti skiriama ne daugiau kaip 4 procentai atitinkamų metų Fondo lėšų.“

51.1. Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytos reikmės, kurioms naudojamos ir kurioms negali būti naudojamos Kultūros rėmimo fondo lėšos, taip pat nustatyta tam tikra atitinkamų metų šio fondo lėšų dalis, kuri skiriama konkrečiai reikmei – ekspertų paslaugoms ir tyrimų išlaidoms apmokėti.

51.2. Kaip minėta, pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 1 straipsnyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Kultūros rėmimo fondas yra skirtas kultūrai ir menui remti, t. y. tam, kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos remti kultūrą ir meną vykdymas.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) yra nustatytos šiai nuolatinei valstybės funkcijai vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Kultūros rėmimo fondo lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) kultūros ir meno reikmės.

51.3. Paminėtina, jog Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) *inter alia* nustatyta, kad vienai iš joje įtvirtintų įprastinių kultūros ir meno reikmių naudojama „ne daugiau kaip 4 procentai“ atitinkamų metų Kultūros rėmimo fondo lėšų, t. y. nustatytas maksimalus galimas šio fondo metinių lėšų dydis, skiriamas tam tikrai įprastinei kultūros ir meno reikmei.

52. Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnyje „Fondo veiklos garantijos“ (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu), kurio atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje, nustatyta:

„1. Fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti.

2. Per kalendorinius metus nepanaudotos Fondo lėšos lieka Fondo sąskaitoje ir naudojamos kitais metais.“

Taigi pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnyje (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) nustatytą teisinį reguliavimą draudžiama perduoti Kultūros rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą arba naudoti jas kitoms, ne Kultūros rėmimo fondo, reikmėms finansuoti; kalendoriniais metais nepanaudotos Kultūros rėmimo fondo lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais metais įprastinėms kultūros ir meno reikmėms.

X

Sporto įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

53. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalies, 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto. Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“, ir 3 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos <...> Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“, atitiktis Konstitucijai.

54. Seimas 1995 m. gruodžio 20 d. priėmė Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymą, kuris Seimo 2018 m. spalio 18 d. priimtu Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymu išdėstytas nauja redakcija ir pavadintas Lietuvos Respublikos sporto įstatymu. Sporto įstatymas (2018 m. spalio 18 d. redakcija) (toliau – Sporto įstatymas) buvo ne kartą keičiamas, *inter alia* Seimo 2019 m. gruodžio 12 d. priimtu Sporto įstatymo Nr. I-1151 11, 17, 18, 19, 20, 24 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymu.

55. Paminėtina, jog Sporto įstatymo 1 straipsnio „Įstatymo paskirtis ir taikymas“ 1 dalyje *inter alia* nustatyta, kad šis įstatymas nustato sporto principus, sporto sistemą ir jos valdymą, reglamentuoja valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų kompetenciją sporto srityje, sporto finansavimą.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal Sporto įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą šio įstatymo paskirtis yra *inter alia* reglamentuoti sporto finansavimą, t. y. užtikrinti, kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos remti sportą vykdymas.

Paminėtina, kad pagal Sporto įstatymo 16 straipsnio „Sporto finansavimo šaltiniai“ 1 dalies 1 punktą vienas iš sporto finansavimo šaltinių yra valstybės biudžeto lėšos.

56. Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje, kurią ginčija pareiškėja, nustatyta:

„2. Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, sporto projektams įgyvendinti skiriama:

1) 2019 metais – 2 procentai praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

2) 2020 metais – 2,5 procento praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

3) 2021 metais ir vėlesniais metais – 3 procentai praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

4) kiekvienais metais – 10 procentų praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio.“

56.1. Taigi Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta sporto finansavimo šaltiniai planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, sporto projektams įgyvendinti skiriamos konkrečios procentais išreikštos praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalys.

56.2. Pažymėtina, kad Sporto įstatymo 17 straipsnio „Sporto projektų finansavimas“ (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalyje nustatyta:

„1. Šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytos valstybės biudžeto lėšos skirstomos per Sporto rėmimo fondą ir skiriamos įgyvendinti sporto projektams, susijusiems su:

1) sporto inventoriaus ir įrangos įsigijimu;

2) sporto renginių organizavimu;

3) asmenų, dirbančių ar teikiančių paslaugas sporto srityje, kvalifikacijos tobulinimu ir sporto informacijos sklaida;

4) fizinio aktyvumo veiklomis, skatinančiomis fizinio aktyvumo plėtrą;

5) esamų sporto paskirties pastatų arba sporto paskirties inžinerinių statinių plėtra, priežiūra ir remontu.“

56.2.1. Taigi pagal Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalį šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje yra nurodytos valstybės biudžeto lėšos, t. y. valstybės biudžeto pajamas sudarančios konkrečiais procentais išreikštos praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką ir iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalys, skirstomos per Sporto rėmimo fondą ir skiriamos įgyvendinti tiems sporto projektams, kurie yra susiję su 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalyje nustatytomis reikmėmis.

Pažymėtina, kad Sporto įstatyme nėra nustatyta Sporto rėmimo fondo veiklos ir jo finansavimo iš Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų valstybės biudžeto pajamas sudarančių šaltinių trukmė.

56.2.2. Kaip minėta, pagal Sporto įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą šio įstatymo paskirtis yra *inter alia* reglamentuoti sporto finansavimą, t. y. užtikrinti, kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos remti sportą vykdymas.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalyje yra nustatytos šiai nuolatinei valstybės funkcijai vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš sporto finansavimo šaltinių per Sporto rėmimo fondą, t. y. įprastinės (kasdienės) sporto reikmės.

56.3. Apibendrinant Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalyje, pažymėtina, kad pagal jį yra nustatyti konkretaus dydžio valstybės biudžeto pajamų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies šaltiniai įprastinėms (kasdienėms) sporto reikmėms per Sporto rėmimo fondą finansuoti.

Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad, kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Taigi Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta konkreti valstybės biudžeto pajamų dalis, kuri pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą ir 8 straipsnio 1 dalį (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija) yra skirta valstybės biudžeto asignavimams per Sporto rėmimo fondą finansuojamoms įprastinėms (kasdienėms) sporto reikmėms planuoti.

57. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto. Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“, atitiktis Konstitucijai.

Taigi pagal Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalį tiek, kiek jos atitiktis Konstitucijai tiriama šioje konstitucinės justicijos byloje:

– Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto, t. y. joje nustatytas maksimalus galimas metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto dydis, skiriamas įprastinei reikmei – jo administravimui;

– draudžiama perduoti Sporto rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą arba naudoti jas kitoms reikmėms, ne sporto projektams finansuoti; per metus nepanaudotos Sporto rėmimo fondo lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti.

58. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos <...> Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“, atitiktis Konstitucijai.

58.1. Minėta ir tai, kad pagal Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalyje, yra nustatyti konkretaus dydžio valstybės biudžeto pajamų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies šaltiniai įprastinėms (kasdienėms) sporto reikmėms per Sporto rėmimo fondą finansuoti.

Taigi pagal Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostatą „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos“, aiškinamą kartu su šio straipsnio 1 dalimi ir šio įstatymo 16 straipsnio

2 dalimi, planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos visos lėšos, gautos iš nustatyto konkretaus dydžio valstybės biudžeto pajamų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies, kad jomis per Sporto rėmimo fondą būtų finansuojamos įprastinės (kasdienės) sporto reikmės.

58.2. Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostata „Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“ aiškintina kartu su minėtu šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu. Taigi pagal šią Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostatą yra nustatytas visų Sporto rėmimo fondo lėšų, kurias sudaro nustatytos konkretaus dydžio valstybės biudžeto pajamų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalys, minimalus dydis, kuris privalo būti skiriamas vienai iš įprastinių sporto reikmių – neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti.

XI

Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatyme įtvirtintas ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

59. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalies (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) atitiktis Konstitucijai.

60. Seimas 1996 m. spalio 8 d. priėmė Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymą, kuris Seimo 2005 m. gruodžio 22 d. priimtu Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo pakeitimo įstatymu išdėstytas nauja redakcija. Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymas (2005 m. gruodžio 22 d. redakcija; toliau – LRT įstatymas) buvo ne kartą keičiamas ir (arba) papildomas, *inter alia* Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. priimtu Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 6, 7, 15 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymu, 2014 m. gegužės 8 d. priimtu Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 6, 7, 15 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. XII-736 3 straipsnio pakeitimo įstatymu.

61. Pagal LRT įstatymo 1 straipsnio „Įstatymo paskirtis“ 1 dalį šis įstatymas nustato LRT steigimo, valdymo, veiklos, reorganizavimo ir likvidavimo tvarką, LRT pareigas, teises ir atsakomybę.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad pagal LRT įstatymo 15 straipsnio 1 dalį (2010 m. rugsėjo 30 d. redakcija) LRT yra finansuojamas *inter alia* iš valstybės biudžeto asignavimų.

61.1. Konstitucinis Teismas, 2019 m. gegužės 16 d. nutarime apibendrindamas LRT įstatyme, *inter alia* jo 2 straipsnio 1 dalyje, 3 straipsnyje (su 2010 m. rugsėjo 30 d. pakeitimu), 4 straipsnyje (2010 m. rugsėjo 30 d. redakcija su 2018 m. spalio 18 d. pakeitimu), 5 straipsnyje (su 2019 m. kovo 21 d. pakeitimu), 15 straipsnio (su 2010 m. rugsėjo 30 d. pakeitimais) 1–3 dalyse, įtvirtintą teisinį reguliavimą, pažymėjo, kad pagal jį LRT yra valstybei nuosavybės teise priklausanti ir *inter alia* iš valstybės biudžeto lėšų finansuojama viešoji įstaiga, kuriai patikėta viešajam interesui užtikrinti skirta nacionalinio visuomeninio transliuotojo misija – skleisti visuomenei informaciją apie Lietuvą ir pasaulį, rengti ir skelbti programas puoselėjant konstitucines, bendras žmogiškąsias, nacionalinės kultūros vertybes, remiantis objektyvumo, demokratijos, nešališkumo, pagarbos žmogaus orumui ir jo teisėms, žodžio ir kūrybos laisvės, nuomonių pliuralizmo, moralės ir etikos principais; šis LRT įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas suponuoja LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, savarankiškumą ir nepriklausomumą nuo valstybės institucijų, pareigūnų ir kitų asmenų.

Šiame kontekste pažymėtina, kad viešajam interesui užtikrinti skirtas visuomenės informavimas yra nuolatinė funkcija. Todėl LRT įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje (2010 m. rugsėjo 30 d. redakcija) numatyti valstybės biudžeto asignavimai LRT, kaip savarankiško ir nepriklausomo nacionalinio visuomeninio transliuotojo, misijai vykdyti yra skiriami įprastinėms (kasdienėms) visuomenės informavimo reikmėms finansuoti.

61.2. LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija), kurios atitiktį Konstitucijai ginčija pareiškėja, nustatyta:

„LRT iš valstybės biudžeto skiriamų lėšų dydis kiekvienais metais sudaro užpraeitų metų faktiškai gautų 1,5 procento valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 1,3 procento iš akcizo pajamų. LRT skiriamų lėšų dydis pirmą kartą skaičiuojamas pagal 2012 metų faktiškai gautas valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizų. Kiekvienus paskesnius metus LRT skiriamų asignavimų dydis neturi būti mažesnis už dydį, apskaičiuotą pagal visas faktines 2012 metų įplaukas iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo pajamų.“

61.2.1. Taigi LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) nustatytos šios LRT, kaip savarankiško ir nepriklausomo nacionalinio visuomeninio transliuotojo, finansavimo iš valstybės biudžeto garantijos:

– nustatytas konkretus kiekvienais metais iš valstybės biudžeto LRT skiriamų lėšų dydis – procentais išreikšta per užpraeitus metus faktiškai gautų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo dalis (1,5 procento iš gyventojų pajamų mokesčio ir 1,3 procento iš akcizo gautų pajamų);

– nustatytas draudimas mažinti LRT skiriamą finansavimą iš valstybės biudžeto asignavimų, atsižvelgiant į 2012 metais iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo gautas pajamas (įplaukas).

61.2.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal LRT įstatymo 6 straipsnio (2013 m. gruodžio 23 d. redakcija) 1 dalį reklama ir komerciniai audiovizualiniai pranešimai LRT radijo ir televizijos programose draudžiami, išskyrus kultūros ir sporto renginių ir (ar) jų transliacijų rėmimo pranešimus, kaip numatyta šio įstatymo 7 straipsnyje, ir atvejus, kai reklamą ir komercinius audiovizualinius pranešimus LRT privalo transliuoti, vykdydama sutartinius įsipareigojimus dėl tarptautinių renginių transliavimo teisių įsigijimo ar suteikimo. Taigi LRT įstatymo 6 straipsnio (2013 m. gruodžio 23 d. redakcija) 1 dalyje yra nustatytas bendras reklamos ir komercinių audiovizualinių pranešimų LRT radijo ir televizijos programose draudimas.

61.2.3. Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad savo esme tapatus LRT įstatymo 15 straipsnio 5 daliai (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) teisinis reguliavimas pirmą kartą LRT įstatyme buvo įtvirtintas Seimui 2013 m. gruodžio 23 d. priėmus Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 6, 7, 15 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, kurio 3 straipsnio 2 dalimi LRT įstatymo 15 straipsnis (su 2010 m. rugsėjo 30 d. pakeitimais) buvo papildytas nauja 5 dalimi, kurioje buvo nustatytas kiekvienais metais iš valstybės biudžeto LRT skiriamų lėšų dydis, apibrėžtas konkrečiai nustatyta per atitinkamus metus faktiškai gautų pajamų iš joje nustatytų mokesčių (gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo) procentine dalimi.

Iš Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. priimto Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 6, 7, 15 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo *travaux préparatoires* matyti, kad, šiuo įstatymu uždraudus LRT vykdyti komercinę reklamą, t. y. panaikinus vieną iš jos finansavimo šaltinių, kuris sudarė reikšmingą jos biudžeto dalį, juo buvo siekta nustatyti tokį LRT finansavimą iš valstybės biudžeto asignavimų, kuris užtikrintų LRT nepriklausomumą, ilgalaikį ir stabilų jo finansavimą, taip sudarant sąlygas įgyvendinti LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, misiją. Be to, iš Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 6, 7, 15 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto aiškinamojo rašto matyti, kad šio įstatymo projekto tikslas – „nepriklausomo, skaidraus, stabilaus, ilgalaikio, protingo ir visuomenei naudingo LRT finansavimo nustatymas (sureguliavimas), kuris sudarytų sąlygas LRT tinkamai vykdyti kultūrinę, šviečiamąją misiją ir atitiktų valstybės nacionalinio saugumo poreikius“.

61.2.4. Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu apibendrinant LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, aiškinamą su nustatytuoju 6 straipsnio (2013 m. gruodžio 23 d. redakcija) 1 dalyje, pažymėtina, kad pagal jį nustatytas LRT, kaip savarankiško ir nepriklausomo nacionalinio visuomeninio transliuotojo, finansavimo iš valstybės biudžeto modelis, pagal kurį, nustačius bendrą reklamos ir komercinių audiovizualinių pranešimų LRT radijo ir televizijos programose draudimą, valstybės biudžeto asignavimai yra pagrindinis LRT finansavimo šaltinis ir nustatytas konkretus kiekvienais metais LRT skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydis – procentais išreikšta per užpraeitus metus

faktiškai gautų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo dalis (1,5 procento iš gyventojų pajamų mokesčio ir 1,3 procento iš akcizo gautų pajamų).

62. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad Seimas 2020 m. gegužės 7 d. priėmė Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 pakeitimo įstatymą, kurio 1 straipsniu pakeitė LRT įstatymą (2005 m. gruodžio 22 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir (arba) papildymais) ir jį išdėstė nauja redakcija. Pagal Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalį šis įstatymas įsigalioja 2021 m. sausio 1 d.

62.1. Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad LRT įstatymo (2020 m. gegužės 7 d. redakcija) 19 straipsnio 5 dalyje nustatyta: „LRT iš valstybės biudžeto skiriamų lėšų dydis kiekvienais metais sudaro už praeitų metų faktiškai gautų 1 procento valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 1,3 procento iš akcizo pajamų. LRT skiriamų asignavimų dydis neturi būti mažesnis už 2019 metais LRT skirtus valstybės biudžeto asignavimus.“

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad pagal LRT įstatymo (2020 m. gegužės 7 d. redakcija) 6 straipsnio „Reklama ir komerciniai audiovizualiniai pranešimai LRT programose ir LRT interneto svetainėje“ 1 dalį, išskyrus joje nustatytas išimtis, reklama, politinė reklama ir komerciniai audiovizualiniai pranešimai ar kitoks panašaus pobūdžio viešosios informacijos rengimas ir skleidimas už atlygį ar nemokamai LRT programose ir LRT interneto svetainėje draudžiami.

62.2. Kaip matyti iš Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo Nr. I-1571 pakeitimo įstatymo *travaux préparatoires*, LRT įstatymo (2020 m. gegužės 7 d. redakcija) 19 straipsnio 5 dalyje nurodytas LRT skiriamas 1 procentas valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio nustatytas atsižvelgiant į tai, kad dėl mokesčių reformos, įvertinus dalies socialinio draudimo tarifo įtraukimą į gyventojų pajamų mokesčio dalį, nuo 2019 m. sausio 1 d. gyventojų pajamų mokesčio tarifas padidėjo 5 procentiniais punktais, taip pat padidėjo bazė, nuo kurios skaičiuojamas gyventojų pajamų mokestis; jeigu būtų nustatyti LRT skiriami 1,5 procento valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio, nuo 2021 m. sausio 1 d. LRT asignavimai, palyginti su 2019 metais, didėtų daugiau nei 1,6 karto.

62.3. Taigi, šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu palyginus LRT įstatymo (2020 m. gegužės 7 d. redakcija) 19 straipsnio 5 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą su nustatytuoju pareiškėjos ginčijamoje šio įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija), matyti, kad juo nustatytas LRT, kaip savarankiško ir nepriklausomo nacionalinio visuomeninio transliuotojo, finansavimo iš valstybės biudžeto modelis iš esmės nepakito: nustačius bendrą reklamos, politinės reklamos ir komercinių audiovizualinių pranešimų ar kitokio panašaus pobūdžio

viešosios informacijos rengimo ir skleidimo už atlygį ar nemokamai LRT programose ir LRT interneto svetainėje draudimą, valstybės biudžeto asignavimai yra pagrindinis LRT finansavimo šaltinis; kartu nustatytas konkretus kiekvienais metais LRT skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydis – procentais išreikšta per užpraeitus metus faktiškai gautų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo dalis, kuri faktiškai yra ne mažesnė nei nustatytoji LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija).

XII

Konstitucijos nuostatos ir oficialioji konstitucinė doktrina

63. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

64. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas integruoja įvairias Konstitucijoje įtvirtintas, jos saugomas ir ginamas vertybes, taip pat kad šio principo turinys atsiskleidžia įvairiose Konstitucijos nuostatose; jo esmė – teisės viešpatavimas; konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus, jis apima daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų; juo turi būti vadovaujamasi ir kuriant teisę, ir ją įgyvendinant (*inter alia* 2010 m. birželio 29 d., 2015 m. lapkričio 19 d., 2019 m. birželio 7 d. nutarimai).

65. Konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija.

Kaip ne kartą pažymėta Konstitucinio Teismo aktuose, konstitucinis valdžių padalijimo principas yra pagrindinis demokratinės teisinės valstybės organizacijos ir veiklos principas (*inter alia* 1998 m. sausio 10 d., 2004 m. gegužės 13 d., 2015 m. rugsėjo 29 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog konstitucinis valdžių padalijimo principas reiškia, kad įstatymų leidžiamoji, vykdomoji ir teisminė valdžios turi būti atskirtos, pakankamai savarankiškos, bet kartu tarp jų turi būti pusiausvyra, kad kiekvienai valdžios institucijai yra nustatyta jos paskirtį atitinkanti kompetencija, kad institucijos kompetencijos konkretus turinys priklauso nuo tos valdžios vietos bendroje valdžių sistemoje ir jos santykio su kitomis valdžiomis, nuo tos institucijos vietos tarp kitų valdžios institucijų ir jos įgaliojimų santykio su kitų institucijų įgaliojimais, kad, Konstitucijoje tiesiogiai nustačius konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimus, viena

valstybės valdžios institucija negali iš kitos perimti tokių įgaliojimų, jų perduoti ar atsisakyti ir kad tokie įgaliojimai negali būti pakeisti ar apriboti įstatymu (*inter alia* 2009 m. kovo 2 d., 2010 m. gegužės 13 d., 2015 m. balandžio 3 d. nutarimai).

Kiekviena valstybės valdžia užima tam tikrą vietą valstybės valdžios sistemoje ir atlieka tik jai būdingas funkcijas (1998 m. sausio 10 d. nutarimas). Konstitucijoje tiesiogiai nustačius konkrečios valstybės valdžios institucijos įgaliojimus, viena valstybės valdžios institucija negali iš kitos perimti tokių įgaliojimų, jų perduoti ar atsisakyti, kitaip būtų pažeistas Konstitucijoje įtvirtintas valstybės valdžių padalijimo principas (*inter alia* 2004 m. kovo 31 d. išvada, 2004 m. gegužės 13 d., 2009 m. kovo 2 d. nutarimai).

65.1. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinė Seimo, kaip Tautos atstovybės, prigimtis lemia ypatingą jo vietą valstybės valdžios institucijų sistemoje, jo funkcijas ir įgaliojimus, būtinus funkcijoms vykdyti; Seimas, įgyvendindamas savo konstitucinius įgaliojimus, vykdo klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* leidžia įstatymus (įstatymų leidybos funkcija), tvirtina valstybės biudžetą ir prižiūri, kaip jis vykdomas (biudžetinė funkcija), ir kt. (*inter alia* 2004 m. gegužės 13 d., 2006 m. balandžio 4 d., 2015 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Aiškindamas Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalį, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Seimas, kaip įstatymų ir kitų teisės aktų leidėjas, yra savarankiškas tiek, kiek jo galių neriboja Konstitucija (*inter alia* 2001 m. liepos 12 d., 2003 m. sausio 24 d., 2018 m. birželio 29 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime konstatavo ir tai, kad Seimas, kaip įstatymų leidžiamosios valdžios institucija, turi plačią diskreciją formuoti valstybinę politiką įvairiose visuomenės gyvenimo srityse ir teisės aktais šiose srityse atitinkamai reguliuoti visuomeninius santykius.

Pažymėtina, kad pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes. Tačiau tai darydamas Seimas privalo paisyti Konstitucijos normų ir principų, *inter alia* kylančių iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos, konstitucinių valstybės biudžeto proceso reikalavimų.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina ir tai, kad pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų

pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis (2002 m. liepos 11 d. nutarimas).

65.2. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Lietuvos vykdomosios valdžios institucijų sistemoje Vyriausybė, įgyvendinanti valstybinį valdymą, užima išskirtinę vietą (1998 m. sausio 10 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai); pagal Konstituciją Vyriausybė nepertraukiamai įgyvendina vykdomąją valdžią (1998 m. sausio 10 d., 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimai); Vyriausybė yra valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija (2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai yra nustatyti Konstitucijos 94 straipsnyje, taip pat įvairiuose kituose Konstitucijos straipsniuose (2018 m. birželio 29 d., 2019 m. lapkričio 25 d. nutarimai). Šios bylos kontekste pažymėtina, kad pagal Konstitucijos 94 straipsnį Vyriausybė *inter alia*: tvarko krašto reikalus (1 punktas); vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo (2 punktas); rengia valstybės biudžeto projektą ir teikia jį Seimui, vykdo valstybės biudžetą (4 punktas); rengia ir teikia Seimui svarstyti įstatymų projektus (5 punktas); vykdo kitas pareigas, kurias Vyriausybei paveda Konstitucija ir kiti įstatymai (7 punktas).

Pažymėtina, kad pagal Konstitucijoje nustatytą valdžios institucijų kompetenciją Lietuvos valstybės valdymo modelis priskirtinas parlamentinės respublikos valdymo formai; atsižvelgiant į tai, Konstitucijoje yra įtvirtintas Vyriausybės atsakomybės Seimui principas (1998 m. sausio 10 d., 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimai). Pažymėtina ir tai, kad Seimas, pritardamas Vyriausybės programai, Vyriausybei suteikia įgaliojimus veikti (1998 m. sausio 10 d., 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimai); Vyriausybės programa – Vyriausybės politinės-teisinės atsakomybės Seimui pagrindas, nes ji solidariai atsako Seimui už bendrą savo veiklą (1998 m. sausio 10 d., 2013 m. vasario 15 d., 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimai). Vyriausybės programoje yra įtvirtinamos Vyriausybės programinės nuostatos, išdėstomos valstybės tam tikro laikotarpio veiklos gairės, kurios yra nenorminio pobūdžio (2013 m. lapkričio 6 d., 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimai).

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad, atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus, rengdama valstybės biudžeto projektą ir vykdydama valstybės biudžetą, turi ne tik paisyti valstybės veiklos gairių, išdėstytų jos programoje, bet ir įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus. Tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą.

65.3. Aiškindamas Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalį kartu su šio straipsnio 3 dalimi, kurioje nustatyta, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog Konstitucija yra valstybės valdžią ribojanti aukščiausioji teisė, joje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas (*inter alia* 2004 m. liepos 1 d. nutarimas, 2010 m. spalio 27 d. išvada, 2020 m. rugpjūčio 28 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs ir tai, jog Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus (*inter alia* 2015 m. lapkričio 19 d., 2016 m. liepos 8 d., 2020 m. rugsėjo 2 d. nutarimai).

66. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad rengiant valstybės biudžeto projektą ir svarstant bei tvirtinant valstybės biudžetą Seimo, kaip įstatymų leidžiamosios valdžios institucijos, ir Vyriausybės, kaip vykdomosios valdžios institucijos, įgaliojimai yra atriboti, šioje srityje turi būti užtikrintas konstitucinis valdžių padalijimo principas (2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus (*inter alia* tarptautinius), kitus svarbius veiksnius (*inter alia* 2002 m. liepos 11 d., 2013 m. vasario 15 d., 2015 m. lapkričio 19 d. nutarimai).

66.1. Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą. Šie konstituciniai įgaliojimai sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu iki naujųjų biudžetinių metų pradžios.

Taigi, kaip konstatavo Konstitucinis Teismas, pagal Konstituciją įgaliojimus svarstyti ir įstatymu tvirtinti Vyriausybės pateiktą valstybės biudžeto projektą turi tik Seimas; valstybės biudžeto projekto patvirtinimas (valstybės biudžeto įstatymo priėmimas) – tai galutinis biudžeto suformavimas (2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimai). Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad Seimas neturi įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projekto – jis svarsto ir tvirtina Vyriausybės parengtą ir pateiktą valstybės biudžeto projektą (Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktas, 130 straipsnis).

Konstitucinis Teismas 2002 m. liepos 11 d. nutarime yra konstatavęs, kad Seimo konstituciniai įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžeto projektą apima ir Seimo įgaliojimus nustatyti

valstybės biudžeto pajamų šaltinius, planuojamas valstybės biudžeto pajamas ir jų dydžius, taip pat valstybės biudžeto išlaidas, subjektus, kuriems skiriamos valstybės biudžeto lėšos, asignavimų dydžius ir kt.

Konstitucinio Teismo aktuose ne kartą konstatuota, kad Seimas yra saistomas ne tik Konstitucijos, bet ir savo paties priimtų įstatymų. Taigi, svarstydamas ir tvirtindamas valstybės biudžeto projektą, Seimas privalo vadovautis tais įstatymais, kurie suponuoja tam tikrą numatomų valstybės pajamų ir išlaidų dydį, t. y. mokesčių ir kitais įstatymais, sudarančiais prielaidas planuoti ir surinkti valstybės biudžeto pajamas, taip pat įvairiais įstatymais, lemiančiais valstybės finansinius įsipareigojimus ir atitinkamas planuojamas valstybės biudžeto išlaidas (2013 m. vasario 15 d. nutarimas, 2014 m. balandžio 16 d. sprendimas, 2015 m. lapkričio 19 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, išleisdamas įstatymą ar kitą teisės aktą, kuriam įgyvendinti reikalingos lėšos, turi numatyti tokiam įstatymui ar kitam teisės aktui įgyvendinti būtinas lėšas; pagal Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai (*inter alia* 2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. gruodžio 21 d., 2015 m. lapkričio 19 d. nutarimai).

66.2. Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui. Šie konstituciniai įgaliojimai sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje, pagal kurį valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė ir pateikia Seimui ne vėliau kaip prieš 75 dienas iki biudžetinių metų pabaigos.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog Konstitucijos nuostata, kad įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą turi Vyriausybė, reiškia, jog Vyriausybė – ir tik ji – turi įgaliojimus valstybės biudžeto projekte numatyti, kiek lėšų ir iš kokių pajamų šaltinių turėtų būti gauta, kiek lėšų ir kokiems tikslams turėtų būti skirta, ir kt. (2002 m. liepos 11 d., 2013 m. vasario 15 d. nutarimai).

Kaip Konstitucinis Teismas konstatavo 2002 m. sausio 14 d. nutarime, Vyriausybė turi ne tik konstitucinę teisę, bet ir konstitucinę pareigą valstybės biudžeto projekte numatyti konkrečius pajamų šaltinius, jų sumas, taip pat konkrečias sumas, numatomas valstybės ir visuomenės reikmėms finansuoti. Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad Vyriausybė, teikdama Seimui valstybės biudžeto projektą, privalo jame nurodytas pajamas ir asignavimus pagrįsti visuomenės ir valstybės reikmių bei galimybių įvertinimu (2002 m. sausio 14 d. nutarimas, 2014 m. balandžio 16 d. sprendimas).

Vyriausybė vykdo įstatymus (Konstitucijos 94 straipsnio 2 punktas), tad akivaizdu, kad rengdama valstybės biudžeto projektą ji privalo vadovautis įstatymais, turinčiais įtakos planuojamų valstybės pajamų ir išlaidų dydžiui (2013 m. vasario 15 d. nutarimas). Kaip konstatuota

Konstitucinio Teismo 2002 m. sausio 14 d. nutarime, Vyriausybės parengtame valstybės biudžeto projekte turi būti numatytos lėšos, reikalingos įstatymams įgyvendinti.

67. Šioje konstitucinės justicijos byloje aktuali konstitucinė valstybės biudžeto samprata.

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad valstybės biudžetas yra valstybės pajamų ir išlaidų (asignavimų) planas tam tikram laikotarpiui, t. y. valstybės finansinis planas, kuriuo perskirstomos viešosios lėšos; teisine prasme valstybės biudžetas yra įstatymas, kuriuo biudžetiniams metams patvirtinamas valstybės pajamų ir išlaidų (asignavimų) planas (*inter alia* 2002 m. sausio 14 d., 2013 m. vasario 15 d., 2013 m. liepos 5 d. nutarimai).

Pagal konstitucinę valstybės biudžeto sampratą biudžetiniams metams planuojamos valstybės pajamos ir išlaidos turi būti numatytos įstatymu patvirtintame valstybės biudžete (2002 m. sausio 14 d., 2013 m. vasario 15 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas 2002 m. sausio 14 d. nutarime yra pažymėjęs, kad konstitucinė biudžeto proceso samprata suponuoja tai, kad visi valstybės biudžeto pajamų šaltiniai, planuojamos pajamos, išlaidos, kurioms valstybės biudžeto lėšos skiriamos, tų lėšų dydis, subjektai, kuriems skiriami valstybės biudžeto asignavimai, privalo būti nurodyti valstybės biudžeto įstatyme.

67.1. Konstitucijos 129 straipsnyje nustatyta, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną. Konstitucinis Teismas, atskleisdamas konstitucinę valstybės biudžeto sampratą, yra konstatavęs, kad Seimas privalo valstybės biudžetą tvirtinti būtent biudžetiniams metams, o ne kokiam nors kitam laikotarpiui; kiekvienais biudžetiniais metais Seimas privalo suformuoti valstybės biudžetą kitiems biudžetiniams metams (2002 m. sausio 14 d. nutarimas, 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2019 m. birželio 7 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad kiekvienas valstybės biudžeto įstatymas – tai terminuotai galiojantis ir terminuotai taikomas įstatymas; asignavimų valdytojų finansavimas iš atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų pasibaigia tada, kai baigiasi atitinkami biudžetiniai metai, t. y. tų metų gruodžio 31 dieną (2007 m. lapkričio 13 d. sprendimas, 2012 m. birželio 29 d., 2013 m. vasario 15 d. nutarimai).

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams (2002 m. sausio 14 d. nutarimas). Pabrėžtina, kad tokiu teisiniu reguliavimu, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams

metams, kartu būtų paneigiamos konstitucinė Vyriausybės pareiga rengiant valstybės biudžeto projektą ir konstitucinė Seimo pareiga svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

67.2. Konstitucinė valstybės biudžeto samprata suponuoja tai, kad valstybės biudžeto projekto rengimas (sudarymas), biudžeto svarstymas Seime ir jo patvirtinimas įstatymu, biudžeto vykdymas yra atskiros biudžeto proceso stadijos (2002 m. sausio 14 d., 2002 m. liepos 11 d. nutarimai).

67.2.1. Kaip minėta, konstitucinė biudžeto proceso samprata suponuoja tai, kad *inter alia* visi valstybės biudžeto pajamų šaltiniai privalo būti nurodyti valstybės biudžeto įstatyme; Vyriausybė turi pareigą valstybės biudžeto projekte numatyti konkrečius pajamų šaltinius, jų sumas; Seimo konstituciniai įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžeto projektą apima ir Seimo įgaliojimus nustatyti valstybės biudžeto pajamų šaltinius, planuojamas valstybės biudžeto pajamas ir jų dydžius.

67.2.1.1. Šiai konstitucinės justicijos bylai aktuali Konstitucijos 127 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta, kad valstybės biudžeto pajamos formuojamos iš mokesčių, privalomų mokėjimų, rinkliavų, pajamų iš valstybinio turto ir kitų įplaukų, ir 127 straipsnio 3 dalis, kurioje nustatyta, kad mokesčius, kitas įmokas į biudžetus ir rinkliavas nustato Lietuvos Respublikos įstatymai. Paminėtinas ir Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktas, kuriame įtvirtinti Seimo įgaliojimai nustatyti valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus.

Konstitucinis Teismas, aiškindamas šias ir kitas su mokesčiais ir kitais privalomais mokėjimais susijusias Konstitucijos nuostatas, ne kartą yra konstatavęs, kad mokesčiai ir kiti privalomi mokėjimai – tai įstatymu nustatyti privalomi, neatlygintiniai juridinių ir fizinių asmenų atitinkamo dydžio mokėjimai nustatytu laiku į valstybės (savivaldybės) biudžetą (2006 m. sausio 24 d., 2010 m. vasario 12 d., 2015 m. balandžio 3 d. nutarimai); valstybiniai mokesčiai ir kiti privalomi mokėjimai yra teisės subjektams nustatyta piniginė prievolė valstybei; pagal Konstituciją valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus gali nustatyti tik Seimas ir tik įstatymu (*inter alia* 2002 m. birželio 3 d., 2010 m. vasario 12 d., 2015 m. rugsėjo 22 d. nutarimai); tokie esminiai mokesčio elementai kaip mokesčio objektas, mokestinių santykių subjektai, jų teisės ir pareigos, mokesčio dydžiai (tarifai), mokėjimo terminai, išimtys ir lengvatos, baudos ir delspinigiai turi būti nustatomi įstatymu (*inter alia* 2006 m. sausio 24 d., 2007 m. lapkričio 29 d., 2016 m. gruodžio 7 d. nutarimai).

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina, kad, įgyvendindamas konstitucinius įgaliojimus formuoti valstybinę politiką įvairiose visuomenės gyvenimo srityse, pagal Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktą, 127 straipsnio 3 dalį Seimas gali įstatymu nustatyti

tokius valstybinius mokesčius (privalomus mokėjimus), kurių objekto specifika gali lemti surenkamų lėšų tikslinę paskirtį – valstybinės politikos tam tikroje gyvenimo srityje specifinių prioritetų įgyvendinimą. Tokių tikslinių valstybinių mokesčių (privalomų mokėjimų) nustatymas turi būti grindžiamas konstituciškai svarbiais tikslais, kaip antai aplinkos apsaugos, žmonių sveikatos apsaugos ir kitais viešąjį interesą užtikrinančiais tikslais. Pabrėžtina, kad tiksliniai valstybiniai mokesčiai (privalomi mokėjimai) negali iškreipti bendros valstybinių mokesčių sistemos, konstitucinės valstybės biudžeto ir jo proceso sampratos, t. y. pajamos iš tikslinių valstybinių mokesčių (privalomų mokėjimų) negali sudaryti neproporcingai didelės valstybės biudžeto pajamų dalies; priešingu atveju būtų paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu būtų paneigtos konstitucinė Vyriausybės pareiga rengiant valstybės biudžeto projektą ir konstitucinė Seimo pareiga svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

67.2.1.2. Kaip minėta, pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius.

Atsižvelgiant į tai, pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius, kartu kiekvieniems biudžetiniams metams numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų tiems prioritetams įgyvendinti dydį; pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius, kartu kiekvieniems biudžetiniams metams nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų tiems prioritetams įgyvendinti dydį.

67.2.2. Kaip minėta, konstitucinė biudžeto proceso samprata suponuoja tai, kad *inter alia* išlaidos, kurioms valstybės biudžeto lėšos skiriamos, tų lėšų dydis, subjektai, kuriems skiriami valstybės biudžeto asignavimai, privalo būti nurodyti valstybės biudžeto įstatyme; Vyriausybė turi konstitucinę pareigą valstybės biudžeto projekte numatyti konkrečias sumas, numatomas valstybės ir visuomenės reikmėms finansuoti; Seimo konstituciniai įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžeto projektą apima ir Seimo įgaliojimus nustatyti valstybės biudžeto išlaidas, subjektus, kuriems skiriamos valstybės biudžeto lėšos, asignavimų dydžius.

Valstybės, kaip visos visuomenės organizacijos, turinčios veikti visos visuomenės interesais taip, kad būtų užtikrinta socialinė darna, biudžeto lėšos privalo būti skiriamos įvairioms valstybės funkcijoms vykdyti, viešosioms paslaugoms teikti (2013 m. gegužės 16 d., 2013 m. liepos 5 d. nutarimai). Kaip minėta, pagal Konstituciją Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, ir Seimas, svarstydamas bei tvirtindamas valstybės biudžetą, privalo tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

67.2.2.1. Kaip minėta, pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinas reikmes, finansuojamas iš numatytų valstybės biudžeto lėšų šaltinių.

Atsižvelgiant į tai, pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti konkretų lėšų dydį, planuojamą skirti atitinkamais įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti iš tuose įstatymuose numatytų valstybės biudžeto lėšų šaltinių; pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų lėšų dydį, skiriamą atitinkamais įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti iš tuose įstatymuose numatytų valstybės biudžeto lėšų šaltinių.

67.2.2.2. Kaip minėta, pagal Konstituciją įstatymų leidėjas negali sukurti tokios teisinės situacijos, kai išleidžiamas įstatymas arba kitas teisės aktas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai. Taigi pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinius teisinės valstybės ir atsakingo valdymo principus, įstatymams ir kitiems teisės aktams, kurie suponuoja tam tikrą valstybės išlaidų su valstybės nuolatinių funkcijų vykdymu (visuomenės kasdienių reikmių tenkinimu) susijusiems valstybės finansiniams įsipareigojimams įgyvendinti (kaip antai valstybės institucijų ir valstybės tarnybos veiklai, socialinei paramai, sveikatos apsaugai, kultūros, mokslo, sporto rėmimui) dydį, atitinkamos pakankamo dydžio valstybės biudžeto lėšos turi būti numatytos kiekvienų metų valstybės biudžete.

Atsižvelgiant į tai, pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti pakankamas lėšas įstatymams ir kitiems teisės aktams, kurie suponuoja tam tikrus valstybės finansinius įsipareigojimus, susijusius su valstybės nuolatinių funkcijų vykdymu (visuomenės kasdienių reikmių tenkinimu), įgyvendinti; pagal Konstitucijos 67 straipsnio

14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti pakankamas lėšas įstatymams ir kitiems teisės aktams, kurie suponuoja tam tikrus valstybės finansinius įsipareigojimus, susijusius su valstybės nuolatinių funkcijų vykdymu (visuomenės kasdienių reikmių tenkinimu), įgyvendinti.

Pabrėžtina, kad įstatymų ir kitų teisės aktų, kurie suponuoja tam tikrus valstybės finansinius įsipareigojimus, taigi ir tam tikrą valstybės išlaidų su valstybės nuolatinių funkcijų vykdymu susijusioms visuomenės kasdienėms reikmėms tenkinti dydį, samprata negali būti tapatinama su konstitucine įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata, įtvirtinta Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje. Kiekvienų metų valstybės biudžete planuodami ir tvirtindami tokioms reikmėms tenkinti skiriamų valstybės išlaidų dydį, pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį atsakingo valdymo principą, Vyriausybė ir Seimas privalo tinkamai atsižvelgti *inter alia* į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius, kitus svarbius veiksnius, *inter alia* į atitinkamus įstatymais nustatytus valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetus.

67.2.3. Šiame kontekste pažymėtina, jog Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje *inter alia* nustatyta, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

67.2.3.1. Aiškindamas šią Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalies nuostatą, Konstitucinis Teismas 2002 m. sausio 14 d. nutarime pažymėjo, kad:

– biudžetiniams metams planuojamos valstybės pajamos ir išlaidos gali būti numatytos tik įstatymu patvirtintame valstybės biudžete; nuostatos, jog negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, negalima interpretuoti kaip leidžiančios nustatyti tokį tam tikrų reikmių finansavimą, kuris neatsispindėtų konkrečių metų valstybės biudžeto įstatyme;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodyti įstatymai, numatantys tam tikras išlaidas, nėra įstatymai, atstojantys ar pakeičiantys valstybės biudžeto įstatymą; jais negalima reguliuoti santykių, kuriuos pagal Konstituciją galima reguliuoti tik valstybės biudžeto įstatymu; tai įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tuomet, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodyti tam tikras išlaidas numatantys įstatymai yra ne taisyklė, bet išimtis; ne valstybės biudžeto įstatymais išlaidas galima numatyti tik konkrečiai apibrėžtam, visuotinai svarbiam tikslui pasiekti per įstatymo nustatytą laiką ir tik tada, kai šių reikmių negalima patenkinti per vienus biudžetinius metus, tačiau jais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti; priešingu atveju būtų iškreipiama konstitucinė valstybės biudžeto samprata: konstitucinis

biudžetinių metų institutas netektų prasmės, būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga valstybės biudžeto projektą rengti bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga valstybės biudžetą tvirtinti biudžetiniams metams atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus arba galimus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, į kitus svarbius veiksnius; taip būtų sudaromos prielaidos pažeisti ir konstitucinį socialinio teisingumo bei socialinės darnos imperatyvą;

– jeigu kurie nors įstatymai numato tam tikras išlaidas, Vyriausybė, rengdama (sudarydama) valstybės biudžeto projektą, turi šiais įstatymais vadovautis, juos vykdyti; pagal Konstituciją Vyriausybė turi pareigą pateikti Seimui tokį valstybės biudžeto projektą, kuriame būtų paisoma tokių įstatymų nuostatų dėl valstybės išlaidų.

67.2.3.2. Taigi Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus (pavyzdžiui, strateginiams energetikos, transporto, aplinkos apsaugos, informacinių technologijų plėtros, kultūros paveldo apsaugos projektams įgyvendinti). Pabrėžtina, kad Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvoka suponuoja konkretų tuose įstatymuose nustatytą valstybės lėšų, skiriamų šiems visuomenės ir valstybės uždaviniams spręsti, dydį, kuris turi būti atspindėtas kiekvienų metų valstybės biudžete. Tai savaime nepaneigia Vyriausybės konstitucinių teisės ir pareigos sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinių teisės ir pareigos tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

67.2.3.3. Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu aiškinant Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvoką kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, pažymėtina, kad pagal Konstituciją leidžiama tam tikrais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas, skirtas tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti, numatyti kitų metų valstybės biudžete, taip siekiant užtikrinti finansavimo šiems uždaviniams spręsti tęstinumą; tačiau draudžiama kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms). Priešingu atveju būtų paneigtos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

68. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pabrėžtina, kad konstitucinė valstybės biudžeto ir jo proceso samprata aiškintina atsižvelgiant į konstitucinę vietos savivaldos sampratą, konstitucinį valstybės institucijų, kurios turi būti nepriklausomos nuo kitų valstybės valdžios institucijų, statusą.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą negali būti suprantami kaip suteikiantys teisę tik savo nuožiūra planuoti ir numatyti vietos savivaldai ir konstitucines nepriklausomumo garantijas turinčioms valstybės institucijoms skirtus valstybės biudžeto asignavimus. Pažymėtina, kad konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant ir tvirtinant valstybės biudžetą paisyti konstitucinių vietos savivaldos ir tam tikrų valstybės institucijų nepriklausomumo garantijų savaime nesuvaržo Vyriausybės ir Seimo galimybių rengiant valstybės biudžeto projektą ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

68.1. Pažymėtina, kad Konstitucijoje skiriamos dvi viešosios valdžios sistemos: valstybės valdymas ir vietos savivalda (2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas). Kaip 1998 m. vasario 18 d. nutarime yra pažymėjęs Konstitucinis Teismas, savivalda suponuoja tam tikrą veiklos laisvę ir savarankiškumą, nepriklausomumą nuo valstybės valdžios institucijų.

68.1.1. Konstitucijos 120 straipsnio 2 dalies nuostata, kad savivaldybės pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją veikia laisvai ir savarankiškai, vertintina kaip šių vietos bendruomenių dalyvavimo valdant šias teritorijas garantija (2001 m. birželio 28 d., 2002 m. gruodžio 24 d. nutarimai). Konstitucijoje vietos savivalda yra įtvirtinta kaip savaveiksmiškumo pagrindais veikianti ir valstybės valdžios institucijoms tiesiogiai nepavaldi vietinė viešojo administravimo sistema – įstatymų numatytų administracinių vienetų teritorinių bendruomenių savitvarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją (*inter alia* 2002 m. gruodžio 24 d., 2005 m. liepos 8 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog konstitucinė nuostata, kad savivaldybės pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją veikia laisvai ir savarankiškai, reiškia ir tai, kad jeigu Konstitucijoje ar įstatymuose tam tikros funkcijos yra priskirtos savivaldybėms, tai savivaldybės ir vykdo šias funkcijas tiek, kiek šios yra joms priskirtos; be tų funkcijų, kurios priklauso išimtinai savivaldybėms, joms gali būti pavesta vykdyti ir tam tikras valstybės funkcijas; taip užtikrinama veiksmingesnė valstybės valdžios ir piliečių sąveika, valdymo demokratiškumas (2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas).

Paminėtina, kad pagal Konstitucijos 121 straipsnio 1 dalį savivaldybės sudaro ir tvirtina savo biudžetą. Kaip 2002 m. sausio 14 d., 2015 m. birželio 11 d. nutarimuose yra pažymėjęs Konstitucinis Teismas, pagal Konstituciją savivaldybių biudžetai yra savarankiški; savivaldybių biudžetų savarankiškumas – svarbus savivaldybių veiklos savarankiškumo pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją konstitucinio principo aspektas.

68.1.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Konstitucijos 120 straipsnio 1 dalį valstybė remia savivaldybes.

Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad Konstitucijoje įtvirtinti savivaldybių veiklos savarankiškumas pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją ir valstybės parama savivaldybėms, savivaldybių ir valstybės interesų derinimas suponuoja tai, kad valstybės biudžete turi būti numatytos lėšos (savivaldybių pajamos ir jų šaltiniai), kurių reikia, kad būtų užtikrintas visavertis savivaldos funkcionavimas, įgyvendinamos savivaldybių funkcijos (2002 m. gruodžio 24 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad negalima savivaldos institucijoms priskirti tokių funkcijų, kurių jos nebūtų pajėgios atlikti (2002 m. sausio 14 d., 2005 m. liepos 8 d. nutarimai), ir kad jeigu įstatymais savivaldybėms perduodamos valstybės funkcijos, taip pat jeigu joms įstatymais ar kitais teisės aktais sukuriamos pareigos, turi būti numatomos ir šioms funkcijoms (pareigoms) reikalingos lėšos (2002 m. gruodžio 24 d., 2005 m. liepos 8 d. nutarimai).

68.1.3. Aiškinant Konstitucijos 120 straipsnio 1 dalį, pagal kurią valstybė remia savivaldybes, pažymėtina, kad, kaip yra konstatavęs Konstitucinis Teismas:

– numatydamas savivaldybėms lėšas (pajamas ir jų šaltinius) valstybės biudžete, Seimas yra saistomas savo paties priimtų įstatymų, taip pat ir tų, kuriais apibrėžta, kaip yra apskaičiuojamos valstybės biudžeto lėšos savivaldybėms, kokia tvarka jos yra skiriamos, kaip savivaldybių biudžetams yra prognozuojamos mokestinės pajamos ir įstatymų nustatytų mokesčių dalys ir t. t. (2002 m. sausio 14 d., 2015 m. birželio 11 d. nutarimai);

– įstatymų leidėjas turi diskreciją pasirinkti savivaldybių finansavimo prioritetus, taip pat būdus ir formas, kuriais valstybė remia savivaldybes, įskaitant tai, kaip apskaičiuojamos valstybės biudžeto lėšos savivaldybėms, kokia tvarka jos skiriamos, tačiau tai darydamas jis turi paisyti Konstitucijos, *inter alia* jos 120 straipsnyje, 121 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų imperatyvų užtikrinti visaverčiam savivaldos funkcionavimui bei savivaldybių funkcijų įgyvendinimui reikalingą finansavimą ir konstitucinių atsakingo valdymo, proporcingumo principų, pagal kuriuos savivaldybių funkcijų finansavimas turi būti adekvatus jų apimčiai (2015 m. birželio 11 d. nutarimas);

– iš šių konstitucinių imperatyvų įstatymų leidėjui kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį lėšos savivaldybių funkcijoms finansuoti būtų skiriamos *inter alia* pervedant savivaldybėms tam tikrus mokesčius (jų dalį), atsižvelgiant į valstybės ir visuomenės

išteklius, materialines ir finansines galimybes, proporcingai savivaldybių vykdomų funkcijų finansavimo poreikiui (2015 m. birželio 11 d. nutarimas).

68.1.4. Taigi pažymėtina, kad pagal Konstituciją, *inter alia* jos 120 straipsnyje, 121 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus imperatyvus užtikrinti visaverčiam savivaldos funkcionavimui bei savivaldybių funkcijų įgyvendinimui reikalingą finansavimą, įstatymų leidėjui kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį adekvatus savivaldybių funkcijų apimčiai jų finansavimas būtų numatomas, *inter alia* pervedant savivaldybėms tam tikrus mokesčius (jų dalį), atsižvelgiant į valstybės ir visuomenės išteklius, materialines ir finansines galimybes, proporcingai savivaldybių vykdomų funkcijų finansavimo poreikiui. Todėl toks valstybės paramos savivaldybėms modelis, pagal kurį įstatymais nustatyta konkreti valstybės biudžeto lėšų iš valstybinių mokesčių dalis būtų skiriama savivaldybių funkcijų finansavimui, savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą ir konstitucinių Seimo įgaliojimų tvirtinti valstybės biudžetą, nors tokį valstybės paramos savivaldybėms modelį nustatantys įstatymai nepatenka į Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratą.

68.2. Kaip 2002 m. liepos 11 d. nutarime konstatavo Konstitucinis Teismas, iš Konstitucijos 5 straipsnio ir kitų Konstitucijos straipsnių, nustatančių valstybės valdžią vykdančių valstybės institucijų įgaliojimus ir įtvirtinančių valdžių padalijimo principą, Vyriausybei kyla pareiga rengiant valstybės biudžeto projektą jame numatyti tiek lėšų valstybės valdžią vykdančioms valstybės institucijoms – Seimui, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei, Teismams, kad būtų garantuotas Konstitucijoje įtvirtintas šių valstybės valdžią vykdančių institucijų savarankiškumas, valdžių pusiausvyra ir kad jos galėtų vykdyti Konstitucijoje bei įstatymuose joms nustatytas funkcijas. Konstitucinis Teismas 2002 m. liepos 11 d. nutarime taip pat konstatavo, kad Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, turi atsižvelgti į kitų Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų valstybės valdžią vykdančių institucijų – Seimo, Respublikos Prezidento, Teismų pateiktus asignavimų iš valstybės biudžeto, reikalingų šių institucijų Konstitucijoje ir įstatymuose nustatytų funkcijų vykdymui, dydžius; jeigu Vyriausybės parengtame valstybės biudžeto projekte Seimui, Respublikos Prezidentui, Teismams būtų numatyta asignavimų akivaizdžiai mažiau, negu jų reikia, kad valstybės valdžią vykdančios institucijos galėtų atlikti joms Konstitucijoje ir įstatymuose nustatytas funkcijas, kad būtų garantuotas Konstitucijoje įtvirtintas šių valstybės valdžią vykdančių institucijų savarankiškumas, valdžių pusiausvyra, taip pat jų nepriklausomybė nuo Vyriausybės, kaip vykdomosios valdžios institucijos, būtų sudarytos prielaidos pažeisti konstitucinį valdžių padalijimo principą ir Konstitucijos 5 straipsnį.

68.2.1. Kaip savo 1999 m. gruodžio 21 d. nutarime yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, teismų nepriklausomumo principas apima ir teismų finansavimo nepriklausomumą nuo

vykdomosios valdžios; finansinį teismų nepriklausomumą užtikrina toks teisinis reguliavimas, kai lėšos teismų sistemai ir kiekvienam teismui yra skiriamos įstatymu patvirtintame valstybės biudžete; valstybės biudžete turi būti nustatoma, kiek lėšų skiriama kiekvienam teismui, kad būtų sudarytos tinkamos sąlygos vykdyti teisingumą (2006 m. gegužės 9 d. nutarimas); teismų finansavimo ribojimas traktuojamas kaip kėsinimasis į teisėjo ar teismų nepriklausomumą (*inter alia* 1995 m. gruodžio 6 d., 2001 m. liepos 12 d., 2006 m. kovo 28 d. nutarimai).

68.2.1.1. Konstitucinis Teismas – teisminės valdžios sistemos dalis (2006 m. birželio 6 d., 2010 m. gegužės 13 d. nutarimai). Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, jis yra savarankiškas ir nepriklausomas teismas, vykdo konstitucinį teisingumą, garantuoja Konstitucijos viršenybę teisės sistemoje ir konstitucinį teisėtumą.

Pažymėtina, kad pagal Konstituciją toks Konstitucinio Teismo statusas suponuoja *inter alia* jo finansinį nepriklausomumą, kurį užtikrina toks teisinis reguliavimas, kai lėšos Konstituciniam Teismui yra skiriamos įstatymu patvirtintame valstybės biudžete ir tokių lėšų dydis yra adekvatus Konstitucinio Teismo vykdomų funkcijų apimčiai, kad jis galėtų deramai vykdyti konstitucinį teisingumą, garantuoti Konstitucijos viršenybę teisės sistemoje ir konstitucinį teisėtumą. Atsižvelgiant į tai, valstybės biudžeto proceso teisinis reguliavimas turi būti toks, kad planuojant ir tvirtinant valstybės biudžeto asignavimus Konstituciniam Teismui jis nepatirtų politinio spaudimo dėl savo veiklos ir būtų atsižvelgiama į pagrįstus Konstitucinio Teismo pasiūlymus dėl valstybės biudžeto asignavimų skyrimo jo veiklai; priešingu atveju, jeigu Vyriausybė rengdama valstybės biudžeto projektą bei Seimas tvirtindamas valstybės biudžetą turėtų plačią diskreciją nuspręsti dėl kiekvienais metais Konstituciniam Teismui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydžių, būtų sudarytos prielaidos pažeisti Konstitucinio Teismo nepriklausomumą.

68.2.1.2. Kaip 2006 m. lapkričio 27 d. nutarime konstatavo Konstitucinis Teismas, teisėjo ir teismų nepriklausomumas, taip pat jų nešališkumas yra užtikrinama *inter alia* Konstitucijoje ir įstatymuose įtvirtinant teismų sistemos nepriklausomumą nuo įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios (institucinį nepriklausomumą). Pažymėtina, kad teisėjo ir teismų nepriklausomumas – ne savitikslis dalykas, bet vienas esminių demokratinės teisinės valstybės principų, būtina žmogaus teisių ir laisvių apsaugos sąlyga (*inter alia* 2010 m. birželio 29 d., 2014 m. gegužės 8 d., 2020 m. rugsėjo 2 d. nutarimai).

Teisminės valdžios visavertiškumas ir nepriklausomumas suponuoja jos savivaldą; teismų organizacinis savarankiškumas ir savivalda – svarbios realaus teisminės valdžios nepriklausomumo garantijos (1999 m. gruodžio 21 d. nutarimas). Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje numatyta speciali teisėjų institucija interpretuotina kaip svarbus Teismo – savarankiškos valstybės valdžios – savivaldos elementas (1999 m. gruodžio 21 d., 2006 m. gegužės 9 d. nutarimai). Pabrėžtina, kad

šios įstatyme numatytos teisminės valdžios savivaldos institucijos paskirtis – ginti teismų ir teisėjų nepriklausomumą.

Taigi toks Konstitucijoje įtvirtintas teisminės valdžios statusas suponuoja *inter alia* kitų teismų nei Konstitucinis Teismas finansinį nepriklausomumą, kurį užtikrina toks teisinis reguliavimas, kai lėšos teismų sistemai ir kiekvienam teismui yra skiriamos įstatymu patvirtintame valstybės biudžete ir tokių lėšų dydis yra adekvatus teismų vykdomų funkcijų apimčiai, kad jie galėtų deramai vykdyti teisingumą. Atsižvelgiant į tai, valstybės biudžeto proceso teisinis reguliavimas turi būti toks, kad planuojant ir tvirtinant valstybės biudžeto asignavimus teismams jie nepatirtų politinio spaudimo dėl savo veiklos ir būtų atsižvelgiama į pagrįstus teismų pasiūlymus dėl valstybės biudžeto asignavimų skyrimo jų veiklai, *inter alia* reiškiamus per įstatyme numatytą teisminės valdžios savivaldos instituciją; be kita ko, valstybės biudžeto proceso teisiniu reguliavimu turėtų būti užtikrintas šios teisminės valdžios savivaldos institucijos dalyvavimas rengiant valstybės biudžeto projektą. Priešingu atveju, jeigu Vyriausybė rengdama valstybės biudžeto projektą bei Seimas tvirtindamas valstybės biudžetą turėtų plačią diskreciją nuspręsti dėl kiekvienais metais teismams skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydžių, būtų sudarytos prielaidos pažeisti teisminės valdžios nepriklausomumą.

68.2.2. Pažymėtina, kad Konstitucijos 118 straipsnyje (2003 m. kovo 20 d. redakcija) yra įtvirtintas prokuratūros institutas. Šio straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos prokuratūrą sudaro Generalinė prokuratūra ir teritorinės prokuratūros, o pagal šio straipsnio 3 dalį prokuroras, vykdydamas savo funkcijas, yra nepriklausomas ir klauso tik įstatymo. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad Konstitucijos 118 straipsnio (2003 m. kovo 20 d. redakcija) 3 dalyje *expressis verbis* įtvirtintas prokurorų nepriklausomumo principas; vadinasi, prokurorai, vykdydami savo funkcijas, veikia savarankiškai, įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios institucijos negali kištis į jų funkcijų vykdymą; kad galėtų tinkamai vykdyti savo funkcijas, prokurorai privalo turėti pakankamas įstatymo nustatytas savarankiškumo garantijas (2014 m. sausio 16 d. sprendimas, 2015 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Taigi pagal Konstituciją toks prokuratūros statusas suponuoja *inter alia* jos finansinį nepriklausomumą, kurį užtikrina toks teisinis reguliavimas, kai lėšos prokuratūrai yra skiriamos įstatymu patvirtintame valstybės biudžete ir tokių lėšų dydis yra adekvatus prokuratūros vykdomų funkcijų apimčiai. Atsižvelgiant į tai, valstybės biudžeto proceso teisinis reguliavimas turi būti toks, kad planuojant ir tvirtinant valstybės biudžeto asignavimus prokuratūrai ji nepatirtų politinio spaudimo dėl prokurorų veiklos.

68.2.3. Pažymėtina, kad Konstitucijos XII skirsnyje yra įtvirtintas Valstybės kontrolės institutas. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad konstitucinė Valstybės kontrolės paskirtis, konstituciniai teisinės valstybės ir valdžių padalijimo principai suponuoja konstitucinį reikalavimą

Valstybės kontrolei nepriklausomai nuo kitų valstybės institucijų, *inter alia* nuo Seimo, Respublikos Prezidento, Vyriausybės, vykdyti jai iš Konstitucijos kylančius įgaliojimus (2019 m. gegužės 16 d. nutarimas).

Taigi pagal Konstituciją toks Valstybės kontrolės statusas suponuoja *inter alia* jos finansinį nepriklausomumą, kurį užtikrina toks teisinis reguliavimas, kai lėšos Valstybės kontrolei yra skiriamos įstatymu patvirtintame valstybės biudžete ir tokių lėšų dydis yra adekvatus Valstybės kontrolės vykdomų funkcijų apimčiai. Atsižvelgiant į tai, valstybės biudžeto proceso teisinis reguliavimas turi būti toks, kad planuojant ir tvirtinant valstybės biudžeto asignavimus Valstybės kontrolei ji nepatirtų politinio spaudimo dėl savo veiklos.

68.2.4. Atsižvelgiant į minėtą konstitucinį valstybės institucijų, kurios turi būti nepriklausomos nuo kitų valstybės valdžios institucijų, *inter alia* Konstitucinio Teismo, teismų, prokuratūros, Valstybės kontrolės, statusą, pažymėtina, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas gali nustatyti įvairias jų finansinio nepriklausomumo garantijas, užtikrinančias adekvatų šių institucijų vykdomų funkcijų apimčiai finansavimą, užkertančias kelią nepagrįstam jų finansavimo ribojimui, taigi ir politiniam spaudimui. Pažymėtina, kad tokias garantijas nustatantys įstatymai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą ir konstitucinių Seimo įgaliojimų tvirtinti valstybės biudžetą, nors šie įstatymai nepatenka į Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratą.

69. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį, 131 straipsnio 1 dalį Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, ir Seimas, tvirtindamas valstybės biudžetą, turi atsižvelgti į nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinį statusą. Taigi rengiant, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžeto projektą, kiek jis yra susijęs su valstybės biudžeto lėšų skyrimu nacionaliniam visuomeniniam transliuotojui, Seimas ir Vyriausybė turi paisyti ne tik iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos kylančių reikalavimų.

69.1. Pažymėtina, kad, kaip 2019 m. gegužės 16 d. nutarime konstatavo Konstitucinis Teismas, iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, kyla nacionalinio visuomeninio transliuotojo misija užtikrinti viešąjį interesą – Konstitucijoje įtvirtintą, jos ginamą ir saugomą visuomenės interesą būti tinkamai informuotai, t. y. nacionaliniu lygmeniu skleisti visuomenei informaciją puoselėjant konstitucines ir bendras žmogiškąsias vertybes, *inter alia* ginant nacionalinius interesus, stiprinant demokratiją, ugdant pilietiškumą, pagarbą teisei, visuomenės atvirumą ir toleranciją, puoselėjant kalbą ir kultūrą, užkertant kelią dezinformacijai; nacionalinio visuomeninio transliuotojo veikla įgyvendinant šią misiją turi būti grindžiama *inter alia* pliuralistinės

demokratijos, objektyvumo, nešališkumo, pagarbos žmogaus orumui ir jo teisėms, *inter alia* įsitikinimų ir jų raiškos laisvei, moralės ir etikos principais.

Kaip 2006 m. gruodžio 21 d. nutarime pažymėjo Konstitucinis Teismas, visuomeninis transliuotojas, turint omenyje jo ypatingą konstitucinę misiją, nėra įsteigiamas tam, kad užimtų rinką (ar jos dalį) ir joje įsitvirtintų; tuo jis iš esmės skiriasi nuo privačių (komercinių) transliuotojų; jo misija yra kita – ne rinkos dalyvio misija; visuomeninis transliuotojas, neatstovaudamas jokiai interesų grupei, turi teikti viešąsias radijo ir televizijos transliavimo paslaugas visai visuomenei, o ne savo steigėjui – valstybei; visuomeninio transliuotojo programos ir laidos turi būti rengiamos ir platinamos ne dėl jų ekonominės naudos, o dėl to, kad atitinkama informacija piliečiams (ir kitiems gyventojams) reikalinga tam, kad jie galėtų dalyvauti priimant valstybinės reikšmės sprendimus, kad žmonės galėtų dalyvauti priimant kitus sprendimus, susijusius su viešųjų reikalų tvarkymu, taip pat sprendimus, susijusius su savo teisių ir laisvių įgyvendinimu.

Konstitucinis Teismas 2006 m. gruodžio 21 d. nutarime pažymėjo ir tai, kad visuomeninio transliuotojo veikla negali būti sukomercinta, jo programos ir laidos neturi būti orientuotos vien į kuo didesnės auditorijos pritraukimą, į komercinę sėkmę; nukrypus nuo šio reikalavimo galėtų būti ne tik pakenkta visuomeninio transliuotojo konstitucinei misijai, bet ir paneigtas paties visuomeninio transliuotojo *raison d'être*.

69.2. Iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, kylanti visuomeninio transliuotojo, *inter alia* nacionalinio visuomeninio transliuotojo, misija suponuoja šiai misijai vykdyti būtiną jo nepriklausomumą (2019 m. gegužės 16 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas 2006 m. gruodžio 21 d. nutarime pabrėžė, kad turi būti sudarytos materialiosios, organizacinės, finansinės sąlygos visuomeniniam transliuotojui veiksmingai vykdyti savo misiją, taip pat kad įstatymu nustatytu teisiniu reguliavimu turi būti užtikrintas visuomeninio transliuotojo nepriklausomumas nuo valdžios institucijų, pareigūnų, kitų asmenų kišimosi į jo veiklą; kad visuomeninis transliuotojas vykdytų savo misiją, tai yra *conditio sine qua non*.

Kaip 2019 m. gegužės 16 d. nutarime pažymėjo Konstitucinis Teismas, iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, kylančios visuomeninio transliuotojo, *inter alia* nacionalinio visuomeninio transliuotojo, misijos suponuojamas jo nepriklausomumas nuo valdžios institucijų, pareigūnų, taip pat kitų asmenų kišimosi į jo veiklą reiškia *inter alia* tai, kad visuomeniniam transliuotojui turi būti laiduojama teisė laisvai, be išorinio kišimosi, paisant konstitucinės savo misijos, nustatyti savo programų struktūrą, laidų turinį, laiką ir pan. (nepriklausomumas informacijos laisvės požiūriu, t. y. redakcinis nepriklausomumas), taip pat įstatymų nustatyta tvarka savarankiškai organizuoti ir vykdyti savo veiklą per nepriklausomas nuo valdžios institucijų, pareigūnų, politinių partijų ir organizacijų, kitų asmenų (*inter alia* privačių (komercinių) transliuotojų) visuomeninio transliuotojo valdymo institucijas (institucinis nepriklausomumas).

Minėti iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, kylančios visuomeninio transliuotojo, *inter alia* nacionalinio visuomeninio transliuotojo, misijos suponuojamo visuomeninio transliuotojo, *inter alia* nacionalinio visuomeninio transliuotojo, nepriklausomumo aspektai – jo nepriklausomumas informacijos laisvės požiūriu (redakcinis nepriklausomumas) ir jo institucinis nepriklausomumas – yra neatskiriamai susiję; neužtikrinus visuomeninio transliuotojo, *inter alia* nacionalinio visuomeninio transliuotojo, institucinio nepriklausomumo, *inter alia* valdžios institucijoms ir pareigūnams kišantis į įstatyme nustatytų visuomeninio transliuotojo institucijų įgaliojimų vykdymą organizuojant šio transliuotojo veiklą, jiems gali būti sudarytos prielaidos daryti įtaką *inter alia* nustatant visuomeninio transliuotojo programų struktūrą ir laidų turinį, t. y. pažeisti visuomeninio transliuotojo redakcinį nepriklausomumą (2019 m. gegužės 16 d. nutarimas).

69.3. Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarime pažymėta, kad visuomeninio transliuotojo pobūdis ir konstitucinė misija suponuoja ne tik valstybės priedermę įsteigti visuomeninį transliuotoją, bet ir jos pareigą užtikrinti jo veiklą, *inter alia* pareigą visuomeniniam transliuotojui skirti deramą finansavimą, kad jis galėtų vykdyti šią misiją, teikti atitinkamas viešąsias transliavimo paslaugas.

Taigi pabrėžtina, kad iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, suponuojamo visuomeninio transliuotojo, *inter alia* nacionalinio visuomeninio transliuotojo, nepriklausomumo kyla reikalavimas įstatymu nustatyti tokį nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį, kuris užtikrintų, kad nebus nukrypta nuo šio transliuotojo konstitucinės misijos, taip pat kad nebus paneigtas visuomeninio transliuotojo nepriklausomumas.

69.3.1. Konstitucinis Teismas 2006 m. gruodžio 21 d. nutarime pažymėjo, kad pagal Konstituciją įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją pasirinkti LRT, kaip nacionalinio visuomeninio transliuotojo, finansavimo modelį; tai darydamas įstatymų leidėjas turi paisyti Konstitucijos.

Konstitucinis Teismas 2006 m. gruodžio 21 d. nutarime pažymėjo ir tai, kad nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelio pasirinkimas yra socialinio, politinio ir ekonominio tikslingumo dalykas, kuris priklauso įstatymų leidėjo kompetencijai; pagal Konstituciją įstatymų leidėjas turi diskreciją visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį pasirinkti atsižvelgdamas į valstybės ir visuomenės išteklius, materialines ir finansines galimybes, paisydamas kitų svarbių veiksnių, *inter alia* tikslingumo.

69.3.2. Aiškindamas pagal Konstituciją galimą nustatyti nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį, Konstitucinis Teismas 2006 m. gruodžio 21 d. nutarime pažymėjo, kad:

– įsteigus visuomeninį nacionalinį transliuotoją Seimui pagal Konstituciją privalu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad šiam transliuotojui pakaktų lėšų jo ypatingai konstitucinei misijai vykdyti; tačiau tai nereiškia, kad visos šios lėšos turi būti būtinai numatytos valstybės biudžete ir

skiriamos iš jo; gali būti numatyti ir kiti nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltiniai;

– vienas iš nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltinių yra lėšos, kurias šis transliuotojas gauna už transliuojamą reklamą (*inter alia* komercinę); jeigu yra pasirenkamas toks nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelis, pagal kurį jis gauna ir lėšų už transliuojamą reklamą, yra būtina paisyti *inter alia* Konstitucijos 29, 46 straipsnių nuostatų; įstatymų leidėjas gali nustatyti ir tokį teisinį reguliavimą, kuriuo ribotų reklamos transliavimą nacionalinio visuomeninio transliuotojo (ir kitų radijo ir televizijos transliuotojų) programose ir laidose;

– įstatymų leidėjas gali įstatymu net visiškai uždrausti transliuoti reklamą per nacionalinį radiją ir televiziją, bet tik jeigu visuomenės ištekliai, finansinės galimybės tai leidžia ir jeigu tai nepakenks nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinei misijai; tokiu ypatingu atveju įstatymų leidėjas privalo užtikrinti nacionalinio visuomeninio transliuotojo deramą finansavimą kitais būdais, pavyzdžiui, iš vadinamojo abonentinio mokesčio (rinkliavos), ypač jeigu visiškas reklamos transliavimo uždraudimas gali neleisti šiam transliuotojui vykdyti savo konstitucinės misijos; priešingu atveju būtų sudarytos prielaidos pažeisti Konstitucijoje įtvirtintą, jos ginamą ir saugomą visuomenės interesą būti informuotai, galėtų būti paneigtos tam tikros konstitucinės vertybės, kurioms įgyvendinti, puoselėti, saugoti kaip tik ir yra skirtas visuomeninio transliuotojo institutas;

– Konstitucija netoleruoja tokio nacionalinio visuomeninio transliuotojo (kaip ir bet kurio kito visuomeninio transliuotojo) nepakankamo (jo ypatingai konstitucinei misijai vykdyti) finansavimo iš valstybės biudžeto (ar jo mažinimo), kai tuo siekiama (arba gali būti siekiama) pažeisti jo nepriklausomumą ir šitaip daryti įtaką jo transliuojamoms programoms ir laidoms.

69.4. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjas, įgyvendindamas diskreciją pasirinkti nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį, yra saistomas iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, kylančios nacionalinio visuomeninio transliuotojo misijos suponuojamo jo nepriklausomumo imperatyvo. Kad ir koks nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelis būtų pasirinktas, turi būti užtikrintas deramas nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimas, kuris leistų veiksmingai vykdyti konstitucinę jo misiją.

Kartu pažymėtina, jog pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, nustatęs tokį nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį, pagal kurį pagrindinis nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltinis yra valstybės biudžeto lėšos, uždraudžiant nacionaliniam visuomeniniam transliuotojui gauti lėšų už transliuojamą reklamą ir nenumatant kitų reikšmingų finansavimo šaltinių (*inter alia* specialios rinkliavos), privalo užtikrinti, kad planuojant ir tvirtinant

valstybės biudžeto asignavimus nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinei misijai įgyvendinti nacionalinis visuomeninis transliuotojas nepatirtų politinio spaudimo dėl savo veiklos, *inter alia* transliuojamų programų ir laidų. Priešingu atveju, jeigu vienintelis reikšmingas nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltinis būtų valstybės biudžeto lėšos ir Vyriausybė rengdama valstybės biudžeto projektą bei Seimas tvirtindamas valstybės biudžetą turėtų plačią diskreciją nuspręsti dėl kiekvienais metais nacionaliniam visuomeniniam transliuotojui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydžių, būtų sudarytos prielaidos pažeisti institucinį ir redakcinį nacionalinio visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą, taigi ir Konstitucijoje įtvirtintą, jos ginamą ir saugomą visuomenės interesą būti informuotai, kitas konstitucines vertybes, kurioms įgyvendinti, puoselėti, saugoti yra skirtas nacionalinio visuomeninio transliuotojo institutas.

XIII

Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnio (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalies (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais), išskyrus jo 4 dalį, 10 straipsnio 2 dalies atitikties Konstitucijai vertinimas

70. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnio (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalies (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais), išskyrus jo 4 dalį, 10 straipsnio 2 dalies atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

71. Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti

valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

72. Sprendžiant dėl ginčijamų Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo nuostatų atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes; atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus ir rengdama valstybės biudžeto projektą bei vykdydama valstybės biudžetą, turi įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus; tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą;

– pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus

įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti.

72.1. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai.

72.1.1. Minėta, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių, išskyrus šio straipsnio 7 punkte nurodytas fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų, jų padalinių ir užsienio valstybių tikslines lėšas, kurios pagal savo paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms reikmėms, išskyrus iš Kelių priežiūros ir plėtros programos finansuojamas automobilių kelių tinklo reikmes. Pažymėtina, kad, kaip minėta, Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos naudojamos nuolatinei valstybės funkcijai – plėtoti automobilių kelių tinklą ir

užtikrinti jo veikimą – finansuoti (Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnis (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais)).

Atsižvelgiant į tai, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių (išskyrus šio straipsnio 7 punkte nurodytas tikslines lėšas, kurių paskirtis negali būti kitokia), vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – automobilių kelių tinklo plėtrai ir jo veikimo užtikrinimui – įgyvendinti būtinus valstybės lėšų šaltinius, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį, kuris būtų skirtas šiam prioritetui (su juo susijusioms reikmėms) įgyvendinti. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – plėtoti automobilių kelių tinklą ir užtikrinti jo veikimą – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

72.1.2. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnyje (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu) nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

72.2. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais.

72.2.1. Minėta, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnyje (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) *inter alia* nustatytos reikmės, kurioms naudojami Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltiniai (lėšos).

72.2.1.1. Kaip minėta, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) 1, 2, 7, 8 dalyse nustatytos nuolatinei valstybės funkcijai – plėtoti automobilių kelių tinklą ir užtikrinti jo veikimą – vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) automobilių kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmės. Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) 1, 2, 7, 8 dalyse nėra nustatytas konkretus valstybės biudžeto lėšų dydis, skiriamas jose nurodytoms įprastinėms (kasdienėms) automobilių kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmėms.

Atsižvelgiant į tai, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) 1, 2, 7, 8 dalyse nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – automobilių kelių tinklo plėtrai ir jo veikimo užtikrinimui – įgyvendinti būtinas reikmes, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų šioms reikmėms skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – plėtoti automobilių kelių tinklą ir užtikrinti jo veikimą – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

72.2.1.2. Kaip minėta, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) yra numatytas privalomas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų rezervas valstybės reikmėms, susijusioms su keliais, finansuoti, kuris numatomas Vyriausybės tvirtinamoje metinėje lėšų naudojimo sąmatoje ir kurio dydis yra iki 5 procentų visų šios programos lėšų; Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) yra nustatytas konkretus procentais išreikštas Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų dydis, kuris turi būti numatytas metinėje lėšų naudojimo sąmatoje valstybės

(ar jos institucijų, įstaigų arba įmonių) ir savivaldybių (ar jų įstaigų arba įmonių) valdomiems vietinės reikšmės keliams tiesti, taisyti, prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti.

Pažymėtina, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 6 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) įtvirtintas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis gautų Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų paskirstymą pagal svarbiausius šios programos prioritetus (numatant jiems skirti tam tikrą šios programos lėšų dydį), o ne konkretų visai šiai programai skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Atsižvelgiant į tai, toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – plėtoti automobilių kelių tinklą ir užtikrinti jo veikimą – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

72.2.1.3. Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) 1, 2, 5, 6, 7, 8 dalyse nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

72.2.1.4. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) 1, 2, 5, 6, 7, 8 dalyse nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

72.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 3 straipsnis (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu), 9 straipsnio (su

2020 m. birželio 23 d. pakeitimais) 1, 2, 5, 6, 7, 8 dalys neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

72.4. Kitaip vertintinas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio 3 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nustatytas teisinis reguliavimas.

72.4.1. Kaip minėta, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nustatyta konkreti procentais išreikšta valstybės biudžeto pajamas sudarančių akcizo pajamų, gautų už joje nurodytus realizuotus produktus, dalis, kuri skiriama Kelių priežiūros ir plėtros programai, iš kurios lėšų, kaip minėta, finansuojamos įprastinės (kasdienės) automobilių kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmės; Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nustatytos konkrečios procentais išreikštos valstybės biudžeto pajamas sudarančių akcizo pajamų, gautų už joje nurodytus realizuotus produktus, dalys, kurios skiriamos įprastinei automobilių kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmei – specialiajai vietinės reikšmės žvyrkelių asfaltavimo programai finansuoti.

72.4.2. Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio 3 dalyje (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratos ir su ja susijusio draudimo įstatymais, kurie nėra valstybės biudžeto įstatymas, numatyti konkretaus dydžio išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Tokiu teisiniu reguliavimu taip pat paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

72.4.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi

2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio 3 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio 3 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

72.5. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad pagal jį draudžiama valstybės biudžeto pajamas sudarančius Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo šaltinius (lėšas) naudoti kitoms reikmėms, nei nustatyta šiame įstatyme.

72.5.1. Kaip minėta, pagal Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalį Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšos gali būti naudojamos tik tokioms valstybės reikmėms, kurios yra nustatytos šio įstatymo 9 straipsnyje ir kurios yra įprastinės (kasdienės) automobilių kelių tinklo plėtros ir veikimo reikmės. Atsižvelgiant į tai, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip užtikrinantis Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų panaudojimą pagal paskirtį – šio įstatymo 9 straipsnyje nustatytoms valstybinės politikos prioriteto – automobilių kelių tinklo plėtros ir jo veikimo užtikrinimo – būtinoms reikmėms įgyvendinti.

72.5.2. Taigi Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

72.5.3. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga

sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

72.5.4. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

72.6. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad kiekvienas Seimo priimtas teisės aktas (jo dalis), Konstitucinio Teismo nutarimu pripažintas prieštaraujančiu Konstitucijai, yra visam laikui pašalinamas iš Lietuvos teisės sistemos, jis niekada nebegalės būti taikomas; Seimui kyla konstitucinė pareiga pripažinti tokį teisės aktą (jo dalį) netekusiu galios arba (jeigu be atitinkamo tų visuomeninių santykių teisinio reguliavimo negalima išsiversti) pakeisti jį taip, kad naujai nustatytas teisinis reguliavimas neprieštarautų Konstitucijai; bet ir tol, kol ši konstitucinė pareiga nėra įvykdyta, toks teisės aktas (jo dalis) jokiomis aplinkybėmis negali būti taikomas, – šiuo atžvilgiu tokio teisės akto teisinė galia yra panaikinta (*inter alia* 2006 m. rugpjūčio 8 d., 2008 m. vasario 1 d. sprendimai, 2018 m. gruodžio 19 d. nutarimas).

Tačiau, kaip yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, yra įmanomos ir tokios teisinės situacijos, kai nuostatų, prieštaraujančių aukštesnės galios teisės aktų nuostatoms, *inter alia* Konstitucijai, pašalinimas Konstitucinio Teismo nutarimu iš teisės sistemos teisės taikymo atžvilgiu iš esmės prilygsta visuminio teisinio reguliavimo pakeitimui (*inter alia* 2006 m. rugsėjo 21 d., 2008 m. kovo 20 d., 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimai).

72.6.1. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai programai gali būti planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose; pagal Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio (2015 m. gruodžio 8 d. redakcija) 2 dalyje, 32 straipsnio 1 dalyje (2015 m.

gruodžio 8 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą biudžetiniams metams pasibaigus nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas, skirtas programoms finansuoti, privaloma grąžinti į valstybės biudžetą, išskyrus nepanaudotas šio įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punkte nurodytas lėšas, gautas iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, kurios panaudojimo apimtis ir paskirtis nurodytos *inter alia* specialiuose programų finansavimą reglamentuojančiuose įstatymuose ir kurios perkeliamos į kitus biudžetinius metus ir paliekamos asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms.

Pažymėtina ir tai, kad tokiomis specialiomis programų finansavimą reglamentuojančiomis įstatymų nuostatomis, kuriose nurodyta valstybės biudžeto pajamų dalies panaudojimo apimtis ir paskirtis, laikytinos Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio 3 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), kuriose nustatytos konkrečios procentais išreikštos valstybės biudžeto pajamas sudarančių akcizo pajamų, gautų už jose nurodytus realizuotus produktus, dalys, skiriamos Kelių priežiūros ir plėtros programai.

72.6.2. Šioje konstitucinės justicijos byloje konstatuota, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.), 9 straipsnio 3 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.) prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Taigi šių Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo nuostatų pašalinimas iš teisės sistemos teisės taikymo atžvilgiu iš esmės prilygsta visuminio teisinio reguliavimo pakeitimui ir kitokio teisinio reguliavimo nustatymui: įsigaliojus šiam Konstitucinio Teismo nutarimui, Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme neliks specialių šios programos finansavimą reglamentuojančių nuostatų, kuriose nurodyta valstybės biudžeto pajamų dalies panaudojimo apimtis ir paskirtis; taigi pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio (2012 m. spalio 16 d. redakcija) 16 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su šio įstatymo 8 straipsnio 1 dalimi (2007 m. lapkričio 8 d. redakcija), asignavimai Kelių priežiūros ir plėtros programai nebus planuojami iš konkrečios valstybės biudžeto pajamų dalies, o pagal Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio (2015 m. gruodžio 8 d. redakcija) 2 dalyje, 32 straipsnio 1 dalyje (2015 m. gruodžio 8 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą biudžetiniams metams pasibaigus nepanaudotos valstybės biudžeto lėšos, skirtos Kelių priežiūros ir plėtros programai finansuoti, bus grąžinamos į valstybės biudžetą.

XIV

Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalies (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu), 2 dalies atitikties Konstitucijai vertinimas

73. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu), 4 straipsnio 1 dalies (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu), 2 dalies atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

74. Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

75. Sprendžiant dėl ginčijamų Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo nuostatų atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes; atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus ir rengdama valstybės biudžeto projektą bei vykdydama valstybės biudžetą, turi įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus; tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą;

– pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio

teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti;

– iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kyla draudimas kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms); priešingu atveju būtų paneigtos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

75.1. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Aplinkos apsaugos rėmimo programos finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai.

75.1.1. Minėta, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnyje (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių, išskyrus šio straipsnio 5–7 punktuose nurodytas tikslines lėšas žuvų ištekliams atkurti ir išsaugoti, ūkinės veiklos neigiamam poveikiui žuvų ištekliams kompensuoti, 8 punkte nustatytą 50 procentų medžioklės plotų naudotojų mokamą mokestį už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą, 10 punkte nurodytas savanoriškas juridinių ir fizinių asmenų įmokas į Aplinkos apsaugos rėmimo programą, 13 punkte nurodytas kitas Aplinkos apsaugos rėmimo programos teisėtai gautas lėšas; šios 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) 5–7 punktuose nurodytos tikslinės lėšos, 10 punkte nurodytos savanoriškos juridinių ir fizinių asmenų įmokos, 13 punkte nurodytos kitos teisėtai gautos lėšos pagal savo paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms, ne iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos finansuojamoms aplinkos apsaugos, reikmėms. Pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 1 straipsnyje,

2 straipsnio 1 dalyje (2010 m. liepos 2 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos naudojamos tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti aplinkos apsaugą vykdymui finansuoti, t. y. šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) aplinkos apsaugos reikmėms.

Atsižvelgiant į tai, Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) 1–7, 9–13 punktuose nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Aplinkos apsaugos rėmimo programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių (išskyrus šio straipsnio 5–7 , 10, 13 punktuose nurodytas tikslines lėšas, kurių paskirtis negali būti kitokia), vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – aplinkos apsaugai – įgyvendinti būtinus valstybės lėšų šaltinius, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį, kuris būtų skirtas šiam prioritetui (su juo susijusioms reikmėms) įgyvendinti. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – aplinkos apsaugai – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) 1–7, 9–13 punktuose nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

75.1.2. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) 1–7, 9–13 punktuose nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad

ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

75.1.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) 1–7, 9–13 punktai neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

75.1.4. Kitaip vertintinas Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punkte (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas.

75.1.4.1. Kaip minėta, Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punkte (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) nustatyta konkreti procentais išreikšta valstybės biudžeto pajamas sudarančio medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą dalis, kuri sudaro Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas. Kaip minėta, pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme nustatytą teisinį reguliavimą šios programos lėšos naudojamos šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) aplinkos apsaugos reikmėms. Konkrečiai kalbant, įplaukos pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punktą (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) naudojamos šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytoms įprastinėms (kasdienėms) aplinkos apsaugos reikmėms.

75.1.4.2. Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punkte (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratos ir su ja susijusio draudimo įstatymais, kurie nėra valstybės biudžeto įstatymas, numatyti konkretaus dydžio išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Tokiu teisiniu reguliavimu taip pat paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

75.1.4.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punktas (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą,

94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punktas (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

75.2. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys Aplinkos apsaugos rėmimo programos finansavimo šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais.

75.2.1. Minėta, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (su 2018 m. gruodžio 20 d. pakeitimu) nustatytos nuolatinei valstybės funkcijai (užtikrinti aplinkos apsaugą) vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) aplinkos apsaugos reikmės, kartu nurodant, iš kokių šio įstatymo 3 straipsnyje (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu) nustatytų šios programos lėšų (įplaukų) šios reikmės yra finansuojamos.

Šiame Konstitucinio Teismo nutarime konstatavus, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punktas (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija), kuriame nustatyta konkreti procentais išreikšta valstybės biudžeto pajamas sudarančio medžioklės plotų naudotojų mokamo mokesčio už medžiojamųjų gyvūnų išteklių naudojimą dalis, kuri sudaro Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšas, prieštarauja Konstitucijai, kartu konstatuotina, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 3 punkte nebėra nustatyta konkreti valstybės biudžeto lėšų dalis, skiriama šiame punkte nurodytoms įprastinėms (kasdienėms) aplinkos apsaugos reikmėms. Pažymėtina, kad ir kitose Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies nuostatose nėra nustatyta konkreti valstybės biudžeto lėšų dalis, skiriama šioje dalyje nurodytoms įprastinėms (kasdienėms) aplinkos apsaugos reikmėms.

75.2.2. Atsižvelgiant į tai, Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – aplinkos apsaugai – įgyvendinti būtinas reikmes, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų šioms reikmėms skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – aplinkos apsaugai – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės

teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

75.2.3. Šiame kontekste pažymėtina, jog Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad jame įtvirtintoms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms turi būti naudojama konkreti, ne mažesnė nei nustatytoji, procentais išreikšta Aplinkos apsaugos rėmimo programos metinių įplaukų dalis; Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies (2010 m. liepos 2 d. redakcija) 9 punkte nustatytas maksimalus galimas Aplinkos apsaugos rėmimo programos metinių įplaukų dydis, skiriamas tam tikroms įprastinėms aplinkos apsaugos reikmėms.

Pažymėtina, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalies (2010 m. liepos 2 d. redakcija) 1, 9 punktuose įtvirtintas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis gautų Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų paskirstymą pagal svarbiausius šios programos prioritetus (numatant jiems skirti tam tikrą šios programos lėšų dydį), o ne konkretų visai šiai programai skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Atsižvelgiant į tai, toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – aplinkos apsaugai – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

75.2.4. Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2010 m. liepos 2 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

75.2.5. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2010 m. liepos 2 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad

ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

75.2.6. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2010 m. liepos 2 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

75.3. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad pagal jį per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

75.3.1. Minėta, kad pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 2 dalį einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms aplinkos apsaugos priemonėms finansuoti.

Minėta ir tai, kad pagal Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 1 straipsnyje, 2 straipsnio 1 dalyje (2010 m. liepos 2 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos naudojamos tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti aplinkos apsaugą vykdymui finansuoti, t. y. šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) aplinkos apsaugos reikmėms.

75.3.2. Taigi Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu, pagal kurį einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms aplinkos apsaugos priemonėms finansuoti, nepaisoma iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kylančio draudimo kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms). Konstatuotina, kad tokiu teisiniu reguliavimu paneigiamos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

75.3.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 2 dalis prieštarauja Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 4 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, konstituciniam teisinės valstybės principui.

XV

Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2–4 dalių atitikties Konstitucijai vertinimas

76. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2–4 dalių atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

77. Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Atliekų tvarkymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

78. Sprendžiant dėl ginčijamų Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatų atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes; atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus ir rengdama valstybės biudžeto projektą bei vykdydama valstybės biudžetą, turi įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus; tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą;

– pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti;

– iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kyla draudimas kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms); priešingu atveju būtų paneigtos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

78.1. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Atliekų tvarkymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Atliekų tvarkymo programos finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai.

78.1.1. Minėta, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Atliekų tvarkymo programos lėšų šaltiniai (tam tikri mokesčiai už aplinkos teršimą ir tam tikros lėšos, gautos pagal specialius dokumentus), nenustatant jų konkrečių dydžių. Pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 1 dalyje nustatytą teisinį

reguliavimą Atliekų tvarkymo programos lėšos naudojamos tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti atliekų tvarkymą vykdymui finansuoti, t. y. šio straipsnio 3 dalyje nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) atliekų tvarkymo reikmėms.

Atsižvelgiant į tai, Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Atliekų tvarkymo programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių, vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – atliekų tvarkymui – įgyvendinti būtinus valstybės lėšų šaltinius, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį, kuris būtų skirtas šiam prioritetui (su juo susijusioms reikmėms) įgyvendinti. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – atliekų tvarkymui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

Taigi Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

78.1.2. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

78.1.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos

5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

78.2. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Atliekų tvarkymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys Atliekų tvarkymo programos finansavimo šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais.

78.2.1. Minėta, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nustatytos nuolatinei valstybės funkcijai (užtikrinti atliekų tvarkymą) vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Atliekų tvarkymo programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) atliekų tvarkymo reikmės. Pažymėtina, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nėra nustatytas konkretus valstybės biudžeto lėšų dydis, skiriamas jose nurodytoms įprastinėms (kasdienėms) atliekų tvarkymo reikmėms.

Atsižvelgiant į tai, Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – atliekų tvarkymui – įgyvendinti būtinas reikmes, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų šioms reikmėms skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – atliekų tvarkymui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

78.2.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalies 2 punkte yra nustatytas maksimalus galimas Atliekų tvarkymo programos metinių įplaukų dydis, skiriamas tam tikroms įprastinėms atliekų tvarkymo reikmėms. Pažymėtina, kad toks teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis gautų Atliekų tvarkymo programos lėšų paskirstymą pagal svarbiausius šios programos prioritetus (numatant jiems skirti tam tikrą šios programos lėšų dydį), o ne konkretų visai šiai programai skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Atsižvelgiant į tai, toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – atliekų tvarkymui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą

biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

78.2.3. Taigi Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

78.2.4. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

78.2.5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 3 dalis neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

78.3. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Atliekų tvarkymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad pagal jį per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios Atliekų tvarkymo programos lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

78.3.1. Minėta, kad pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 4 dalį einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Atliekų tvarkymo programos lėšos

ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms atliekų tvarkymo priemonėms finansuoti.

Minėta ir tai, kad pagal Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą Atliekų tvarkymo programos lėšos naudojamos tam tikros dalies nuolatinės valstybės funkcijos užtikrinti atliekų tvarkymą vykdymui finansuoti, t. y. šio straipsnio 3 dalyje nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) atliekų tvarkymo reikmėms.

78.3.2. Taigi Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 4 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu, pagal kurį nepanaudotos Atliekų tvarkymo programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms atliekų tvarkymo priemonėms finansuoti, nepaisoma iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kylančio draudimo kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms). Konstatuotina, kad tokiu teisiniu reguliavimu paneigiamos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

78.3.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 4 dalis prieštarauja Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija) 4 dalis neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, konstituciniam teisinės valstybės principui.

XVI

Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto, 12 straipsnio 1 dalies 1 punkto (2020 m. birželio 25 d. redakcija) atitikties Konstitucijai vertinimas

79. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkto atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą,

129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

80. Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

81. Sprendžiant dėl ginčijamos Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo nuostatos atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę

padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti.

81.1. Kaip minėta, iš pareiškėjos prašymo matyti, kad ji abejoja, ar Konstitucijai neprieštarauja Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte nustatytas teisinis reguliavimas tuo aspektu, kad juo nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydis.

81.1.1. Kaip minėta, Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio „Mokesčio sumokėjimas, išieškojimas ir paskirstymas“ (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte nustatyta:

„1. Mokestis už aplinkos teršimą, išskyrus mokestį už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis ir gaminių ar pakuotės atliekomis, paskirstomas taip:

1) 30 procentų mokama į valstybės biudžetą. Šios lėšos naudojamos pagal tikslinę paskirtį Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšoms administruoti ir šioje programoje numatytiems aplinkos apsaugos investiciniams projektams finansuoti aplinkos ministro nustatyta tvarka;“.

Minėta, kad Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte nustatyta konkreti mokesčio už aplinkos teršimą dalis, mokama į valstybės biudžetą, kurios tikslinė paskirtis – Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų administravimas ir šioje programoje numatytų aplinkos apsaugos investicinių projektų finansavimas aplinkos ministro nustatyta tvarka, t. y. įprastinės (kasdienės) šio fondo lėšų administravimo ir aplinkos apsaugos reikmės. Pažymėtina, kad pagal tokį teisinį reguliavimą visa į

valstybės biudžetą mokama mokesčio už aplinkos teršimą dalis gali būti naudojama tik pagal šią tikslinę paskirtį ir negali būti skiriama jokioms kitoms aplinkos apsaugos reikmėms.

81.1.2. Taigi, nors, kaip minėta, pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą yra nustatyta mokesčio už aplinkos teršimą tikslinė paskirtis (kaupti lėšos aplinkosaugos priemonėms įgyvendinti), šio įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte nustatytu teisiniu reguliavimu, pagal kurį konkreti mokesčio už aplinkos teršimą dalis, mokama į valstybės biudžetą, gali būti naudojama tik konkrečioms įprastinėms (kasdienėms) šio fondo lėšų administravimo ir aplinkos apsaugos reikmėms (Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų administravimui ir šioje programoje numatytų aplinkos apsaugos investicinių projektų finansavimui aplinkos ministro nustatyta tvarka), nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratos ir su ja susijusio draudimo įstatymais, kurie nėra valstybės biudžeto įstatymas, numatyti konkretaus dydžio išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Tokiu teisiniu reguliavimu taip pat paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

81.1.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, jog Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punktas prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punktas neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

81.2. Pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas, nustatęs, kad Konstitucijai prieštarauja pareiškėjo neginčijamos tuos pačius santykius reguliuojančios nuostatos, kuriomis pakeistas pareiškėjo ginčijamas teisinis reguliavimas, privalo tai konstatuoti (2019 m. lapkričio 25 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog konstitucinio teisingumo įgyvendinimas suponuoja tai, kad Konstitucijai prieštaraujantis teisės aktas (jo dalis) turi būti pašalintas iš teisės sistemos.

81.2.1. Kaip minėta, Seimo 2020 m. birželio 25 d. priimtu Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 pakeitimo įstatymu, kuris įsigalios 2021 m. sausio 1 d., Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą (2002 m. sausio 22 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir (arba) papildymais) išdėsčius nauja redakcija, Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 12 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytas teisinis reguliavimas, palyginti su nustatytuoju pareiškėjos ginčijamame Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punkte, šioje konstitucinės justicijos byloje aktualiu aspektu nepakito: juo nustatyta konkreti mokesčio už aplinkos teršimą dalis, mokama į valstybės biudžetą, taip pat nustatyta iš šios mokesčio už aplinkos teršimą dalies gautų lėšų panaudojimo tikslinė paskirtis – Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų administravimas ir šioje programoje numatytų aplinkos apsaugos investicinių projektų finansavimas aplinkos ministro nustatyta tvarka.

81.2.2. Taigi, šiame nutarime konstatavus, kad Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija) 1 dalies 1 punktas prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, remiantis tais pačiais argumentais konstatuotina ir tai, kad Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, prieštarauja ir Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (2020 m. birželio 25 d. redakcija) 12 straipsnio 1 dalies 1 punktas.

XVII

Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalies, 3 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punkto atitikties Konstitucijai vertinimas

82. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalies, 3 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punkto atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto

projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

83. Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Klimato kaitos valdymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

84. Sprendžiant dėl ginčijamų Klimato kaitos valdymo įstatymo nuostatų atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes; atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus ir rengdama valstybės biudžeto projektą bei vykdydama valstybės biudžetą, turi įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus; tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą;

– pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti;

– iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kyla draudimas kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms); priešingu atveju būtų paneigtos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

84.1. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Klimato kaitos valdymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Klimato kaitos programos finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai.

84.1.1. Minėta, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Klimato kaitos programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių, išskyrus šios dalies 4 punkte nurodytas tikslines lėšas klimato kaitos poveikio mažinimo priemonėms įgyvendinti, 5 punkte nurodytas kitas Klimato kaitos programos teisėtai gautas lėšas; šios 10 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytos tikslinės lėšos, 5 punkte nurodytos kitos teisėtai gautos lėšos pagal savo paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms reikmėms, išskyrus iš Klimato kaitos programos finansuojamas klimato kaitos valdymo priemones. Pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Klimato kaitos programos lėšos naudojamos tam tikroms klimato kaitos valdymo priemonėms finansuoti, t. y. šio įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) klimato kaitos valdymo reikmėms.

Atsižvelgiant į tai, Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Klimato kaitos programos finansavimo šaltiniai, nenustatant jų konkrečių dydžių (išskyrus šios dalies 4, 5 punktuose nurodytas tikslines lėšas, kurių paskirtis negali būti kitokia), vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – klimato kaitos valdymui – įgyvendinti būtinus valstybės lėšų šaltinius, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį, kuris būtų skirtas šiam prioritetui (su juo susijusioms reikmėms) įgyvendinti. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – klimato kaitos valdymui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

Taigi Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

84.1.2. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

84.1.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

84.2. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Klimato kaitos valdymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys Klimato kaitos programos šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais.

84.2.1. Minėta, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytos nuolatinei valstybės funkcijai užtikrinti klimato kaitos valdymą vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Klimato kaitos programos lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) klimato kaitos valdymo reikmės.

Atsižvelgiant į tai, Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos

prioritetui – klimato kaitos valdymui – įgyvendinti būtinas reikmes, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų šioms reikmėms skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – klimato kaitos valdymui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

84.2.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 7 punkte yra nustatytas maksimalus galimas vieno iš Klimato kaitos programos finansavimo šaltinių dydis, skiriamas tam tikroms įprastinėms klimato kaitos valdymo reikmėms. Pažymėtina, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 7 punkte įtvirtintas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis gautų Klimato kaitos programos lėšų paskirstymą pagal svarbiausius šios programos prioritetus (numatant jiems skirti tam tikrą šios programos lėšų dydį), o ne konkretų visai šiai programai skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Atsižvelgiant į tai, toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – klimato kaitos valdymui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

84.2.3. Taigi Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

84.2.4. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti

valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

84.2.5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 3 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

84.3. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Klimato kaitos valdymo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad pagal jį per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios Klimato kaitos programos lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

84.3.1. Minėta, kad pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punktą einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Klimato kaitos programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms tam tikroms klimato kaitos valdymo priemonėms finansuoti.

Minėta ir tai, kad pagal Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Klimato kaitos programos lėšos naudojamos tam tikroms klimato kaitos valdymo priemonėms finansuoti, t. y. šio įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) klimato kaitos valdymo reikmėms.

84.3.2. Taigi Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punkte, pagal kurį einamaisiais biudžetiniais metais nepanaudotos Klimato kaitos programos lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais biudžetiniais metais vykdomoms tam tikroms klimato kaitos valdymo priemonėms finansuoti, nepaisoma iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kylančio draudimo kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms). Konstatuotina, kad tokiu teisiniu reguliavimu yra paneigiama konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės

biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

84.3.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punktas prieštarauja Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Klimato kaitos valdymo įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija) 3 punktas neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, konstituciniam teisinės valstybės principui.

XVIII

Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nuostatų atitikties Konstitucijai vertinimas

85. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija), išskyrus jos nuostatą „Lėšas administruoja ir jų naudojimo tvarką nustato Aplinkos ministerija“, atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

86. Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) *inter alia* nustatyta:

„Bendrosioms miškų ūkio reikmėms tenkinti ir gamtotvarkos priemonėms miškuose įgyvendinti Vyriausybės nustatyta tvarka miško valdytojams nustatomi privalomieji 5 procentų atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. Šie atskaitymai įtraukiami į valstybės biudžeto pajamas ir naudojami bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti (miškų inventorizavimui, apskaitai, valstybinių miškų miškotvarkos projektams rengti, bendrai, nepriklausomai nuo nuosavybės formos, valstybinei miško priešgaisrinės apsaugos sistemai organizuoti ir išlaikyti, stichinių nelaimių padariniams ir masinių ligų bei kenkėjų židiniams likviduoti, miško mokslo ir projektavimo darbams, privačių miškų savininkams konsultuoti bei mokyti, privačių miškų

savininkų organizacinėms struktūroms kurtis, miško kelių ir susijusių miško žemės sausinimo sistemų įrenginių priežiūrai ir taisymui (remontui), informacijai apie miškus viešinti, Aplinkos ministerijai pavaldžių institucijų vykdomoms programoms miškų ūkio ir gamtotvarkos priemonių miškuose srityse bei kitoms bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti) <...>“

87. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas tais aspektais, kad juo nustatytas valstybės biudžeto pajamas sudarantis tam tikrų reikmių finansavimo šaltinis (lėšos) ir jo dydis, taip pat kad juo nustatytos reikmės, kurioms naudojamas šis valstybės biudžeto pajamas sudarantis šaltinis konkrečiai nustatytu dydžiu.

Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

88. Sprendžiant, ar ginčijamas Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos

94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes; atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus ir rengdama valstybės biudžeto projektą bei vykdydama valstybės biudžetą, turi įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus; tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą;

– pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti

valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti.

Kartu pažymėtina, kad, kaip minėta, įgyvendindamas konstitucinius įgaliojimus formuoti valstybinę politiką įvairiose visuomenės gyvenimo srityse, pagal Konstitucijos 67 straipsnio 15 punktą, 127 straipsnio 3 dalį Seimas gali įstatymu nustatyti tokius valstybinius mokesčius (privalomus mokėjimus), kurių objekto specifika gali lemti surenkamų lėšų tikslinę paskirtį – valstybinės politikos tam tikroje gyvenimo srityje specifinių prioritetų įgyvendinimą; tokių tikslinių valstybinių mokesčių (privalomų mokėjimų) nustatymas turi būti grindžiamas konstituciškai svarbiais tikslais, kaip antai aplinkos apsaugos, žmonių sveikatos apsaugos ir kitais viešąjį interesą užtikrinančiais tikslais; tiksliniais valstybiniais mokesčiais (privalomais mokėjimais) negali būti paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, t. y. konstitucinė Vyriausybės pareiga rengiant valstybės biudžeto projektą ir konstitucinė Seimo pareiga svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

88.1. Minėta, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) kaip privalomi mokėjimai į valstybės biudžetą miškų valdytojams yra nustatyti privalomieji atskaitymai nuo pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką; be to, nustatytas konkretus šių privalomųjų atskaitymų dydis.

Minėta ir tai, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatyta tikslinė valstybės biudžeto pajamų iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką paskirtis – finansuoti bendrąsias miškų ūkio reikmes ir gamtotvarkos priemones miškuose; šios bendrosios miškų ūkio reikmės ir gamtotvarkos priemonės miškuose yra įprastinės (kasdienės) miškų ūkio tvarkymo reikmės, būtinos nuolatinei valstybės funkcijai – miškų tvarkymui ir apsaugai – vykdyti.

Pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalį (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) valstybės biudžeto pajamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų

už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką gali būti naudojamos tik pagal šioje dalyje nustatytą paskirtį – bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose, t. y. jos negali būti skiriamos jokioms kitoms reikmėms.

88.2. Atsižvelgiant į tai, ginčijamas Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis konkretaus dydžio tikslinį privalomą mokėjimą į valstybės biudžetą, kuris yra valstybinės politikos prioritetui – miškų tvarkymui ir apsaugai – įgyvendinti skiriamų lėšų šaltinis. Pažymėtina, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) yra nustatyti tokie esminiai privalomo mokėjimo elementai kaip jo objektas, subjektai, dydis. Todėl tokiu teisiniu reguliavimu, pagal kurį nustatytas šis tikslinis privalomas mokėjimas į valstybės biudžetą, savaime nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

Pažymėtina, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas, kuriuo nustatomos bendrosios miškų ūkio reikmės ir gamtotvarkos priemonės miškuose, kurioms finansuoti skiriamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką surenkamos valstybės biudžeto lėšos, vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – miškų tvarkymui ir apsaugai – įgyvendinti būtinas reikmes. Todėl juo savaime nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

88.3. Kitaip vertintinas Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas tiek, kiek pagal jį valstybės biudžeto pajamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką gali būti naudojamos tik pagal šioje dalyje nustatytą paskirtį – bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose, t. y. įprastinėms (kasdienėms) miškų ūkio tvarkymo reikmėms, būtinoms nuolatinei valstybės funkcijai – miškų tvarkymui ir apsaugai – vykdyti, ir negali būti skiriamos jokioms kitoms reikmėms.

Konstatuotina, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu tiek, kiek pagal jį valstybės biudžeto pajamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką gali būti naudojamos tik bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose, nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratos ir su ja susijusio draudimo įstatymais, kurie nėra valstybės biudžeto įstatymas, numatyti konkretaus dydžio išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Tokiu teisiniu reguliavimu taip pat paneigiamos iš Konstitucijos

129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

88.4. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nuostata „Šie atskaitymai įtraukiami į valstybės biudžeto pajamas ir naudojami bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti“ tiek, kiek pagal ją valstybės biudžeto pajamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką gali būti naudojamos tik bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalis (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija), išskyrus jos nuostatą „Lėšas administruoja ir jų naudojimo tvarką nustato Aplinkos ministerija“, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

XIX

Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnio (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) atitikties Konstitucijai vertinimas

89. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio, 4 straipsnio 1 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija), 5 straipsnio (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

90. Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Kultūros rėmimo fondo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

91. Sprendžiant dėl ginčijamų Kultūros rėmimo fondo įstatymo nuostatų atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos

94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes; atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus ir rengdama valstybės biudžeto projektą bei vykdydama valstybės biudžetą, turi įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus; tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą;

– pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti

valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti;

– iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kyla draudimas kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms); priešingu atveju būtų paneigtos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

91.1. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Kultūros rėmimo fondo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kultūros rėmimo fondo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai.

91.1.1. Kaip minėta, Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Fondo lėšas sudaro:

1) 3 procentai akcizo pajamų, gautų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

2) 10 procentų lėšų, gautų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio;

3) kitos teisėtai įgytos lėšos.

2. Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, Fondui numatoma:

1) 3 procentai praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo pajamų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

2) 10 procentų praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio.“

91.1.2. Minėta, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kultūros rėmimo fondo lėšų šaltiniai, nustatant jų konkrečius dydžius (*inter alia* konkrečias procentais išreikštas lėšų (pajamų), gautų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (3 procentus šio akcizo pajamų), loterijų ir azartinių lošimų mokesčio (10 procentų iš šio mokesčio gautų lėšų), dalis); šios dalies 3 punkte nurodytos kitos

teisėtai įgytos lėšos pagal savo paskirtį yra tokios, kad negali būti panaudojamos jokioms kitoms, ne iš Kultūros rėmimo fondo finansuojamoms, reikmėms.

Minėta ir tai, kad pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 2 dalį privaloma planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus Kultūros rėmimo fondui numatyti konkrečias procentais išreikštas praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (3 procentai), loterijų ir azartinių lošimų mokesčio (10 procentų) dalis.

Pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 1 straipsnyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Kultūros rėmimo fondo lėšos naudojamos nuolatinės valstybės funkcijos remti kultūrą ir meną vykdymui finansuoti, t. y. šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) kultūros ir meno reikmėms.

91.1.3. Atsižvelgiant į tai, Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnyje nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kultūros fondo rėmimo finansavimo šaltiniai, tiek, kiek juo nenustatyti konkretūs šių šaltinių dydžiai (išskyrus šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytas tikslines lėšas, kurių paskirtis negali būti kitokia), skiriami šiam fondui finansuoti, vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – kultūros ir meno rėmimui – įgyvendinti būtinus valstybės lėšų šaltinius.

Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnyje nustatytu teisiniu reguliavimu tiek, kiek juo nenustatyti konkretūs šių šaltinių dydžiai, nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

91.1.4. Kitaip vertintinas Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktuose, 2 dalyje įtvirtintas teisinis reguliavimas tiek, kiek juo nustatyti konkretūs procentais išreikšti lėšų (pajamų), gautų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, loterijų ir azartinių lošimų mokesčio, dydžiai, skiriami Kultūros rėmimo fondui finansuoti.

91.1.4.1. Kaip minėta, pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 1 straipsnyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą Kultūros rėmimo fondo lėšos naudojamos nuolatinės valstybės funkcijos remti kultūrą ir meną vykdymui finansuoti, t. y. šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytoms įprastinėms (kasdienėms) kultūros ir meno reikmėms.

Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktuose, 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu tiek, kiek juo nustatyti konkretūs procentais išreikšti lėšų (pajamų), gautų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, loterijų ir azartinių lošimų mokesčio, dydžiai, skiriami Kultūros rėmimo fondui finansuoti, nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratos ir su ja susijusio draudimo įstatymais, kurie nėra valstybės biudžeto įstatymas, numatyti konkretaus dydžio išlaidas valstybės

nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Tokiu teisiniu reguliavimu taip pat paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

91.1.4.2. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad:

– Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (3 procentai) akcizo pajamų, gautų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, dydis, sudarantis Kultūros rėmimo fondo lėšas, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti;

– Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (10 procentų) praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dydis, sudarantis Kultūros rėmimo fondo lėšas, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti;

– Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (3 procentai) praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo pajamų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką dydis, numatomas Kultūros rėmimo fondui planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti;

– Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (10 procentų) praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio

dydis, numatomas Kultūros rėmimo fondui planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Kultūros rėmimo fondo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktuose, 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas tiek, kiek juo nustatyti konkretūs procentais išreikšti lėšų (pajamų), gautų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, loterijų ir azartinių lošimų mokesčio, dydžiai, skiriami Kultūros fondo rėmimo programai finansuoti, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

91.2. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Kultūros rėmimo fondo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatytos reikmės, kurioms naudojami valstybės biudžeto pajamas sudarantys Kultūros rėmimo fondo šaltiniai (lėšos), *inter alia* konkrečiai nustatytais dydžiais.

91.2.1. Minėta, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytos nuolatinei valstybės funkcijai – kultūros ir meno rėmimui – vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Kultūros rėmimo fondo lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) kultūros ir meno reikmės.

Atsižvelgiant į tai, Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – kultūros ir meno rėmimui – įgyvendinti būtinas reikmes, kartu neužkertant kelio Vyriausybei kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti ir Seimui kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti konkretų šioms reikmėms skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – kultūros ir meno rėmimui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

91.2.2. Šiame kontekste pažymėtina, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) *inter alia* nustatytas maksimalus galimas šio fondo metinių lėšų dydis, skiriamas tam tikrai įprastinei kultūros ir meno reikmei. Pažymėtina, kad ši nuostata vertintina kaip nustatanti gautų Kultūros rėmimo fondo lėšų paskirstymą pagal

svarbiausius šio fondo prioritetus (numatant jiems skirti tam tikrą šio fondo lėšų dydį), o ne konkretų visam šiam fondui skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Atsižvelgiant į tai, toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – kultūros ir meno rėmimui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

91.2.3. Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

91.2.4. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

91.2.5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

91.3. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Kultūros rėmimo fondo įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo draudžiama valstybės

biudžeto pajamas sudarančias Kultūros rėmimo fondo lėšas perduoti į valstybės biudžetą ir nustatyta, kad per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios Kultūros rėmimo fondo lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

91.3.1. Kaip minėta, Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnyje „Fondo veiklos garantijos“ (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) nustatyta:

„1. Fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti.

2. Per kalendorinius metus nepanaudotos Fondo lėšos lieka Fondo sąskaitoje ir naudojamos kitais metais.“

91.3.2. Minėta, kad pagal Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnyje (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) nustatytą teisinį reguliavimą draudžiama perduoti Kultūros rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą arba naudoti jas kitoms, ne Kultūros rėmimo fondo, reikmėms finansuoti; kalendoriniais metais nepanaudotos Kultūros rėmimo fondo lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais metais įprastinėms kultūros ir meno reikmėms.

Minėta ir tai, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje (2018 m. birželio 30 d. redakcija) yra nustatytos nuolatinei valstybės funkcijai – kultūros ir meno rėmimui – vykdyti būtinos reikmės, finansuojamos iš Kultūros rėmimo fondo lėšų, t. y. įprastinės (kasdienės) kultūros ir meno reikmės.

91.3.3. Taigi Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnyje (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) nustatytu teisiniu reguliavimu tiek, kiek pagal jį draudžiama perduoti Kultūros rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą ir per kalendorinius metus nepanaudotos šio fondo lėšos lieka jo sąskaitoje ir naudojamos kitais metais, nepaisoma iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kylančio draudimo kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms). Konstatuotina, kad tokiu teisiniu reguliavimu yra paneigiamos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

91.3.4. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnis (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) tiek, kiek pagal jį draudžiama perduoti Kultūros rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą ir per kalendorinius metus nepanaudotos šio fondo lėšos lieka jo sąskaitoje ir naudojamos kitais metais, prieštarauja Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Kultūros rėmimo fondo įstatymo 5 straipsnis (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu) tiek, kiek nurodyta, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, konstituciniam teisinės valstybės principui.

XX

Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalies, 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2, 3 dalių nuostatų atitikties Konstitucijai vertinimas

92. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama, be kita ko, Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalies, 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto. Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“, ir 3 dalies tiek, kiek joje nustatyta „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos <...> Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“, atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

93. Pareiškėja teigia, kad ginčijamas Sporto įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą

atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

94. Sprendžiant dėl ginčijamų Sporto įstatymo nuostatų atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis;

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte įtvirtinti Seimo įgaliojimai *inter alia* tvirtinti valstybės biudžeto projektą yra sukonkretinti Konstitucijos 131 straipsnio 1 dalyje; Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte įtvirtinti Vyriausybės įgaliojimai *inter alia* rengti valstybės biudžeto projektą ir jį teikti Seimui yra sukonkretinti Konstitucijos 130 straipsnyje; konstitucinis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės imperatyvas, būtinumas užtikrinti konstitucines asmens teises ir laisves bei apsaugoti kitas Konstitucijoje įtvirtintas vertybes suponuoja Vyriausybės pareigą rengiant valstybės biudžeto projektą ir Seimo pareigą svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius;

– pagal Konstituciją Seimas, kaip Tautos atstovybė, vykdydamas klasikines demokratinės teisinės valstybės parlamento funkcijas, *inter alia* įstatymų leidybos ir biudžetinę funkcijas, gali nustatyti valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus ir jų įgyvendinimo būdus, *inter alia* jiems įgyvendinti būtinų valstybės lėšų šaltinius ir iš šių šaltinių finansuojamas reikmes; atsižvelgiant į parlamentinės respublikos valdymo formą ir konstitucinį Vyriausybės atsakomybės Seimui principą, Vyriausybė, kaip valstybės funkcionavimą užtikrinanti vykdomosios valdžios institucija, vykdydama savo konstitucines funkcijas, *inter alia* vykdydama įstatymus ir rengdama valstybės biudžeto projektą bei vykdydama valstybės biudžetą, turi įgyvendinti Seimo nustatytus valstybinės politikos įvairiose gyvenimo srityse prioritetus; tai savaime nepaneigia konstitucinių Vyriausybės įgaliojimų rengti valstybės biudžeto projektą;

– pagal Konstitucijos 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį sudarydama valstybės biudžeto projektą Vyriausybė privalo kiekvienų metų valstybės biudžeto projekte numatyti atitinkamus

įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu numatydama konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 131 straipsnio 1 dalį tvirtindamas valstybės biudžetą Seimas privalo kiekvienų metų valstybės biudžete nustatyti atitinkamus įstatymais nustatytiems valstybinės politikos tam tikrose gyvenimo srityse prioritetams įgyvendinti būtinų pajamų šaltinius (kartu nustatydamas konkretų iš šių šaltinių planuojamų gauti lėšų dydį), taip pat planuojamą konkretų lėšų iš šių pajamų šaltinių dydį, skirtą šiems prioritetams (su jais susijusioms reikmėms) įgyvendinti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje yra įtvirtinta įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, samprata: tai yra įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tais išskirtiniais atvejais, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; šiais įstatymais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti;

– iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kyla draudimas kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms); priešingu atveju būtų paneigtos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

94.1. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Sporto įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Sporto rėmimo fondo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai.

94.1.1. Kaip minėta, Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„2. Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, sporto projektams įgyvendinti skiriama:

1) 2019 metais – 2 procentai praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

2) 2020 metais – 2,5 procento praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

3) 2021 metais ir vėlesniais metais – 3 procentai praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

4) kiekvienais metais – 10 procentų praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio.“

94.1.2. Minėta, kad pagal Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalyje, nustatyti konkretaus dydžio valstybės biudžeto pajamų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (2, 2,5, 3 procentai), iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies (10 procentų) šaltiniai įprastinėms (kasdienėms) sporto reikmėms per Sporto rėmimo fondą finansuoti. Paminėtina, kad pagal Sporto įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą šio įstatymo paskirtis yra *inter alia* reglamentuoti sporto finansavimą, t. y. užtikrinti, kad būtų finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos remti sportą vykdymas.

94.1.3. Atsižvelgiant į tai, Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinti valstybės biudžeto pajamas sudarantys Sporto rėmimo fondo finansavimo šaltiniai, tiek, kiek juo nenustatyti konkretūs šių šaltinių dydžiai, skiriami šiam fondui finansuoti, vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – sporto rėmimui – įgyvendinti būtinus valstybės lėšų šaltinius.

Taigi Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu tiek, kiek juo nenustatyti konkretūs šių šaltinių dydžiai, nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

94.1.4. Kitaip vertintinas Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas teisinis reguliavimas tiek, kiek juo nustatyti konkretūs procentais išreikšti lėšų (pajamų), gautų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (2, 2,5, 3 procentai), iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies (10 procentų), dydžiai, skiriami įprastinėms (kasdienėms) sporto reikmėms per Sporto rėmimo fondą finansuoti. Kaip minėta, iš Sporto įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatyto teisinio reguliavimo matyti, kad tokiu būdu finansuojamas nuolatinės valstybės funkcijos remti sportą vykdymas.

94.1.4.1. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu tiek, kiek juo nustatyti konkretūs lėšų (pajamų), gautų iš praėjusių

metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (2, 2,5, 3 procentai), iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies (10 procentų), dydžiai, skiriami planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sampratos ir su ja susijusio draudimo įstatymais, kurie nėra valstybės biudžeto įstatymas, numatyti konkretaus dydžio išlaidas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Tokiu teisiniu reguliavimu taip pat yra paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą.

94.1.4.2. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyti konkretūs lėšų (pajamų), gautų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (2, 2,5, 3 procentai), iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies (10 procentų), dydžiai, skiriami planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyti konkretūs lėšų (pajamų), gautų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (2, 2,5, 3 procentai), iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies (10 procentų), dydžiai, skiriami planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

94.1.5. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostatos „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos“ atitiktis Konstitucijai.

94.1.5.1. Kaip minėta, Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad yra įmanomos tokios teisinės situacijos, kai nuostatų, prieštaraujančių aukštesnės galios teisės aktų nuostatoms, *inter alia*

Konstitucijai, pašalinimas Konstitucinio Teismo nutarimu iš teisės sistemos teisės taikymo atžvilgiu iš esmės prilygsta visuminio teisinio reguliavimo pakeitimui (*inter alia* 2006 m. rugsėjo 21 d., 2008 m. kovo 20 d., 2011 m. gruodžio 22 d. nutarimai).

94.1.5.2. Šioje konstitucinės justicijos byloje konstatuota, kad Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyti konkretūs lėšų (pajamų), gautų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (2, 2,5, 3 procentai), iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies (10 procentų), dydžiai, skiriami planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

94.1.5.3. Taigi šių Sporto įstatymo 16 straipsnio 2 dalies nuostatų pašalinimas iš teisės sistemos teisės taikymo atžvilgiu iš esmės prilygsta ginčijamos šio įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostatos „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos“ pakeitimui ir kitokio teisinio reguliavimo nustatymui: įsigaliojus šiam Konstitucinio Teismo nutarimui, Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostata „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos“ reikš, kad sporto projektams įgyvendinti per Sporto rėmimo fondą skiriami valstybės biudžeto asignavimai bus priskirti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, tačiau ši nuostata nesuponuos konkretaus kiekvienų metų valstybės biudžete planuojamų asignavimų sporto projektams įgyvendinti dydžio, išreikšto procentais nuo lėšų (pajamų), gautų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies.

94.1.5.4. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostata „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos“ prieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad

negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

94.1.6. Kaip minėta, šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatos „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto“, šio straipsnio 3 dalies nuostatos „Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“ atitiktis Konstitucijai.

94.1.6.1. Minėta, kad pagal Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatą „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto“ Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto, t. y. joje nustatytas maksimalus galimas metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto dydis, skiriamas įprastinei reikmei – jo administravimui.

Minėta ir tai, kad pagal Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 3 dalies nuostatą „Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“ yra nustatytas visų Sporto rėmimo fondo lėšų, kurias sudaro nustatytos konkretaus dydžio valstybės biudžeto pajamų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalys, minimalus dydis, kuris privalo būti skiriamas vienai iš įprastinių sporto reikmių – neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti.

94.1.6.2. Konstatuotina, kad šiose nuostatose įtvirtintas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis valstybinės politikos prioritetui – sporto rėmimui – įgyvendinti būtinas reikmes, *inter alia* Sporto rėmimo fondo lėšų paskirstymą pagal svarbiausius šio fondo prioritetus (numatant jiems skirti tam tikrą šio fondo lėšų dydį), o ne konkretų visam šiam fondui skiriamų valstybės biudžeto lėšų dydį. Atsižvelgiant į tai, toks teisinis reguliavimas nenustato konkretaus dydžio išlaidų valstybės nuolatinei funkcijai (visuomenės kasdienėms reikmėms) – sporto rėmimui – vykdyti, todėl juo nėra paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

94.1.6.3. Taigi Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatoje „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto“, šio straipsnio 3 dalies nuostatoje „Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“ įtvirtintu teisiniu reguliavimu nėra paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės

biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

94.1.6.4. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatoje „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto“, šio straipsnio 3 dalies nuostatoje „Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“ įtvirtintu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą. Taigi nėra pagrindo teigti ir tai, kad ginčijamu teisiniu reguliavimu nepaisoma konstitucinio valdžių padalijimo principo, įtvirtinto *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, konstitucinio teisinės valstybės principo.

94.1.6.5. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostata „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto“, šio straipsnio 3 dalies nuostata „Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“ neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

94.2. Kaip minėta, pareiškėja prašo ištirti, ar Konstitucijai neprieštarauja Sporto įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas *inter alia* tuo aspektu, kad juo draudžiama valstybės biudžeto pajamas sudarančias Sporto rėmimo fondo lėšas perduoti į valstybės biudžetą ir nustatyta, kad per biudžetinius metus nepanaudotos valstybės biudžeto pajamas sudarančios Sporto rėmimo fondo lėšos negrąžinamos į valstybės biudžetą.

94.2.1. Kaip minėta, Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalyje *inter alia* nustatyta: „Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti.“

Minėta, kad pagal šią Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatą draudžiama perduoti Sporto rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą arba naudoti jas kitoms reikmėms, ne sporto projektams finansuoti; per metus nepanaudotos Sporto rėmimo fondo lėšos ne grąžinamos į valstybės biudžetą, o naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti.

Minėta ir tai, kad pagal Sporto įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje, 16 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 1 dalyje, pagal šį įstatymą *inter alia* reglamentuojamas nuolatinės valstybės funkcijos remti sportą vykdymo finansavimas, skiriant jį įprastinėms (kasdienėms) sporto reikmėms per Sporto rėmimo fondą.

94.2.2. Taigi Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostatoje „Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“ įtvirtintu teisiniu reguliavimu tiek, kiek pagal jį draudžiama perduoti Sporto rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą ir per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti, nepaisoma iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, sąvokos, aiškinamos kartu su Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtinta biudžetinių metų samprata, kylančio draudimo kitų metų valstybės biudžete numatyti praėjusiais biudžetiniais metais nepanaudotas valstybės biudžeto lėšas valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti (visuomenės kasdienėms reikmėms). Konstatuotina, kad tokiu teisiniu reguliavimu paneigiamos konstitucinė biudžetinių metų samprata ir su ja susijusios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams.

94.2.3. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostata „Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“ tiek, kiek pagal ją draudžiama perduoti Sporto rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą ir per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams

finansuoti, prieštarauja Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas toliau netirs, ar Sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) 2 dalies nuostata „Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“ tiek, kiek nurodyta, neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, konstituciniam teisinės valstybės principui.

XXI

LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalies (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) atitikties Konstitucijai vertinimas

95. Šioje konstitucinės justicijos byloje tiriama LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalies (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) atitiktis Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

96. LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) nustatyta:

„LRT iš valstybės biudžeto skiriamų lėšų dydis kiekvienais metais sudaro užpraeitų metų faktiškai gautų 1,5 procento valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir 1,3 procento iš akcizo pajamų. LRT skiriamų lėšų dydis pirmą kartą skaičiuojamas pagal 2012 metų faktiškai gautas valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizų. Kiekvienus paskesnius metus LRT skiriamų asignavimų dydis neturi būti mažesnis už dydį, apskaičiuotą pagal visas faktines 2012 metų įplaukas iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo pajamų.“

97. Iš pareiškėjos prašymo ir pareiškėjos atstovų Konstitucinio Teismo posėdyje pateiktų paaiškinimų matyti, kad ji ginčija LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalies (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) atitiktį Konstitucijai tuo aspektu, kad joje nustatyti valstybės biudžeto pajamas sudarantys LRT finansavimo šaltiniai (lėšos) ir jų dydžiai.

Pareiškėja teigia, kad LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis išlaidas valstybės nuolatinėms

funkcijoms vykdyti ar visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti. Todėl, pasak pareiškėjos, toks teisinis reguliavimas neatitinka Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, taip pat sudaro prielaidas paneigti konstitucinę biudžetinių metų sampratą, Konstitucijos 129 straipsnyje įtvirtintą biudžetinių metų trukmę. Be to, pareiškėjos nuomone, ginčijamu teisiniu reguliavimu yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą atsižvelgiant į esamą socialinę ir ekonominę situaciją, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius; kartu taip yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

98. Sprendžiant dėl LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalies (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) atitikties Konstitucijai, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžeto projektą apima ir Seimo įgaliojimus nustatyti valstybės biudžeto pajamų šaltinius, planuojamas valstybės biudžeto pajamas ir jų dydžius, taip pat valstybės biudžeto išlaidas, subjektus, kuriems skiriamos valstybės biudžeto lėšos, asignavimų dydžius ir kt.; konstitucinė biudžeto proceso samprata suponuoja tai, kad visi valstybės biudžeto pajamų šaltiniai, planuojamos pajamos, išlaidos, kurioms valstybės biudžeto lėšos skiriamos, tų lėšų dydis, subjektai, kuriems skiriami valstybės biudžeto asignavimai, privalo būti nurodyti valstybės biudžeto įstatyme;

– Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą turi Vyriausybė, reiškia, jog Vyriausybė – ir tik ji – turi įgaliojimus valstybės biudžeto projekte numatyti, kiek lėšų ir iš kokių pajamų šaltinių turėtų būti gauta, kiek lėšų ir kokiems tikslams turėtų būti skirta, ir kt.; Vyriausybė turi ne tik konstitucinę teisę, bet ir konstitucinę pareigą valstybės biudžeto projekte numatyti konkrečius pajamų šaltinius, jų sumas, taip pat konkrečias sumas, numatomas valstybės ir visuomenės reikmėms finansuoti;

– iš konstitucinės valstybės biudžeto sampratos ir konkrečiai – iš Konstitucijos 129 straipsnio nuostatos, kad biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną, išplaukia, kad įstatymais, numatančiais tam tikras išlaidas, negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų paneigiamos Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams;

– konstitucinis teisinės valstybės principas yra susijęs su konstituciniu valdžių padalijimo principu, įtvirtintu *inter alia* Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija; pagal Konstituciją Seimas negali nustatyti tokio teisinio reguliavimo,

kuriuo būtų apriboti ar paneigti Vyriausybei Konstitucijoje nustatyti įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą; įstatymu paneigus ar apribojus Vyriausybei Konstitucijoje nustatytus įgaliojimus rengti valstybės biudžeto projektą, būtų pažeistas konstitucinis valdžių padalijimo principas, taigi ir Konstitucijos 5 straipsnis.

98.1. Šiame kontekste pažymėtini ir Konstitucinio Teismo atskleisti iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos kylantys reikalavimai Seimui ir Vyriausybei: kaip minėta, Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodyti įstatymai, numatantys tam tikras išlaidas, nėra įstatymai, atstojantys ar pakeičiantys valstybės biudžeto įstatymą; jais negalima reguliuoti santykių, kuriuos pagal Konstituciją galima reguliuoti tik valstybės biudžeto įstatymu; tai įstatymai, įpareigojantys užtikrinti valstybės biudžeto santykių įvairiais biudžetiniais metais perimamumą, finansavimo tęstinumą tuomet, kai tam tikriems (ypatingiems, ilgalaikiams, strateginiams) visuomenės ir valstybės uždaviniams kryptingai spręsti lėšų reikia daugiau, negu galima skirti per vienus biudžetinius metus; ne valstybės biudžeto įstatymais išlaidas galima numatyti tik konkrečiai apibrėžtam, visuotinai svarbiam tikslui pasiekti per įstatymo nustatytą laiką ir tik tada, kai šių reikmių negalima patenkinti per vienus biudžetinius metus, tačiau jais negali būti numatomos išlaidos valstybės nuolatinėms funkcijoms vykdyti, visuomenės kasdienėms reikmėms finansuoti.

Tačiau, kaip minėta, pagal Konstitucijos 67 straipsnio 14 punktą, 94 straipsnio 4 punktą, 130 straipsnį, 131 straipsnio 1 dalį Vyriausybė, rengdama valstybės biudžeto projektą, ir Seimas, tvirtindamas valstybės biudžetą, turi atsižvelgti į nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinį statusą; rengdami, svarstydami ir tvirtindami valstybės biudžeto projektą, kiek jis yra susijęs su valstybės biudžeto lėšų skyrimu nacionaliniam visuomeniniam transliuotojui, Seimas ir Vyriausybė turi paisyti ne tik iš Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos kylančių reikalavimų.

98.2. Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu atskleisdamas nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinį statusą, Konstitucinis Teismas pažymėjo, kad, kaip minėta:

– įstatymų leidėjas, įgyvendindamas diskreciją pasirinkti nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį, yra saistomas iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, kylančios nacionalinio visuomeninio transliuotojo misijos suponuojamo jo nepriklausomumo imperatyvo; kad ir koks nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelis būtų pasirinktas, turi būti užtikrintas deramas nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimas, kuris leistų veiksmingai vykdyti konstitucinę nacionalinio visuomeninio transliuotojo misiją;

– pagal Konstituciją įstatymų leidėjas, nustatęs tokį nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį, pagal kurį pagrindinis nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltinis yra valstybės biudžeto lėšos, uždraudžiant nacionaliniam visuomeniniam transliuotojui gauti

lėšų už transliuojamą reklamą ir nenumatant kitų reikšmingų finansavimo šaltinių (*inter alia* specialios rinkliavos), privalo užtikrinti, kad planuojant ir tvirtinant valstybės biudžeto asignavimus nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinei misijai įgyvendinti nacionalinis visuomeninis transliuotojas nepatirtų politinio spaudimo dėl savo veiklos, *inter alia* transliuojamų programų ir laidų; priešingu atveju, jeigu vienintelis reikšmingas nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltinis būtų valstybės biudžeto lėšos ir Vyriausybė rengdama valstybės biudžeto projektą bei Seimas tvirtindamas valstybės biudžetą turėtų plačią diskreciją nuspręsti dėl kiekvienais metais nacionaliniam visuomeniniam transliuotojui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydžių, būtų sudarytos prielaidos pažeisti institucinį ir redakcinį nacionalinio visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą, taigi ir Konstitucijoje įtvirtintą, jos ginamą ir saugomą visuomenės interesą būti informuotai, kitas konstitucines vertybes, kurioms įgyvendinti, puoselėti, saugoti yra skirtas nacionalinio visuomeninio transliuotojo institutas.

98.3. Kaip minėta, LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu, aiškinamu kartu su 6 straipsnio (2013 m. gruodžio 23 d. redakcija) 1 dalimi, nustatytas LRT, kaip savarankiško ir nepriklausomo nacionalinio visuomeninio transliuotojo, finansavimo iš valstybės biudžeto modelis, pagal kurį, nustačius bendrą reklamos ir komercinių audiovizualinių pranešimų LRT radijo ir televizijos programose draudimą, valstybės biudžeto asignavimai yra pagrindinis LRT finansavimo šaltinis ir nustatytas konkretus kiekvienais metais LRT skiriamų valstybės biudžeto asignavimų dydis – procentais išreikšta per užpraeitus metus faktiškai gautų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio ir akcizo dalis (1,5 procento iš gyventojų pajamų mokesčio ir 1,3 procento iš akcizo gautų pajamų).

Minėta ir tai, kad LRT įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje (2010 m. rugsėjo 30 d. redakcija) numatytas LRT, kaip savarankiško ir nepriklausomo nacionalinio visuomeninio transliuotojo, finansavimo šaltinis – valstybės biudžeto asignavimai jo misijai vykdyti – yra skirtas įprastinėms (kasdienėms) visuomenės informavimo reikmėms finansuoti.

98.4. Taigi, nors, kaip minėta, LRT įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje (2010 m. rugsėjo 30 d. redakcija) numatytas LRT, kaip savarankiško ir nepriklausomo nacionalinio visuomeninio transliuotojo, finansavimo šaltinis – valstybės biudžeto asignavimai jo misijai vykdyti – yra skirtas įprastinėms (kasdienėms) visuomenės informavimo reikmėms finansuoti, LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas vertintinas kaip nustatantis tokį nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo modelį, pagal kurį nustačius, kad pagrindinis nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimo šaltinis yra valstybės biudžeto lėšos, kartu užtikrinama, kad planuojant ir tvirtinant valstybės biudžeto asignavimus nacionalinio visuomeninio transliuotojo konstitucinei misijai įgyvendinti nacionalinis visuomeninis transliuotojas nepatirtų politinio spaudimo dėl savo veiklos. Pabrėžtina, kad tokiu

teisiniu reguliavimu sudaromos prielaidos apsaugoti institucinį ir redakcinį nacionalinio visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą, taigi ir Konstitucijoje įtvirtintą, jos ginamą ir saugomą visuomenės interesą būti informuotai, kitas konstitucines vertybes, kurioms įgyvendinti, puoselėti, saugoti yra skirtas nacionalinio visuomeninio transliuotojo institutas; tokiu teisiniu reguliavimu taip pat nebuvo paneigti konstituciniai Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir konstituciniai Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, kartu ir atitinkamos konstitucinės Vyriausybės ir Seimo pareigos rengiant valstybės biudžeto projektą, svarstant ir tvirtinant valstybės biudžetą tinkamai atsižvelgti į Konstitucijoje įtvirtintas valstybės funkcijas, į esamą ekonominę ir socialinę padėtį, į visuomenės ir valstybės poreikius bei galimybes, į turimus ir numatomus gauti finansinius išteklius bei valstybės įsipareigojimus, kitus svarbius veiksnius.

Vadinasi, LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu įstatymų leidėjas įgyvendino iš Konstitucijos, *inter alia* jos 25 straipsnio, kylančios nacionalinio visuomeninio transliuotojo misijos suponuojamo jo nepriklausomumo imperatyvą, t. y. iš jo kylančius reikalavimus nacionalinio visuomeninio transliuotojo finansavimui. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo teigti, kad LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalyje (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nepaisoma Konstitucijos 131 straipsnio 2 dalyje nurodytų įstatymų, numatančių tam tikras išlaidas, konstitucinės sampratos, yra paneigiamos iš Konstitucijos 129 straipsnio kylančios Vyriausybės konstitucinės teisė ir pareiga sudaryti valstybės biudžetą biudžetiniams metams bei Seimo konstitucinės teisė ir pareiga tvirtinti valstybės biudžetą būtent biudžetiniams metams, yra ribojami Konstitucijos 94 straipsnio 4 punkte, 130 straipsnyje nustatyti Vyriausybės įgaliojimai rengti valstybės biudžeto projektą ir Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkte, 131 straipsnio 1 dalyje nustatyti Seimo įgaliojimai tvirtinti valstybės biudžetą, yra pažeidžiama Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalis, konstitucinis teisinės valstybės principas.

99. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad LRT įstatymo 15 straipsnio 5 dalis (2014 m. gegužės 8 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo (2014 m. gegužės 15 d. redakcija; TAR, 2014-05-27, Nr. 5729) 3 straipsnis (su 2019 m. birželio 13 d. pakeitimu; TAR, 2019-06-27, Nr. 10367), 9 straipsnio (su 2020 m. birželio 23 d. pakeitimais; TAR, 2020-06-25, Nr. 13965) 1, 2, 5, 6, 7, 8 dalys, 10 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.; TAR, 2019-05-24, Nr. 8304) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

3. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnio 3 dalis (2019 m. gegužės 16 d. redakcija, įsigaliojusi 2020 m. sausio 1 d.; TAR, 2019-05-24, Nr. 8304) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

4. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo (Žin., 2000, Nr. 92-2872) 3 straipsnio (su 2018 m. rugsėjo 11 d. pakeitimu; TAR, 2018-09-19, Nr. 14700) 1–7, 9–13 punktai, 4 straipsnio 1 dalis (2010 m. liepos 2 d. redakcija; Žin., 2010, Nr. 84-4409) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

5. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo 3 straipsnio 8 punktas (2018 m. rugsėjo 11 d. redakcija; TAR, 2018-09-19, Nr. 14700) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

6. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo (Žin., 2000, Nr. 92-2872) 4 straipsnio 2 dalis prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų,

kol tie įstatymai nepakeisti.

7. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija; TAR, 2015-06-29, Nr. 10371) 2, 3 dalys neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

8. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio (2015 m. birželio 23 d. redakcija; TAR, 2015-06-29, Nr. 10371) 4 dalis prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

9. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 10 straipsnio (2014 m. lapkričio 13 d. redakcija; TAR, 2014-12-01, Nr. 18284) 1 dalies 1 punktas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

10. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (2020 m. birželio 25 d. redakcija; TAR, 2020-07-07, Nr. 15136) 12 straipsnio 1 dalies 1 punktas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

11. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo (Žin., 2009, Nr. 87-3662) 10 straipsnio 2 dalis, 3 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija; TAR, 2018-07-05, Nr. 11504) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

12. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo 10 straipsnio 4 dalies (2018 m. birželio 30 d. redakcija; TAR, 2018-07-05, Nr. 11504) 3 punktas prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

13. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 7 straipsnio 2 dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija; TAR, 2019-12-19, Nr. 20657) nuostata „Šie atskaitymai įtraukiami į valstybės biudžeto pajamas ir naudojami bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti“ tiek, kiek pagal ją valstybės biudžeto pajamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką gali būti naudojamos tik bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose,

prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

14. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 111-5632) 3 straipsnio 1 dalies 1 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (3 procentai) akcizo pajamų, gautų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką, dydis, sudarantis Kultūros rėmimo fondo lėšas, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

15. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 111-5632) 3 straipsnio 1 dalies 2 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (10 procentų) praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dydis, sudarantis Kultūros rėmimo fondo lėšas, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

16. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 111-5632) 3 straipsnio 2 dalies 1 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (3 procentai) praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo pajamų už parduotus alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką dydis, numatomas Kultūros rėmimo fondui planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

17. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo

18 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 111-5632) 3 straipsnio 2 dalies 2 punktas tiek, kiek jame nustatytas konkretus (10 procentų) praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dydis, numatomas Kultūros rėmimo fondui planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

18. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo 4 straipsnio 1 dalis (2018 m. birželio 30 d. redakcija; TAR, 2018-07-11, Nr. 11771) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

19. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos kultūros rėmimo fondo įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. redakcija; Žin., 2012, Nr. 111-5632) 5 straipsnis (su 2014 m. spalio 21 d. pakeitimu; TAR, 2014-11-04, Nr. 15748) tiek, kiek pagal jį draudžiama perduoti Kultūros rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą ir per kalendorinius metus nepanaudotos šio fondo lėšos lieka jo sąskaitoje ir naudojamos kitais metais, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

20. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos sporto įstatymo (2018 m. spalio 18 d. redakcija; TAR, 2018-10-31, Nr. 17451) 16 straipsnio 2 dalis tiek, kiek joje nustatyti konkretūs lėšų (pajamų), gautų iš praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką (2, 2,5, 3 procentai), iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio dalies (10 procentų), dydžiai, skiriami planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

21. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija; TAR, 2019-12-27, Nr. 21308) 2 dalies nuostata „Sporto rėmimo fondo administravimui skirtos lėšos negali viršyti 4 procentų metinio Sporto rėmimo fondo biudžeto“, šio straipsnio 3 dalies nuostata „Ne mažiau kaip 10 procentų šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodytų lėšų skiriama neįgaliųjų sporto plėtros skatinimo projektams įgyvendinti“ neprieštarauja

Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

22. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija; TAR, 2019-12-27, Nr. 21308) 2 dalies nuostata „Sporto rėmimo fondo lėšos negali būti perduodamos į valstybės biudžetą arba naudojamos kitoms valstybės reikmėms finansuoti, per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti“ tiek, kiek pagal ją draudžiama perduoti Sporto rėmimo fondo lėšas į valstybės biudžetą ir per metus nepanaudotos lėšos naudojamos kitais metais numatytiems sporto projektams finansuoti, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 129 straipsniui, 131 straipsnio 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

23. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos sporto įstatymo 17 straipsnio (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija; TAR, 2019-12-27, Nr. 21308) 3 dalies nuostata „Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus sporto projektams įgyvendinti, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skiriamos šio įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nurodyto dydžio lėšos“ neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

24. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 15 straipsnio 5 dalis (2014 m. gegužės 8 d. redakcija; TAR, 2014, Nr. 5355) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas